

onderwijs

AMBITIENIVEAU: JONGEREN IN BOTU

Want iedereen wil toch naar het vwo?!

Een onderzoek dat de leefsituatie van de jongere generatie relateert aan hun huidige ontwikkeling en potenties.

ONDERZOEKSTUDIO MATTMAX
Matthijs van Mulligen en Max Kowalski

AMBITIENIVEAU: JONGEREN IN BoTu

Bospolder - Tussendijken

Een verkennend onderzoek naar hetde ambitie en
ontwikkelingspotentie van de jongeren in Bospolder - Tussendijken

Matthijs van Mulligen
Max Kowalski

VOORWOORD

Voor u ligt het rapport van het onderzoek naar het ambitieniveau van jongeren in Bospolder - Tussendijken, Rotterdam. In opdracht van de Veldacademie is dit onderzoek uitgevoerd door de masterstudenten Matthijs en Max van de Technische Universiteit Delft, studierichting Architectuur. De Veldacademie verbindt praktijkopgaven met wetenschappelijk onderwijs. Naar aanleiding van deze combinatie is het volgende onderzoeksrapport tot stand gekomen.

Het onderzoek is gevormd met behulp van meerdere onderzoeksmethoden, karakteristiek voor de Veldacademie. Zo zijn de leefveldanalyse, datavisualisatie op kaart, observaties en interviews als middel dienend geweest om de situatie in kaart te brengen. Daarnaast is een theoretisch kader opgesteld welke de onderzoekscriteria heeft doen verhelderen.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	8
1 INLEIDING	10
1.1 Aanleiding	10
1.2 Doel: emanciperen van huidige inwoners	11
1.3 Probleemstelling	11
1.4 Onderzoeksvraag	11
1.5 Theoretisch kader	11
1.6 Methode	13
2 BOSPOLDER - TUSSENDIJKEN	14
2.1 Cultuurhistorische context	14
2.2 Definitie doelgroep: jongeren	18
3 ONDERZOEK	20
3.1 Thuissituatie	20
3.2 School	27
3.3 Studie-loopbaan	34
3.4 Vrije tijd	37
4 CONCLUSIE	45
4.1 Kernpunten onderzoek	45
4.2 Kink in de kabel	46
4.3 Antwoord op onderzoeksvraag	46

5	AANBEVELINGEN	47
	BIJLAGEN	48
Bijlage I	Expert interviews	49
	COLOFON	64

SAMENVATTING

De gemeente Rotterdam wil de wijk naar het Rotterdamse gemiddelde te trekken door extra te investeren in de wijk. Daarbij lijkt de focus enerzijds op gentrificatie en anderzijds op emancipatie. De aanname is dat als de jongeren een beter perspectief hebben, dat dit weerslag krijgt in de wijk. Daardoor zal de wijk in zijn geheel emanciperen en verkleint de noodzaak voor gentrificatie. Met het vizier op de toekomst, zijn jongeren diegenen die de veranderingen van de wijk kunnen én moeten bepalen. Leerlingen tussen de 12 jaar en 18 jaar zijn het meest relevant ten opzicht van de doelstelling om opvoeding en scholing als ultiem middel te gebruiken voor sociaal duurzame emancipatie. Zij zitten middenin hun ontwikkeling en lijken voor het eerst enigszins bewust over welke keuzes, hun toekomst beïnvloeden.

Te weinig jongeren in BoTu zijn hoog opgeleid (HAVO/VWO niveau), waardoor problemen als criminaliteit, schulden, werkloosheid en slechte gezondheid zich voordoen. Er kan gesteld worden dat kinderen van laagopgeleide ouders opgroeien vanuit een achterstandspositie waar ze maar moeilijk uit ontsnappen, mede door (het landelijk probleem van) ongelijkheid in onderwijskansen. Dit resulteert in een vicieuze cirkel, waarbij de jongeren, naar alle waarschijnlijkheid, hun lage sociaal maatschappelijke positie door zullen geven aan de volgende generatie

De thuiscultuur is van grootse invloed op het gedrag en ambitieniveau, zowel positief als negatief, op elke jongere; deze bepaalt tot op zekere hoogte (stimulerend of ontmoedigend) hoe de jongere zijn houding aanneemt in de peergroupcultuur en de schoolcultuur. En de thuiscultuur is de bron (direct of indirect) voor ontmoediging van de schoolcultuur.

In de omgeving van de jongere zal het ambitieniveau van eigen keuzes afhankelijk zijn. Daarom is positieve aandacht en permanente begeleiding gewenst. Het blijkt ook zeer lastig voor jongere om zelf een nieuwe of andere mentale of fysieke stap te maken. Het referentiekader van de jongere blijft beperkt tot de eigen intieme omgeving waarbij de thuiscultuur het meest aanwezig is. Elke positieve impuls, om de ambitie van de jongere te stimuleren een educatieve stap naar hoger niveau te maken, is er meestal een van buiten het eigen referentiekader.

1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt beschreven wat de aanleiding is van het onderzoek en welke methodiek is toegepast om tot een kwalitatief resultaat te komen.

1.1 Aanleiding

De bewoners van Bospolder - Tussendijken hebben een zorgwekkend sociaaleconomische positie. De wijk scoort (ver) onder het Rotterdams gemiddelde als het gaat om taalbeheersing, opleidingsniveau, arbeidsparticipatie en inkomen¹.

**BoTu moet in 10 jaar naar het
stedelijk sociaal gemiddelde
waarbij geld, bureaucratie of
bestaande regels geen bezwaar
mogen zijn.**

Burgermeester Ahmed Aboutaleb

De gemeente Rotterdam wil de wijk naar het Rotterdamse gemiddelde te trekken door extra te investeren in de wijk. Daarbij lijkt de focus enerzijds op gentrificatie en anderzijds op emancipatie. Zo staat in het Gebiedsplan Delfshaven dat de gemeente een meer gevarieerd bevolkingssamenstelling in de wijk wil, met meer hoger opgeleide en westerse bewoners². Daar is al een begin mee gemaakt. Om hogere inkomensgroepen naar de wijk te trekken zijn er meer (dure) koophuizen in de wijk gerealiseerd, zoals

wooncomplex Le Midi (2008) en met het Dakpark (2014) is er een aantrekkelijke groenvoorziening bijgekomen. Tegelijkertijd wil de gemeente de wijk emanciperen door de arbeidsmarktpositie van jongeren uit de wijk te verbeteren. De prioriteit ligt vooral bij kinderen die opgroeien in armoede. Om schooluitval bij jongeren te voorkomen, investeert de gemeente niet alleen extra in talentontwikkeling maar ook in hulp bij opvoeding om de ouderbetrokkenheid te vergroten.

Onderwijssegregatie

Het Nederlandse onderwijs toont een toenemende sociale en economische segregatie. Ons onderwijs is dan ook sterk gesegregeerd in vergelijking met andere landen.

Hoger opgeleiden kiezen voornamelijk voor speciale onderwijsconcepten, privaat onderwijs of een omgeving van leerlingen met vergelijkbare achtergronden. Doordat ouders kiezen voor kleine religieuze scholen wordt ook etnische segregatie bevordert.

¹ Wijkprofiel Rotterdam, data uit 2016, geraadpleegd in oktober 2018

² Gebiedsplan Delfshaven 2016-2018

1.2 Doel

Het hoofddoel van dit onderzoek is om een beter inzicht te verkrijgen in het ambitieniveau van jongeren uit BoTu. Naar aanleiding van de uitkomsten worden enkele beknopte aanbevelingen gedaan. Dit wordt gedaan naar aanleiding van de gemeentelijke doelstelling om de jongeren uit de wijk te emanciperen door hun opleidingsniveau en arbeidspositie te verbeteren. De aanname is dat als de jongeren een beter perspectief hebben, dat dit weerslag krijgt in de wijk. Daardoor zal de wijk in zijn geheel emanciperen en verkleint de noodzaak voor gentrificatie.

1.3 Probleemstelling

Te weinig jongeren in BoTu zijn hoog opgeleid (HAVO/VWO niveau), waardoor problemen als criminaliteit, schulden, werkloosheid en slechte gezondheid zich voordoen. Er kan gesteld worden dat kinderen van laagopgeleide ouders opgroeien vanuit een achterstandspositie waar ze maar moeilijk uit ontsnappen, mede door (het landelijk probleem van) ongelijkheid in onderwijskansen³. Dit resulteert in een vicieuze cirkel, waarbij de jongeren, naar alle waarschijnlijkheid, hun lage sociaal maatschappelijke positie door zullen geven aan de volgende generatie.

Het landelijk probleem van ongelijkheid in onderwijskansen houdt dit in stand. Volgens het rapport De Staat van het Onderwijs krijgen leerlingen met lager opgeleide ouders “basisschooladviezen voor een lager opleidingsniveau, hun adviezen worden minder vaak bijgesteld, ze komen in het voortgezet onderwijs op een lager niveau binnen en stappen vaker over naar een nog lager opleidingsniveau dan even goed presterende mede leerlingen met hoogopgeleide ouders”⁴. Het is dan ook niet zo gek dat middelbare scholieren in het praktijkonderwijs en de beroepsgericht leerwegen vooral laagopgeleide ouders en hebben VWO’ers vooral hoogopgeleide ouders. Deze groeiende ongelijkheid in onderwijskansen draagt bij aan een sociaal-economische tweedeling van de maatschappij. De inkomens van mensen die een wetenschappelijke opleiding (WO) hebben afgerond zijn vanaf hun 35ste levensjaar gemiddeld twee keer zo hoog als die van mensen die een middelbare beroepsopleiding (MBO) hebben afgerond⁵.

Daarbij blijven de inkomens van WO’ers groeien naarmate ze ouder worden. Bij MBO’ers is de groei minimaal waardoor de inkomens nog meer uiteenlopen.

De groeiende verschil in inkomen zorgt er weer voor dat de onderwijssegregatie toeneemt. Zo blijkt uit hetzelfde onderzoek dat ouders steeds geld investeren in bijles voor hun kinderen. Dit schaduwonderwijs is vaak niet te betalen door ouders met een laag inkomen.

Er lijkt geen keerzijde aan deze constatering te zitten aangezien ook op kleinere schaal de laagopgeleide het minder makkelijk lijkt te hebben op de arbeidsmarkt. In Rotterdam blijkt dat het grootste werkloosheidspercentage onder lageropgeleiden ligt. Dit terwijl er een overschot is van 57.000 banen in 2017 voor dit beroepsniveau, wat duidt op verdringing. Door mensen van buiten de regio (of buiten Nederland) en waarschijnlijk ook door middelbaar opgeleiden waarvoor onvoldoende werk is op ‘middelbaar niveau’.⁶

1.4 Onderzoeksvraag

Hoofdvraag

Hoe zouden leerlingen uit BoTu in hun directe omgeving⁷ gestimuleerd kunnen worden om te gaan studeren?

Subvragen

Er zijn enkele vragen geformuleerd welke een aspect van de situatie omvatten. Al deze vragen samen zullen een solide basis geven om tot een conclusie te komen van de hoofdvraag.

Thuisituatie: Hoe is de thuisituatie van een kind in BoTu? School: Van welke schoolvoorzieningen wordt gebruik gemaakt door leerlingen woonachtig in BoTu? Studie - Loopbaan: Welke mogelijkheden hebben de jongeren reeds? Vrije tijd: Wat doen kinderen in BoTu in hun vrije tijd en waarom? Welke voorzieningen zijn er reeds aanwezig?

1.5 Theoretisch kader

Om er achter te komen wat de leerlingen uit BoTu stimuleert te gaan studeren is inhoudelijk literatuuronderzoek gedaan welke als theoretisch kader dient voor het onderzoek. El Hadioui (1983) is als docent en promovendus sociologie verbonden aan de Erasmus Universiteit. Hij heeft onderzoek gedaan naar de identiteit

³ Lees: Onderwijssegregatie (linker pagina)

⁴ Inspectie van het Onderwijs (2016) *De Staat van het Onderwijs*

⁵ CBS (2012) *Studeren loont. Inkomens van afgestudeerden in het MBO, hbo en wetenschappelijk onderwijs*, Sociaaleconomische trends, 2e kwartaal 2012

⁶ Essay van Sergej Bulterman (2018) *Aantrekkelijkheid van de Rotterdamse arbeidsmarkt voor werknemers*

⁷ Directe omgeving: de fysieke en mentale omgeving van de jongere

Onderzoeksvragen

Hoe zouden leerlingen uit BoTu gestimuleerd kunnen worden om te gaan studeren?

Thuisituatie: Hoe is de thuisituatie van een kind in BoTu?

School: Van welke schoolvoorzieningen wordt gebruik gemaakt door leerlingen woonachtig in BoTu?

Studie - Loopbaan: Welke mogelijkheden hebben de jongeren reeds?

Vrije tijd: Wat doen kinderen in BoTu in hun vrije tijd en waarom? Ouderenvoorzieningen: Welke voorzieningen zijn er reeds aanwezig?

van jongeren aan de hand van de pedagogische driehoek: Thuiscultuur, schoolcultuur en de peergroupcultuur. Zijn onderzoek is de basis van het theoretisch kader voor dit onderzoek.

Pedagogische driehoek

Stedelijke jongeren groeien op in deze drie verschillende leefwerelden. Waar deze vroeger in balans waren, is er tegenwoordig vaker sprake van instabiliteit tussen deze werelden. Het verschil is dat er tegenstrijdige (gedrags-) codes worden gecommuniceerd en verlangd. De periode waarin jongeren zich bevinden is een belangrijke, zij ontdekken en ontwikkelen op dat moment hun identiteit. Thuis is er sprake van een traditionele of volkscultuur. Op school is er voornamelijk sprake van een feminie culture, die wordt gekenmerkt door 'softe' codes zoals zelfreflectie, zelfexpressie en zelfontplooiing.⁸

Er ontstaat frictie wanneer de jongere trouw wil blijven aan de traditionele thuiscultuur van hun ouders, maar deze in fysiek contact wordt gebracht met stedelijke straatcultuur, bestaande uit masculiene, materialistische en hedonistische codes⁹. Dit contact zal hen doen vervreemden van zowel de traditionele thuiscultuur als de feminie schoolcultuur. Door het verlangen naar het behoren tot een groep of het hebben van een eigen identiteit, is kiezen dermate lastig. De straatcultuur is op deze manier dan ook een resultante van deze ontwikkeling. Het is de ruimte waar jongeren hun eigen lifestyle kunnen ontwikkelen¹⁰.

⁸ El Hadioui, I., (2011) *Hoe de straat de school binnendringt: Denken vanuit de pedagogische driehoek van de thuiscultuur, de schoolcultuur en de straatcultuur*. Utrecht, APS.

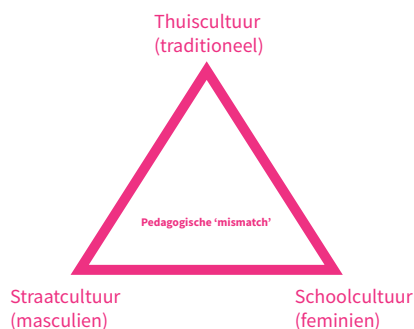
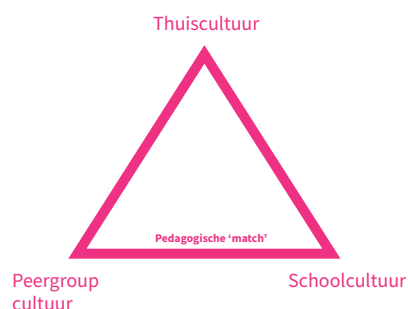
⁹ Idem.

¹⁰ Opiniestuk van Doeland, I., (2013) *Altijd een uitwedstrijd* (1)

De pedagogische driehoek

Wanneer er sprake is van een stabiele driehoek, betekent dit dat alle culturen zich op juiste manier tot elkaar verhouden. In de thuiscultuur, schoolcultuur en peergroupcultuur worden ongeveer dezelfde waarden, taal, ambities en codes doorgegeven aan de jongere. In alle leefwerelden zijn dan ongeveer vergelijkbare socialisaties aanwezig (El Hadioui, 2011). De jongere voelt zich dusdanig op zijn gemak, en lijkt geen verschil te ervaren tussen deze werelden.

Wanneer deze driehoek niet in balans is, worden er verschillende codes gevraagd binnen elke cultuur. Welke ervoor zorgt dat de jongere moet schakelen tussen verschillende werelden.

Relevantie

Uit dit onderzoek blijkt dat jongeren te maken hebben met drie culturen, waar deze elkaar onderling beïnvloeden. Om de multiculturele wijk Bospolder - Tussendijken dusdanig in kaart te brengen dat we antwoord kunnen geven op de hoofdvraag, zijn deze drie culturen meegenomen in de onderzoeksmethode als subcategorie voor de analyse.

1.6 Methode

Alvorens het onderzoek beschreven kan worden zal in dit rapport de wijk Bospolder - Tussendijken contextueel beschreven worden, ingaande op het verleden, heden en de toekomst.

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Waar de kwantitatieve resultaten een objectief beeld zouden moeten geven van de huidige tendens, geeft het gebruik van kwalitatief onderzoek hier een persoonlijk en specifiek invalshoek aan. De combinatie van beide typen geeft een inzichtelijk beeld van de huidige problematiek, waardoor de conclusie en aanbevelingen zo specifiek en treffend mogelijk geformuleerd kunnen worden. Voor de toepassing van kwantitatief en kwalitatief onderzoek op de reeds genoemde onderzoeksvraag is van verschillende subvragen uitgegaan, welke gezamenlijk het antwoord op de hoofdvraag zullen geven. Deze subvragen zijn dan ook afgeleid van de theorie van de pedagogische driehoek, maar kennen toevoegingen naar aanleiding van onze eigen waarnemingen binnen de wijk.

Kwantitatief

De Gemeente Rotterdam bezit veel data en statistieken op wijkniveau. Hier is dan ook gebruik van gemaakt. Een combinatie van verschillende bronnen heeft voor een inhoudelijk beeld per onderwerp gezorgd. Omdat Bospolder en Tussendijken officieel aparte wijken zijn, is de aanwezige data gecombineerd en gemiddeld genomen, om tot statistieken voor BoTu te komen. Uiteraard is de data voor de specifieke wijken Bospolder en Tussendijken telkens gevisualiseerd om tot een eerlijke en goede inzichtelijkheid te komen. Voor de datavisualisatie van de subvragen over de Thuisituatie, School, Studie-loopbaan, Vrije tijd is gebruik gemaakt van de Buurtmonitor, Wijkprofiel en het CBS.

Kwalitatief

Om de kwantitatieve resultaten te kunnen interpreteren hebben wij interviews afgenomen. De doelgroep van

Op school is er voornamelijk sprake van een feminiene cultuur, die wordt gekenmerkt door 'softe' codes zoals zelfreflectie, zelfexpressie en zelfontplooiing.

Socioloog EL Hadioui

deze interviews is tweedelig: enerzijds de jongeren in de wijk, anderzijds de experts die op wijkniveau al met de huidige problematiek te maken hebben. Het opdelen van doelgroepen geeft de mogelijkheid onafhankelijk te zijn van eenzijdige reacties van één enkele doelgroep. Zo kan er, vanuit ander perspectief, een zekere mate van verificatie worden uitgevoerd zodat gegarandeerd is dat de kwantitatieve data geïnterpreteerd kan worden. In deze interviews zijn vanzelfsprekend dezelfde subvragen aan bod gekomen. Deze zijn nog verder uitgebreid door een zes tot achtal vragen te stellen per subvraag.

2.

BOSPOLDER-TUSSENDIJKEN

Om de huidige situatie te kunnen begrijpen zal een terugblik naar de ontstaansgeschiedenis van de wijk een verduidelijking zijn. In dit hoofdstuk komt de geschiedenis, het huidige gemeentebestuur en de gekozen doelgroep aan bod.

2.1 Cultuurhistorische context

In de stedelijke ontwikkeling van Bospolder - Tussendijken kunnen enkele verschillende perioden onderscheiden worden: het verleden, het heden en de toekomst.

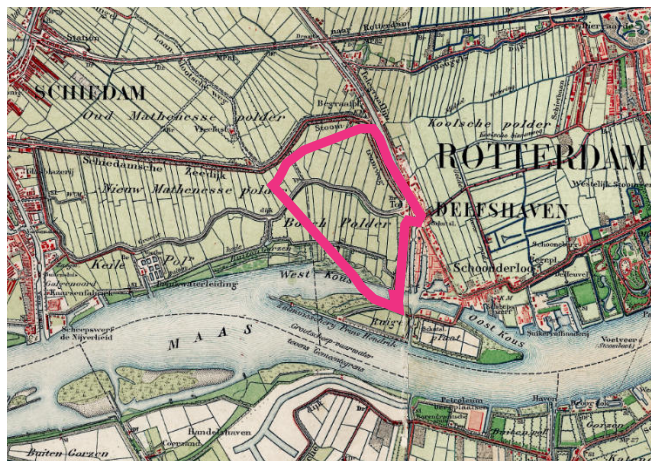
2.1.1 Verleden

Tot 1910

In 1886 werd de polder, destijds bezet met kanalen, dijken en spoorlijnen, het half stedelijke en half landelijke gebied van Delfshaven geannexeerd. De Mathenesserdijk, die overloopt in de Schiedamse zeedijk, ontsluit Bospolder - Tussendijken aan de noordkant. De dijk is aangelegd rond 1260, iets nadat Rotterdam ontstond aan de Rotte. Het beschermt tegenwoordig 3 miljoen inwoners van Zuid-Holland tegen overstromingen en is een zeer belangrijke structuur. Aan de zuidkant werd in de 14e eeuw de Mathenesserpolder en de Bospolder aangelegd. Deze werd tegen het water beschermd door de Groenendijk. Deze dijk bestaat momenteel niet meer. Logischerwijs is de polder die tussen deze dijken ontstond genaamd Tussendijken.

1910 - 1940

De vorming van het stedelijk gebied in de desbetreffende polders hangt nauw samen met de ontwikkelingen van de haven. De aanleg van de stukgoedhavens Keile-, Lek- en IJsselhaven vond plaats tussen 1912 en 1916. Het merendeel van de bewoners van de omliggende wijken Spangen, Bospolder en Tussendijken werkten dan ook in deze havens.

2.1 Topografische kaart met aanduiding Bosch Polder omstreeks 1890 (bron: Topotijdreis)

Bospolder

De Schiedamseweg werd aangelegd in 1911, wat Delfshaven uit haar isolement haalde. De achterliggende wijken die woonklaar werden gemaakt, zouden dan ook in de Delfshavense vormtotaal ontworpen moeten worden. Particuliere bouwers werden uitgedaagd zelf te ontwikkelen op een bestaand en door de gemeente geprepareerd kavel voorzien van riolering en bestrating. Een particuliere bouwonderneming was bijvoorbeeld het net opgerichte Maatschappij voor Volkshuisvesting (1909). Door de vele verschillende particuliere bouwers werd het straatbeeld in Bospolder gefragmenteerd. Door stadshistoricus Ravesteyn werd in 1948 geschreven dat 'het plan voor de Boschpolder één van de minst

geslaagde in Rotterdam is van deze eeuw¹. Dit kwam door de speculatiebouw, krappe compositie en gebrek aan openbare ruimte.

Het plan voor de Bospolder is één van de minst geslaagde in Rotterdam van deze eeuw

stadshistoricus Ravesteyn (1948)

Tussendijken

Tussendijken werd net als Spangen door P. Verhagen ontworpen. Het zou een 'burgerwijk' worden; van aanzienlijk hogere klasse dan Bospolder en één klasse hoger dan Spangen. Het gerealiseerde ontwerp in 1940 was door omstandigheden (o.a. de beurscrisis) aanzienlijk anders dan het ontworpen plan. De overgebleven elementen waren de verbinding met Spange d.m.v. een monumentale stedenbouwkundige as, en de open ruimte op het latere Grote Visserijplein. Het algehele stratenplan werd als teleurstellend beschouwd, waar

alleen de scholen voor romantische plekjes zorgden. In tegenstelling tot Bospolder en Spangen staan de scholen niet in de binnenruimte van een woonblok, maar tussen de woningen in het straatbeeld.

Nieuw was trouwens ook dat er heuse gevelpolitiek werd gehanteerd waarbij de straten aan een bepaalde gevelkwaliteit moesten voldoen om harmonie binnen de wijk te garanderen. J.J.P. Oud bouwde vijftal woonblokken, welke na het bombardement op een half bouwblok na allemaal verwoest waren.

Het vergeten bombardement en de wederopbouw

Het vergeten bombardement heeft zijn sporen nagelaten. Er werd niet de Kriegsmarine in het Vierhavengebied gebombardeerd, maar een groot deel van Bospolder - Tussendijken. Ter grootte van 18 hectare, 769 panden, 2661 woningen, 190 winkels, 89 bedrijven en meer. Het concept voor nieuwe stedenbouwkundige invulling was het opengooien van de dichtbebouwde woonwijk, door middel van hogere bebouwing (8 laags). De hoge flats dwars op de Schiedamseweg kregen een lage winkelstrook, wat behoorlijk overeenkomt met het Lijnbaanconcept wat rond diezelfde tijd in de binnenstad werd gerealiseerd².

1 Steenhuis stedenbouw/landschap en Urban fabric, (2009) *Bospolder Tussendijken; Cultuurhistorische verkenning en analyse*

2 Steenhuis stedenbouw/landschap en Urban fabric, (2009) *Bospolder Tussendijken; Cultuurhistorische verkenning en analyse*

2.2 Het Vergissingsbombardement van 1943, ofwel het 'Vergeten Bombardement' in de volksmond

2.3 : Bouwjaren aan de Schiedamseweg (bron: Steenhuis stedenbouw/landschap en Urban fabric, 2009)

Rond de jaren 80 werd de container geïntroduceerd. Dit veranderde de stukgoedhavens doordat die in onbruik raakte. Hierdoor ontstond er werkloosheid bij de havenwerkers, die voornamelijk in de omliggende wijken woonden.

Aan de Bospolder kant is er gesloopt en nieuwbouw gepleegd, welke een school, politiebureau en kerk bevatte. Met de nieuwbouw is gepoogd eenzelfde vooroorlogs gevelbeeld aan de Hudsonstraat te realiseren. De bouw komt uit de jaren '50. Verder is meer oostelijk nog oude bebouwing te aanschouwen, welke uit 1925 en 1910 komt. De eerste bebouwing uit 1910 is in 'retro-stijl' uitgevoerd. De Raad had destijds bepaald dat het een kwasi 17e eeuws uiterlijk zou moeten dragen; vandaar de Oud-Hollandsche stijl. Tot aan het bombardement had de Schiedamseweg een homogeen straatbeeld; alle lange bouwblokken 3 a 4 lagen hoog en een sobere gevel. Na de oorlog heeft deze nog enkele aanpassing gekend door de hoge en losse bouwblokken, omgeven door groen. Zo kan vanaf de Schiedamseweg de ontwikkeling van de wijk representatief waargenomen worden.

1970 - 2000

Rond de jaren 80 werd de zeecontainer geïntroduceerd. Dit veranderde de stukgoedhavens doordat die in onbruik raakte. Hierdoor ontstond er werkloosheid bij de havenwerkers, die voornamelijk in de omliggende wijken woonden.

Mecanoo bouwde op een zestal locaties nieuwe woongebouwen. Afgezien van deze projecten is er weinig kwalitatiefs en herkenbaars af te leiden uit de vroegere periode van Bospolder en Tussendijken. Eveneens is er geen infrastructuur middel dat de wijken met elkaar verbindt.

2.1.2 Heden

Ruim een eeuw na de bouw van Bospolder - Tussendijken zijn er een aantal conclusies die kunnen worden getrokken. Onderzoek vanuit meerdere actoren beschrijft de huidige staat van de wijk.

Locatie

De ligging van de wijk is gunstig. Het verbindt Schiedam met Rotterdam, heeft Historisch Delfshaven aan haar zijde en er ligt een potentieel innovatief industriegebied gebied aan de zuidzijde. De afstand naar Rotterdam Centraal en Schiedam Centraal is hooguit 15 minuten met de fiets. De metro, tram en bus verbinden de wijk optimaal met de omliggende gebieden. Het enige wat mist is een verbinding tussen beide wijken, de Schiedamseweg is een nadrukkelijk scheiding tussen wijk Bospolder en wijk Tussendijken³. BoTu is een woongebied pur sang. De hoeveelheid woningen ten opzichte van andere functies is uit balans; het is een te eenzijdig. Het grootste gedeelte (ongeveer 70 procent) bestaat uit huurwoningen van woningcorporatie Havensteder. De helft van de wijk bestaat uit sociale huurwoningen (Gebiedsvisie, 2016). Enkele pogingen tot variatie in dit aanbod heeft tot enkele speciale woonblokken geleid, zoals Le Medi.

Bewoners

Bospolder telt 7.150 inwoners. Tussendijken heeft ongeveer 7.000 inwoners. Het is een kinderrijk gebied, ongeveer een vijfde van de bevolking is jonger dan 15 jaar. Het is een woongebied rijk aan diversiteit; heeft 70 procent van de bewoners een niet-westerse migratieachtergrond, is 20 procent autochtoon en de overige 10 procent heeft zodoende een westerse migratieachtergrond. De wijk is stenig en dichtbevolkt. Er zijn zelfs gezinnen die met zijn zevenen in een twee kamer appartement wonen. De groenvoorzieningen die

³ Steenhuis stedenbouw/landschap en Urban fabric, (2009) *Bospolder Tussendijken; Cultuurhistorische verkenning en analyse*

2.4 : Le Medi (foto: Jan van Helleman)

het heeft zijn het Dakpark en Park 1943. Waarbij zeker de eerstgenoemde een groot succes is door het veelvuldig en divers gebruik ervan.

Ruim 70 procent heeft een laag inkomen volgens de Gebiedsvisie van de gemeente Rotterdam. Binnen de wijk zijn dan ook slechts 13 werkplekken per 100 inwoners, een derde van het Rotterdams gemiddelde. Het is een wijk die veel aandacht verdient volgens de gemeente: ‘op gebied van taal, opleidingsniveau, arbeidsparticipatie en schuldenproblematiek doet het echter niet onder voor een focuswijk op zuid’⁴.

De wijk heeft aardig wat kwaliteiten maar de huidige sociaaleconomische situatie van de wijk zal verbeterd moeten worden. In dit rapport zal een verdere analyse van de huidige situatie getoond worden, met betrekking tot deelonderwerpen van de algehele (problematische) situatie.

2.1.3 Toekomst

In de toekomst ziet Bospolder - Tussendijken er anders uit. De wijk moet naar het Rotterdams gemiddelde, is benoemd tot *energiewijk*, zal sociaal-economisch moeten klimmen en moet veiliger worden.

Sociale veerkrachtigheid

Sociale veerkrachtigheid is hetgeen waarnaar wordt gezocht. Dit komt niet vanzelf. De bewoners zullen daarvoor moeten beschikken over de benodigde capaciteiten en vaardigheden. De gespecificeerde doelstelling die hieruit voortvloeit is onder andere dat ‘de onderwijs- en arbeidsmarktpositie van jongeren beter is’⁵.

De methode waarop de gemeente het voor ogen heeft is ietwat cryptisch geformuleerd: “Deze doelstelling wordt concreet door te sturen op een toename van het aandeel van de bevolking met een startkwalificatie en het aandeel schoolgaande jeugd.”⁶. Het is in ieder geval de bedoeling dat de toename van startkwalificaties behaald zal worden door het aantrekken van nieuwe groepen naar de wijk én door aan de slag te gaan met het huidige zittende bewoners van de wijk, naast jongeren. Belangrijk middel voor deze doelstelling is natuurlijk (bij)scholing en educatie.

Energiewijk

In Bospolder-Tussendijken wordt sinds oktober 2017 gewerkt aan de energiewijk BoTu. Samen met de gemeente Rotterdam, Havensteder, de Metropoolregio Den Haag Rotterdam (MRDH), de Internationale Architectuur Biënnale (IABR) en Delfshaven Coöperatie aan een strategie voor Bospolder-Tussendijken onder het motto Energie = Solidariteit.

Tijdens de IABR 2018 ‘Missing Link’ werd gezocht naar de ontbrekende schakel tussen de ambities van het klimaatakkoord 2050 van Parijs en de huidige praktijk.

4 Gebiedsplan Delfshaven 2016-2018

5 Gebiedsplan Delfshaven 2016-2018

6 Gebiedsplan Delfshaven 2016-2018

Op school is er voornamelijk sprake van een feminiene cultuur, die wordt gekenmerkt door ‘softe’ codes zoals zelfreflectie, zelfexpressie en zelfontplooiing.

Socioloog EL Hadioui

Veiligheid

In BoTu soms slecht in het nieuws door schietpartijen en drugsgerelateerde activiteiten. De doelstelling is om het gevoel van algemene veiligheid op te schroeven. De bewoners zouden dan tevreden zijn met hun woonomgeving. Ze voelen zich veilig en de voorziening in buitenruimte zijn goed. Concreet betekent het dat er overlast (van vuil op de markt bijvoorbeeld), minder aangifte van overlast, geweld en vandalisme. Wat betreft het woonmilieu zal het een wijk moeten worden waar mensen graag willen wonen en verblijven.

2.2 Definitie doelgroep: jongeren

2.2.1 Argumentatie keuze

Aan de hand van de gemeentelijke doelstellingen, om door middel van sociale veerkrachtigheid, de wijk te verbeteren zijn aspecten als startkwalificatie, opleidingsniveau en capaciteiten belangrijke ingrediënten. Deze zijn in principe van toepassing op de gehele bevolking van de wijk. Echter, kinderen hebben ondanks hun slechte startpositie op school de meeste toekomst en potentie. Zo hebben 2e generatie migranten bijvoorbeeld ook veel minder integratieproblemen dan de eerste generatie blijkt uit statistisch onderzoek van de gemeente Rotterdam⁷. De problematiek was enkele decennia geleden nog veel erger in BoTu. De kinderen van de nieuwkomers met een migratieachtergrond, zijn ondertussen opgegroeid en hebben een Rotterdamse identiteit gekregen. BoTu-ers willen graag in hun wijk blijven wonen en ook hun kinderen er zien opgroeien. Uit deze observaties blijkt dat interventies en veranderingen het effectiefst en meest duurzaam (lees: duurzaam wegens draagvlak) zijn op de jongere generatie.

Tegelijkertijd spreekt de Gemeente Rotterdam zich nadrukkelijk uit betreffende de doelstelling om de jongeren uit de wijk te emanciperen door

hun opleidingsniveau en arbeidspositie te verbeteren. Zo is voor dit onderzoek de doelgroep ‘Jongeren’ onderzocht.

2.2.2 Afbakening leeftijdsgroep

In het onderzoek zijn de thuissituatie, schoolcultuur, studieloopbaan en vrije tijdsbesteding als uitgelichte

onderdelen van de jongere wereld van toepassing geweest. De keuze voor het specificeren van de leeftijdsgroep van de doelgroep, is dus mede afhankelijk geweest van deze factoren.

De leeftijdsgroep die we hebben gekozen om het meest treffende resultaat voor dit onderzoek te verkrijgen, is die tussen de 12 jaar en 18 jaar. Boven de 18 jaar zijn jongeren volwassen. De grens van 12 jaar hebben wij gedefinieerd naar aanleiding van een doorslaggevend (meetmoment in de schoolcarrière van een kind; wanneer hij of zij de basisschool verlaat voor de middelbare school. Het zou onjuist zijn om dit onderzoek alleen uit te voeren naar aanleiding van middelbare schoolprestaties, de overgang van basisschool naar middelbare school is dus nadrukkelijk meegenomen in het onderzoek. De invloeden die op een kind werken zijn namelijk voor de middelbare schoolcarrière al van kracht gegaan. Echter, het was ook mogelijk geweest om basisschoolkinderen te onderzoeken. Zij bevinden zich in een dusdanig andere levensfase, dat wij niet in de veronderstelling waren dat deze groep zelf bewust bezig zou zijn met hun toekomst, of (studie-)loopbaan.

2.2.3 Conclusie

Met het vizier op de toekomst, zijn jongeren diegenen die de veranderingen van de wijk kunnen én moeten bepalen. Leerlingen tussen de 12 jaar en 18 jaar zijn het meest relevant ten opzicht van de doelstelling om opvoeding en scholing als ultiem middel te gebruiken voor sociaal duurzame emancipatie. Zij zitten middenin hun ontwikkeling en lijken voor het eerst enigszins bewust over welke keuzes, hun toekomst beïnvloeden.

⁷ Factsheet Gemeente Rotterdam (2016) *Taal en Integratie*

3. ONDERZOEK

In dit hoofdstuk komen verschillende deelonderzoeken aan bod. Om een inzicht te krijgen in het ambitieniveau van jongeren hebben we de thuissituatie, de schoolomgeving, het studie-loopbaan proces en hun vrijetijdsbesteding als belangrijke elementen in de ontwikkeling beschouwd.

3.1 Thuissituatie

De thuissituatie is een invloedrijke factor voor het ambitieniveau van de jongere. De volkse cultuur of code is van oudsher ‘niet een stijl waarin de nadruk wordt gelegd op diep intellectuele gesprekken of abstracte ABN-taal maar gaat van eenvoud en zeggen waar het op staat uit; dat zijn belangrijkere codes’¹. Het beïnvloedt de andere factoren; vrijetijdsbesteding (peergroepcultuur) en de schoolcultuur. Dus hoe is de thuissituatie van een kind in BoTu?

In dit hoofdstuk zullen verschillende deelvragen aan bod komen, welke uiteindelijk gezamenlijk een plausibel beeld schetsen van de thuissituatie voor jongeren tot en met 17 jaar. Deze vragen zijn verkregen uit twee verschillende bronnen, namelijk de kwantitatieve en kwalitatieve bronnen. Uit de bestaande statistieken hebben we de volgende vragen kunnen beantwoorden:

- Hoe ruim woont een gezin in BoTu?
- Wat is de huishoudensgrootte van een gezin in BoTu?
- Wat is het inkomen van een gezin in BoTu?
- Welke nationaliteiten zijn er in BoTu?
- Welk aandeel van de jeugd heeft een bijbaantje in BoTu?

De thuissituatie van de jeugd omvat ook de faciliteiten die een kind heeft. In het interview bevragen we de jeugd nog enkele andere vragen aangaande faciliteiten, zoals het hebben van een eigen kamer, een telefoon, het gebruik van een computer of bureau en de aanwezigheid van internet. Dit is waardevolle informatie om te bepalen wat het basisniveau van educatieve faciliteiten is in de thuissituatie.

3.2.1 Welke nationaliteiten zijn er in BoTu?

De bewoners van Bospolder en Tussendijken zijn divers. De multiculturele wijk dankt deze diversiteit voornamelijk aan diegenen met een niet-Westerse migratieachtergrond. Zij zijn met 67,2% bijna dubbel vertegenwoordigd ten opzichte van het Rotterdams gemiddelde van 38,2%. Daar tegenover staat de aanzienlijke ondervertegenwoordiging van de autochtone mensen in de wijk, in het bevolkingsaantal ten opzichte van het gemiddelde van de stad. Slechts 20,3% van de

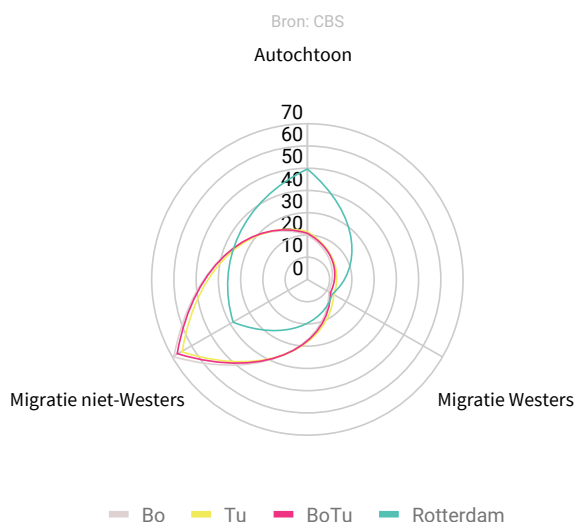
¹ El Hadioui, I., (2011) *Hoe de straat de school binnendringt: Denken vanuit de pedagogische driehoek van de thuiscultuur, de schoolcultuur en de straatcultuur*. Utrecht, APS.

Migratieachtergrond, percentage bewoners per gebied

Achtergrond	Bo	Tu	BoTu	Rotterdam
Autochtoon	20.3	21.5	20.9	49.9
Migratie Westers	10.7	13.3	12.0	12.6
Migratie Niet-Westers	69	65.3	67.2	38.2

personen in BoTu heeft een autochtone achtergrond. Anderhalf keer minder dan de gemiddelde Rotterdamse vertegenwoordiging. De groep bewoners met een Westerse migratieachtergrond is relatief het kleinst. Slechts een tiende van de wijk bestaat uit deze groep. Zie onderstaande tabel.

Migratieachtergrond, percentage bewoners per gebied

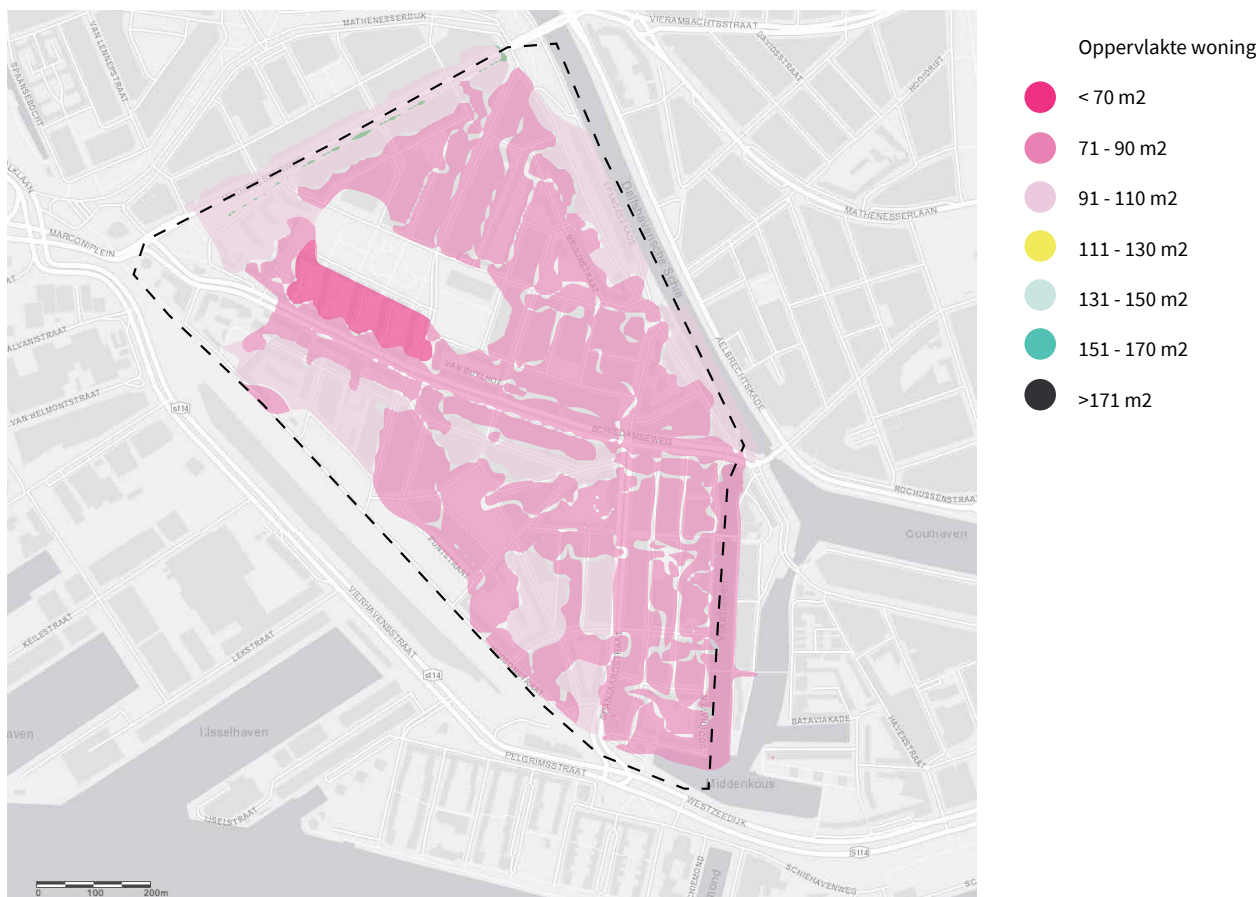

3.2.2 Hoe ruim woont een gezin in BoTu?

Volgens de bestaande gegevens is de huidige woningvoorraad in Bospolder - Tussendijken niet divers. Het overgrote deel bestaat uit woningen tussen de 71 m² en 90 m². Alleen de Gijsingflats bevatten echt kleinere woningen, namelijk de categorie kleiner dan 70 m². Over het algemeen zijn dit niet bij uitstek de passende woningen voor (grote) gezinnen. Plek voor deze gezinnen is er toch zeker. Aan de Noordoost-en Westkanten van de wijk zijn grotere woningen te vinden. Deze hebben een grootte tot 110 m².

Deze kaart van het percentage koopwoningen in de wijk vertoont een soortgelijke verdeling. Aan de Noordoost-en Westkanten van de wijk zijn aanzienlijk meer koopwoningen te vinden dan in de overige delen. Zo hebben de donker gekleurde gebieden een percentage van 20 tot 40% koopwoningen. De enige bouwvolumes die geen koopwoningen bevatten zijn de Gijsingflats. De kleinste appartementen van de wijk worden zodoende allemaal te huur aangeboden door een woningcorporatie.

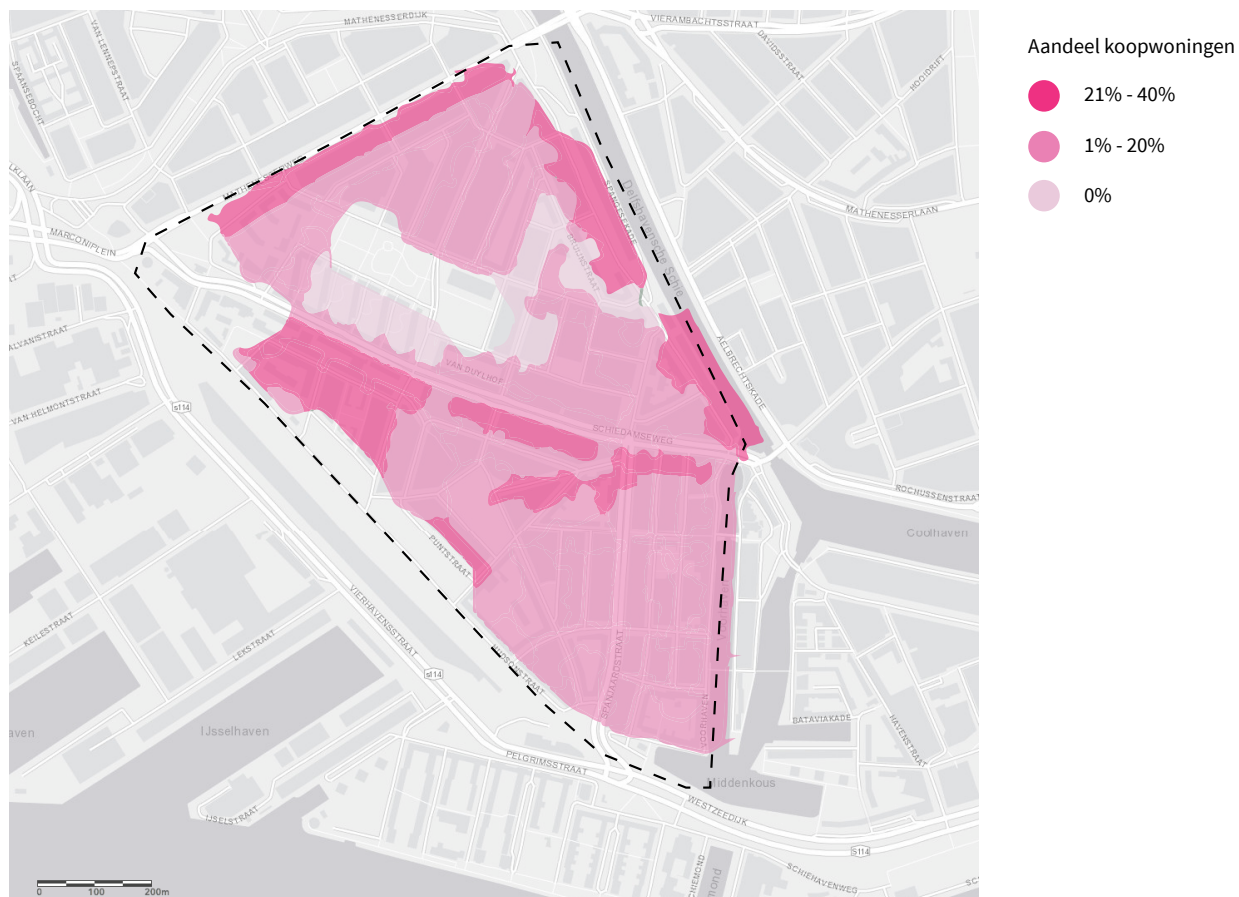
Op kaarten 3.2 en 3.3 wordt inzichtelijk dat het merendeel van de woningvoorraad bestaat uit corporatiewoningen. Wat varieert van 21 - 80% van de bouwblokken die in bezit zijn van een woningcorporatie. Dit is een ruim

3.1 : Kaart met de oppervlaktes van woningen in BoTu

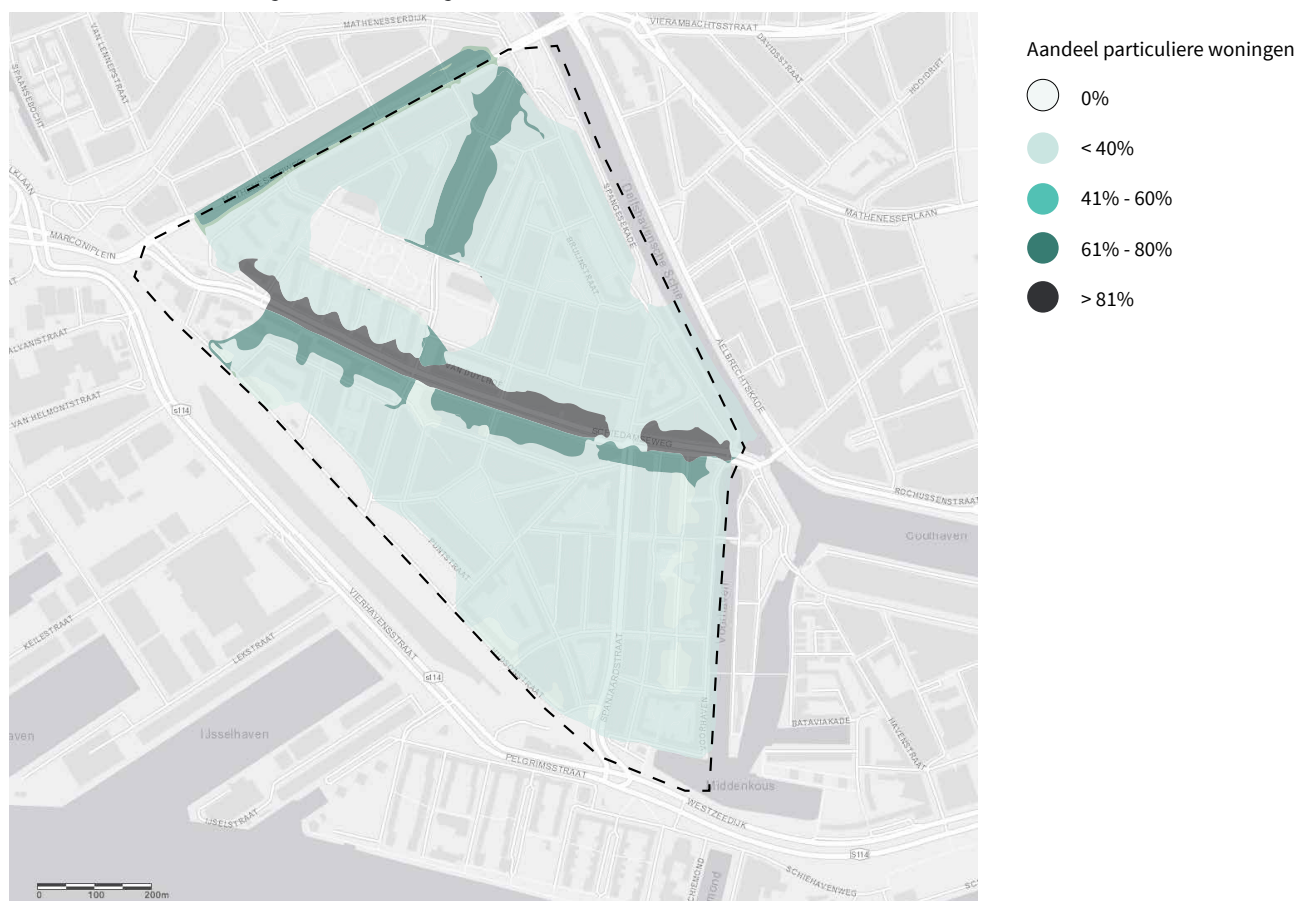
3.2: Kaart met de aanduiding van verdeling corporatiewoningen in BoTu

3.3: Kaart met de aanduiding van verdeling koopwoningen in BoTu

3.4 : Kaart met de aanduiding van huishoudensgroottes in BoTu

3.5 : Kaart met de aanduiding van verdeling particuliere woningen in BoTu

tegenwicht wanneer de koop en corporatiewoningen tegenover elkaar gezet worden. Opvallend is dat de Schiedamseweg en de Grote Visserijstraat, noch koop- noch corporatiewoningen bevat. Deze drukke doorgangsweg tevens winkelstraat wordt voornamelijk uitgebaat door particuliere verhuurders. Hierbij zijn vaak de ruimtes boven de winkels particulier verhuurd.

Afhankelijk van de huishoudensgrootte kan er een conclusie getrokken worden aangaande de locatie van gezinnen binnen de wijk, gerelateerd aan de grootte van hun woning. Echter, deze cijfers zullen enigszins een afgevlakt beeld geven. Gemiddelde huishoudensgrootte varieert van 'minder dan 1.50' tot 'meer dan 2,51'. Er vanuit gaande dat een gezin 2 of meer personen bevat zal bij het lezen van onderstaande kaart rood en oranje en geel als zekere aanwezigheid zijn voor een gezin, in de veronderstelling dat de ouders nog samen zijn. Dit betekent dat rond de Noordoostzijde van de wijk, genaamd de Spangesekeade en de Mathenesserdijk gemiddeld minder dan 2 personen wonen. Deze woningen zijn tevens tot 40% koopwoningen en de ruimste woningen van de wijk. Dezelfde huishoudensgrootte is ook te vinden boven de winkelpanden gelegen aan de Schiedamseweg. Dit zijn twee andere formaten van woningen. Uit deze verbanden komt ook dat er in de Gijsingflats slechts 1 of 2 personen per flat wonen. Dit is gemiddeld genomen uiteraard. Deze huishoudensgrootte komt logischerwijs overeen met het kleine formaat woning zoals bovengenoemd.

De gezinnen in BoTu wonen voornamelijk in corporatiewoningen tot een grootte van 90 m². In het midden van de wijk wonen de grootste gezinnen. Aan de rand van de wijk de kleinere gezinnen (of minder gezinnen), daar waar de woningen het grootst zijn. Deze gezinnen zijn koopkrachtig aangezien daar het enige aandeel van koopwoningen te vinden is. De koopwoningen zijn dus aan de rand van de wijk gesitueerd. Zo verbloemen de randen van de wijk, de eigenlijke interne situatie zou gezegd kunnen worden.

3.2.3. Situatie ouders

De thuiscultuur is onlosmakend verbonden met de structuur van de familie, gevormd door de tradities, trots, eer en (traditionele) verhouding tussen vader en moeder. Zonder familie is er geen traditie en zonder traditie is er geen identiteit². Zodoende wordt de thuisculturele opvoeding ook bepaald door de ouders van het kind. Hierbij is het belangrijk enigszins inzichtelijk te krijgen

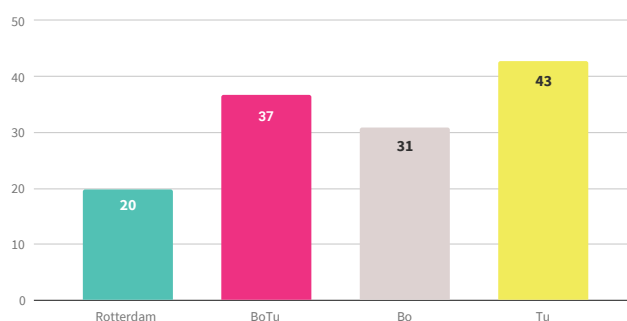
wat voor ouders BoTu kent. Uiteraard is iedereen uniek, en kunnen de getallen niet direct aan een hoofd gekoppeld worden, maar het vertoont een indicatie van de ouder.

3.2.4 Wat is het opleidingsniveau van de ouders in BoTu?

In BoTu is het opleidingsniveau van de gemiddelde ouder behoorlijk laag in vergelijking met het gemiddelde van Rotterdam. Er zijn twee categorieën. Er is sprake van laagopgeleide ouders wanneer beide ouders maximaal LBO/VBO, PRO of VMBO niveau 1 of 2 hebben. Er is sprake van zeer laagopgeleide ouders wanneer één van de ouders heeft maximaal het basisonderwijs of (v)so-zmlk heeft afgerond, en de andere ouder maximaal LBO/VBO, PRO of VMBO niveau 1 of 2 heeft. Voor beide gevallen benoemt de Gemeente Rotterdam de kinderen van deze groepen ouder 'achterstandsleerlingen', naar de definitie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, geformuleerd in 2009³. Accumulatief is de het percentage ouders met achterstandsleerlingen dus 29% + 37% = 66%, tegenover de 13% + 20% = 33% van Rotterdam. Dit is exact het dubbele percentage. Het is een zeer hoog aantal van de leerlingen dat zodoende een achterstand heeft.

% Laag opgeleide ouders

Bron: <https://rotterdam.buurtmonitor.nl/>

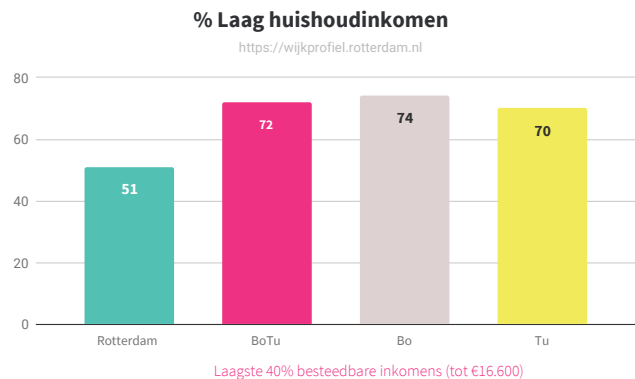
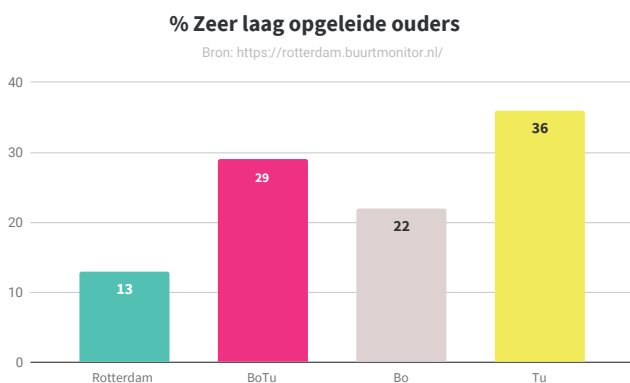

Ik zei tegen mijn zoon dat hij ook VMBO of HAVO had kunnen doen maar dat hij echt geen type is om de hele dag te studeren.

Moeder van twee kinderen uit Bospolder

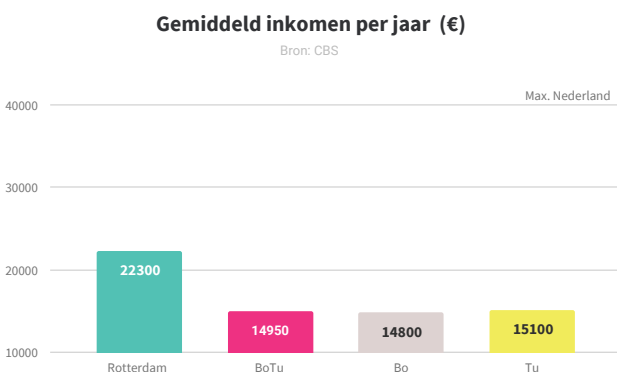
2 El Hadioui, I., (2011) *Hoe de straat de school binnendringt: Denken vanuit de pedagogische driehoek van de thuiscultuur, de schoolcultuur en de straatcultuur*. Utrecht, APS.

3 Definitie van Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gepubliceerd door CBS, <https://www.cbs.nl/nl-nl/artikelen/nieuws/2016/07/aandeel-achterstandsleerlingen-basisonderwijs-af-genomen/achterstandsleerling> geraadpleegd in December 2018

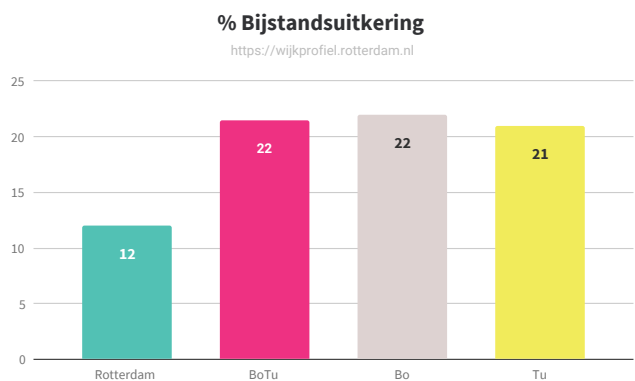

3.2.5 Wat is het inkomen van een gezin in BoTu?

Bospolder - Tussendijken behoort tot een van de armste wijken van de armste stad van Nederland. Het gemiddeld inkomen per jaar is niet bijzonder hoog. Het gemiddeld inkomen per jaar in Rotterdam bedraagt €22.300 (ongeveer €7.000 minder dan het Nederlands gemiddelde). In Bospolder - Tussendijken ligt dit gemiddeld op zo'n €15.100 per jaar. Deze bedragen zijn berekend per persoon, en inclusief de niet-werkende beroepsbevolking. Het geeft aan dat er wellicht ook veel mensen genieten van een uitkering. Al met al is dit uiterst laag.

Kijkend naar de huishoudinkomens in de wijk, zien we dat Bospolder - Tussendijken een aanzienlijk hoog percentage huishoudens met een laag inkomen bevat. Met een laag inkomen wordt de laagste inkomens categorie bedoeld. Deze bevat 40% van de bevolking, evenals de middeninkomens, de hoge inkomens worden door 20% van de nederlandse bevolking verdiend. De lage huishoudinkomens gaan tot €16.600,-. Zoals zichtbaar in de onderstaande grafiek heeft een groot aantal van de huishoudens in Bospolder - Tussendijken te kampen met een laag inkomen. Eveneens is er bijna het dubbele percentage bijstand genietters aanwezig in Bospolder - Tussendijken.

3.4.6 In gesprek

Uit de interviews die afgenomen zijn bij de jongeren, blijkt er weinig mis te zijn met de thuissituatie. Ze beschikken allen over een eigen kamer, computer en internet wat gebruikt kan worden voor het maken van huiswerk. Er wordt door elke geïnterviewde jongere benoemd dat er hulp in het huishouden dagelijkse kost is; 'kleine taakjes als vuilnis wegbrengen of boodschappen doen' ⁴, worden genoemd. Verder worden de jongeren veel vrij gelaten, aangezien zij beamen dat ze zelf mogen weten tot hoe laat ze buiten spelen.

In gesprek met enkele sleutelfiguren van de wijk krijgen we een ander beeld van de thuissituatie dan door de jongeren zelf wordt geschetst. Zo wordt onder meer gesteld dat de invloed van de traditionele thuiscultuur vrij direct gevolgen heeft voor het kind; 'Je hebt hier ook veel alleenstaande moeders die de boel niet op orde hebben en dit geven ze ook mee aan hun kinderen, zo wordt de kinderen niet verteld dat ze hun eigen zorgverzekering moeten betalen als ze achttien worden' aldus Streetlink, een lang bestaand bewonersinitiatief uit eigen overtuiging, dat achter de voordeur kinderen te helpen met schoolwerk. Dat de prioriteiten dus anders gesteld worden in zulke gezinnen, door laaggeletterdheid of onwetendheid, is een belangrijke constatering.

Ze hebben wel merkkleding en een mobieltje, maar geen eigen kamer of computer. Ik ken een gezin met zeven kinderen die wonen in een huis met maar drie kamers. Of een jongen die niet eens een eigen bed heeft, maar thuis op de bank slaapt.

Streetlink

Naast de benodigde begeleiding die jongeren soms minimaal ontvangen van de ouders, zijn de faciliteiten er vaak ook niet naar; ‘Ze hebben bijvoorbeeld wel merkkleding en een mobieltje, maar geen eigen kamer of computer. Ik ken een gezin met zeven kinderen die wonen in een huis met maar drie kamers, of een jongen die niet eens een eigen bed heeft, maar thuis op de bank slaapt’⁵ zo zegt diezelfde mevrouw van Streetlink. Het geeft een nieuw perspectief op de woonsituatie van jongeren. De omstandigheden zijn thuis vaak niet bijster comfortabel. Zo blijkt dat de jongeren die geïnterviewd zijn, een andere situatie genieten dan wordt beschreven door Streetlink, of dat zij zich anders uitlaten over de werkelijke situatie, dan dat deze is. Dit lijkt herkenbaar gedrag en is waarschijnlijk te verklaren door een gevoel van trots ⁶.

De ontwikkelingen van jongeren en hun ambitieniveau wordt volgens de organisator van Buurthuis Waterstokerij, bepaald door twee factoren: ‘Het niveau wordt bepaald door de school en door de ouders. Ik zei ook tegen mijn zoon dat hij ook VMBO of HAVO had kunnen doen, maar hij echt geen type is om de hele dag te studeren’ ⁷. Zo worden er in het leven van de jongere tegenstrijdige codes communiceert, er vanuit gaande dat de school hem wel zou motiveren dergelijke doorontwikkeling te maken. Streetlink herkent wat diezelfde mevrouw vertelt: ‘Van de meiden wordt verwacht dat ze meehelpen met het huishouden als ze thuis komen. Huiswerk maken is geen prioriteit, vaak is er thuis ook geen ruimte voor gereserveerd.’ Zo is de thuiscultuur dominant aanwezig in het leven van de jongere. Deze is dus soms dominanter dan de schoolcultuur.

Het geeft aan dat de ouders voor hun kinderen andere prioriteiten stellen dan educatieve prioriteiten. Dit zou een gevolg kunnen zijn van de sociaal-economische status van dergelijke gezinnen: ‘Het klopt dat de kinderen uit deze straat het gemiddeld beter doen dan de kinderen

in de rest van de wijk, maar dat is niet zo gek want deze straat dat grenst aan het park heeft vooral dure koopwoningen. Daarbij zijn veel mensen die hier wonen hoogopgeleid’, aldus een hoogopgeleide moeder die in een koopwoning aan Proefpark de Punt woont. Dit is een indicatie dat de traditionele gezinsstructuren worden overgedragen aan de kinderen. Deze zouden kunnen worden doorbroken door scholing ten behoeve van een betere sociaal-economische status.

3.2.7 Conclusie

Concluderend kan gezegd worden dat de gemiddelde thuissituatie wordt beïnvloed door de traditie van de ouders. Het is een wijk met veel bewoners met een migratieachtergrond, welke voornamelijk niet-westerse migranten zijn. Daarnaast is het hoge aantal laag en zeer laag opgeleide ouders ook zeer groot in Bospolder -Tussendijken. Dit beïnvloedt de schoolprestaties van hun kinderen, die als ‘achterstandsleerlingen’ gedefinieerd worden. Er wonen veelal families in BoTu. Eveneens wonen de meeste gezinnen in een middelkleine corporatiewoning van Havensteder. Uit specifieke gevallen blijkt dat er zich regelmatig een krappe woonsituatie voordoet. De gezinnen met een ruimere thuissituatie wonen vaker in een koopwoning, wat gerelateerd is aan beter gesitueerde bewoners. De aanzienlijke aanwezigheid van de woningcorporatie weerspiegelt het inkomen dat menigeen verdient in Bospolder - Tussendijken. Dit inkomen is zeer laag ten opzichte van het Rotterdams en Nederlands gemiddelde.

Al met al lijkt er een correlatie te zijn tussen de lage inkomens en het opleidingsniveau van de ouders. De kinderen van deze ouders hebben een achterstand wanneer zij beginnen aan school. Naar alle waarschijnlijkheid is dit in eerste instantie te danken aan de migratieachtergrond. De familiestructuren en tradities worden doorgegeven aan (of geprojecteerd op) de kinderen. Deze families hebben een dusdanige afstand tot de Nederlandse cultuur en stellen andere prioriteiten, wat effect heeft op meerdere aspecten van de ontwikkeling van het kind. Het belangrijkste is dat de thuiscultuur dusdanig dominant is in sommige gevallen, dat het de tijdsbesteding, prestaties en ambities binnen de schoolcultuur negatief beïnvloed.

⁵ Interview Streetlink

⁶ Interview Gemeente Rotterdam in Pier 80

⁷ Interview Waterstokerij

3.2 School

In dit hoofdstuk wordt er onderzocht wat voor invloed basisscholen hebben op de keuze of mogelijkheid van jongeren om door te stromen naar het hoger onderwijs. Daarvoor worden de basisscholen van Bospolder Tussendijken (BoTu) in kaart gebracht en geanalyseerd. Ook wordt er onderzocht bij welke middelbare scholen de kinderen uit deze basisscholen terecht komen. De hoofdvraag wordt beantwoord met de volgende deelvragen:

- Wat voor basisscholen zijn er?
- Wat voor extra studievoorzieningen hebben de basisscholen?
- Hoe presteren deze basisscholen en hun leerlingen?
- Hoe is de uitstroom van groep 8 naar het voortgezet onderwijs?
- Bieden de middelbare scholen de mogelijkheid om door te stromen naar HAVO/VWO?
- Welke studie ondersteunende voorzieningen zijn er in de wijk?

3.2.1 Wat voor scholen zijn er?

BoTu telt acht basisscholen. De scholen zijn relatief klein, met uitzondering van de Valentijnschool en de Nicolaasschool, met 529 en 883 leerlingen in het schooljaar van 2017-2018.

Het aanbod is erg gevarieerd. Zo valt ruim de helft van de basisscholen onder het confessioneel bijzonder onderwijs, met twee katholieke scholen, twee protestantse scholen en één hindoeïstische school. Ook is er een Montessori basisschool. Daarnaast bieden twee scholen speciaal basisonderwijs aan.

De kwaliteitsbeoordeling schoolinspectie¹

Goed

Het bestuur of de school voldoet aan de basiskwaliteit en daarmee aan de wettelijke eisen. Daarnaast realiseert het bestuur of de school op overtuigende wijze de ambities (eigen aspecten van kwaliteit).

Voldoende of basistoezicht

Het bestuur of de school voldoet aan de basiskwaliteit en daarmee aan de wettelijke eisen die op het moment van beoordelen geldend waren voor dit onderdeel.

Onvoldoende of zwak

Het bestuur of de school voldoet niet aan de basiskwaliteit en dus niet aan de wettelijke eisen die op het moment van beoordelen geldend waren voor dit onderdeel.

Zeer zwak

Het bestuur of de school voldoet niet aan de basiskwaliteit en dus niet aan de wettelijke eisen die op het moment van beoordelen geldend waren voor dit onderdeel.

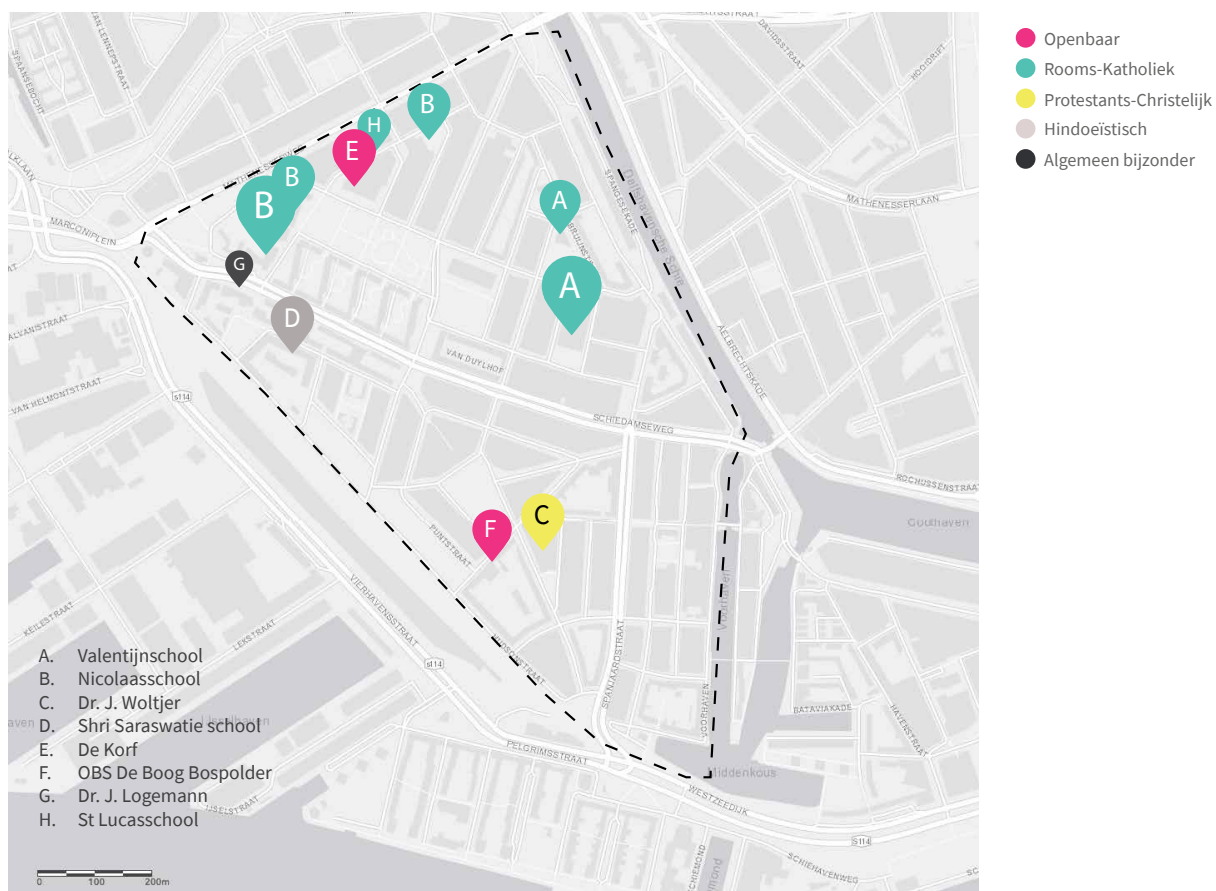
¹ Inspectie van het Onderwijs (2016) *De Staat van het Onderwijs*

3.2.2 Prestaties

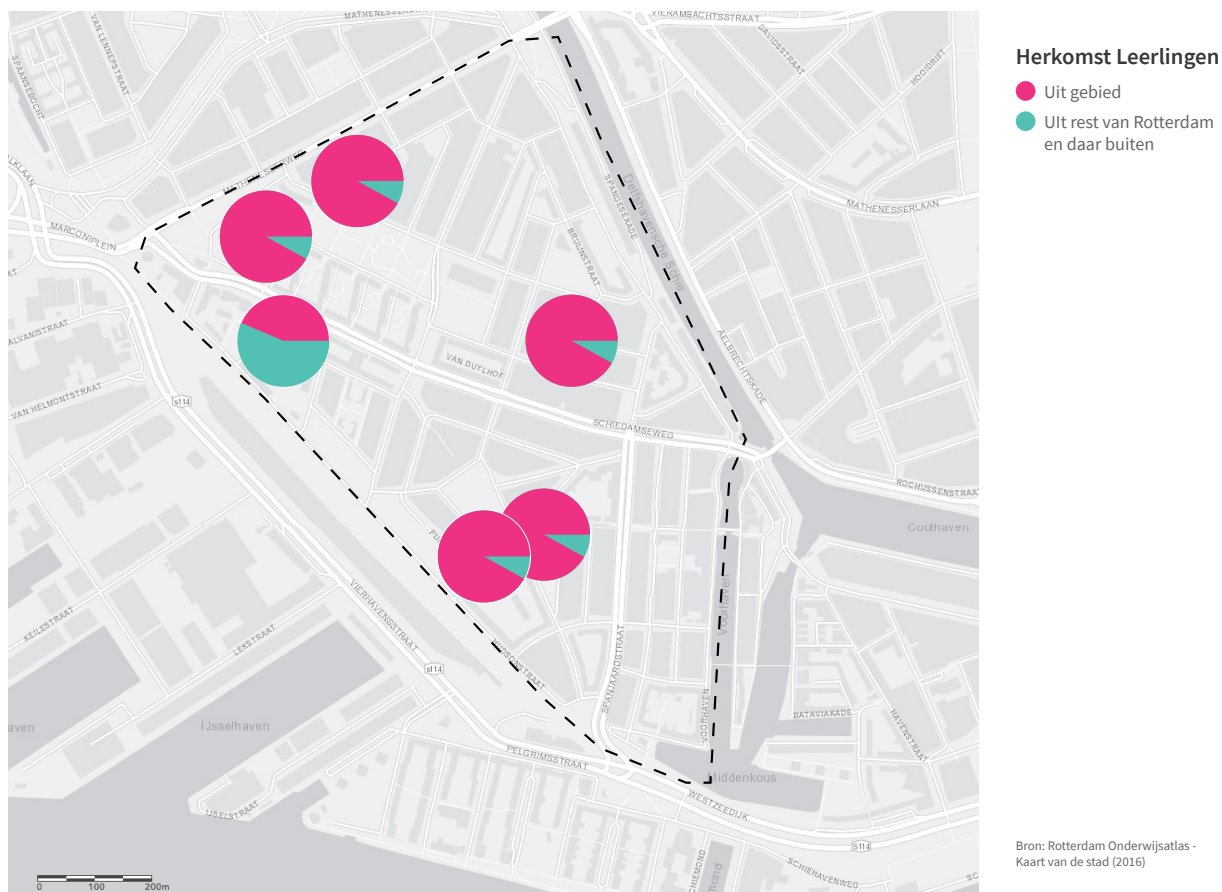
In BoTu hebben de meeste basisscholen in de afgelopen vier jaar bezoek gehad van de inspectie van onderwijs. De hieruit volgende kwaliteitsbeoordelingen van de

Overzicht basisscholen BoTu naar onderwijsmethode *Bron: Allecijfers*

Naam school	Denominatie	Pedagogische richting	Onderwijs	Aantal leerlingen 2017-2018
Valentijnschool	Rooms-Katholiek	Regulier	Basisonderwijs	529
Nicolaasschool	Rooms-Katholiek	Regulier	Basisonderwijs	883
Woltjerschool	Protestants-Christelijk	Regulier	Basisonderwijs	212
Shri Saraswatie	Hindoeïstisch	Regulier	Basisonderwijs	205
De Korf	Openbaar	Montessori	Basisonderwijs	147
De Boog Bospolder	Openbaar	Regulier	Basisonderwijs	127
Logemanschool	Algemeen bijzonder	Regulier	Speciaal	41
St Lucasschool	Rooms-Katholiek	Regulier	Speciaal	96

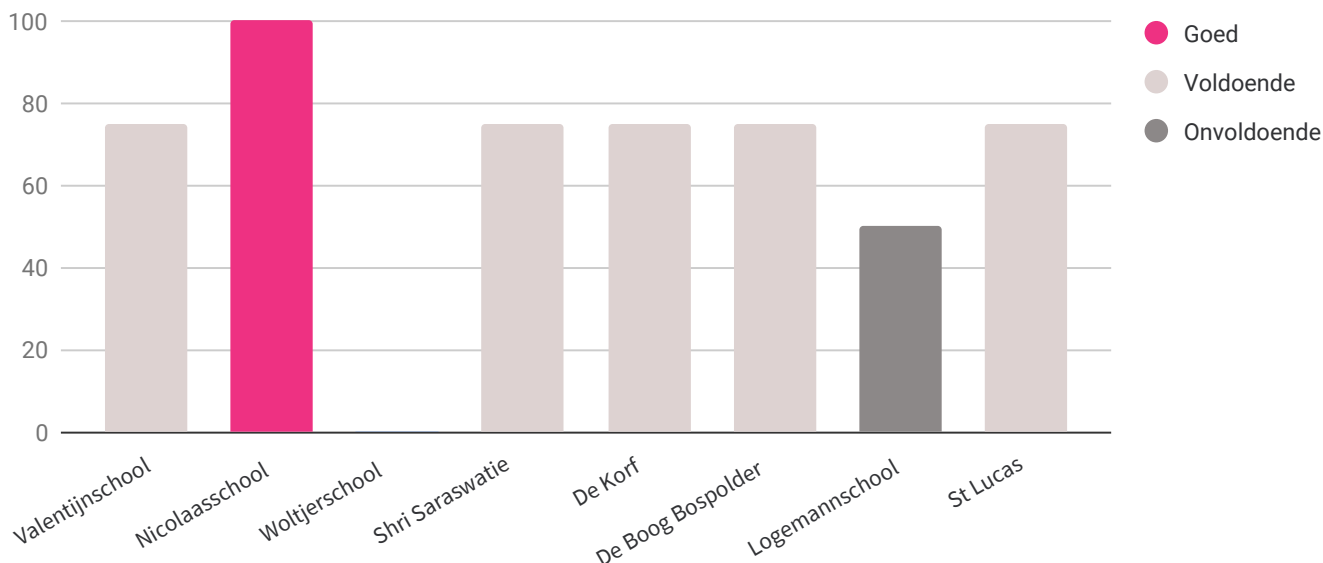

3.6: Kaart met de basisscholen in BoTu

3.7: Kaart met de aanduiding van herkomst leerlingen van de basisscholen in BoTu Bron: Rotterdam Onderwijs Atlas (2016)

Onderzoek Onderwijsinspectie Bron: Onderwijsinspectie.nl

inspectie zijn als zo gedefinieerd. Van Dr. J. Woltjer school is geen recente beoordeling te vinden. De Nicolaasschool is als enige beoordeeld met een goed en de Dr. J.C. Logemansschool als enige beoordeeld met een onvoldoende. Voor de rest valt op dat geen één school met zeer zwak is beoordeeld. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de kwaliteit van het onderwijs in de basisscholen in BoTu voldoende is.

de hindoeïstische basisschool Shri Saraswatie het hoogst met een score van 534.3. De speciale basisscholen doen niet mee aan de CITO toets. Alle basisscholen in BoTu scoren onder het landelijk gemiddelde dat in 2016-2017 535,6 bedroeg. Ook scoren ze onder het Rotterdamse gemiddelde van 533.26 in 2016-2017, met uitzondering van de Shri Saraswatie school.

3.2.3 CITO-toets

De CITO-score van de CITO-toets die de groep 8 leerlingen maken is een belangrijke graadmeter van het niveau van een kind. Samen met het schooladvies bepalen deze bij welke brugklas een kind terecht kan. Na de basisschool stromen de kinderen door naar het praktijkonderwijs, VMBO, HAVO of VWO. Binnen het VMBO heb je nog verschillende richtingen, zo is er VMBO-BB (basis-beroeps), VMBO-KB (kader-beroeps), VMBO-GL (gemengde leerweg) en VMBO-TL (theoretische leerweg). VMBO-GL en VMBO-TL worden vaak in een adem genoemd, of aangeduid met GT (gemengd theoretisch).

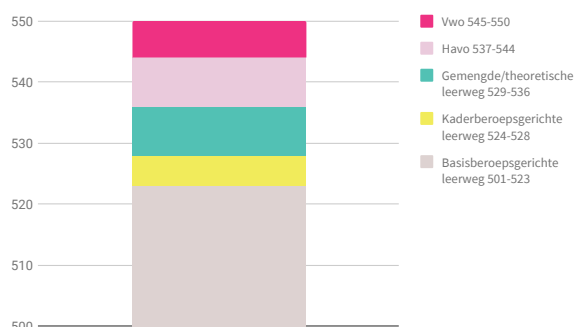
Een CITO-score van 537 tot 544 betekent bijvoorbeeld dat een kind het niveau heeft voor een HAVO-brugklas en een score vanaf 544 dat een kind het niveau heeft voor een VWO-brugklas. Hierbij is echter als kanttekening op te merken dat veel middelbare scholen een gemengde brugklas aanbieden, zoals VMBO-TL/HAVO en HAVO/VWO. Na de brugklas wordt dan bepaald voor welk schooltype een kind het meest geschikt is.

De gemiddelde CITO-scores van de scholieren in groep 8 uit de basisscholen in BoTu laten verschil zien tussen de basisscholen. Openbare basisschool de Boog Bospolder scoort het laagste met een gemiddelde score van 526.7 en

Gemiddelde Cito scores 2016 - 2017

Schooltype aanbevolen naar Cito-score (algemeen)

Bron beide tabellen: Allecijfers

3.2.4 Uitstroom groep 8

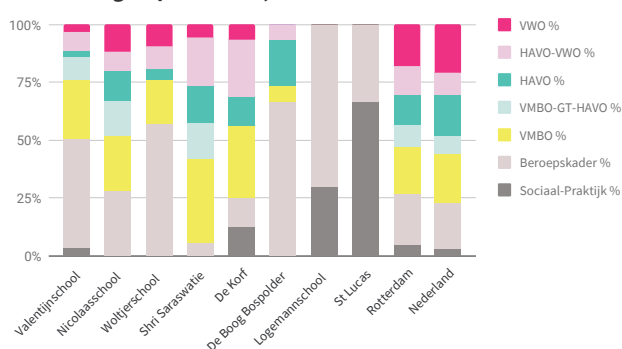
In Nederland ging in 2017 gemiddeld 48.2% van de kinderen naar een HAVO, HAVO/VWO of VWO-brugklas. Rotterdam ligt onder dit gemiddelde met 43%. In BoTu scoort alleen basisschool de Korf boven het Rotterdamse gemiddelde met 43.8%. De Nicolaasschool, de best beoordeelde basisschool door de onderwijsinspectie, heeft met 33.3 procent een relatief lage score. Maar de percentage leerlingen dat direct doorstroomt naar een VWO is de hoogste van de wijk, met 11.5%. Dus hieruit kan geconcludeerd worden dat een goede beoordeling van de onderwijsinspectie geen garantie is voor hoge gemiddelde CITO-score of hoog uitstroomniveau naar het voortgezet onderwijs.

In BoTu ligt één middelbare school, de Gijsbert Karel Van Hogendorpschool (GKH). De GKB is een VMBO-school met

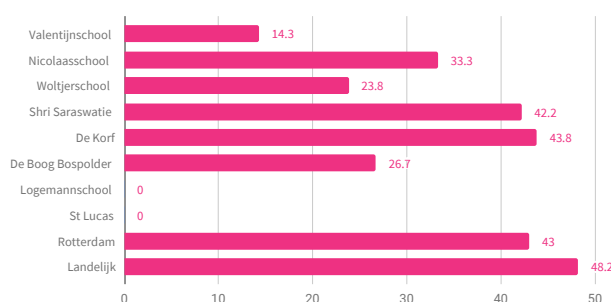
de leerwegen BB, KB en GL. In 2016 gingen er van de 265 groep acht leerlingen 21 naar deze school. Wat opvalt is dat bijna 30% van de kinderen voor een middelbare school in Schiedam heeft gekozen. Ook een interessante constatering is dat de meest populaire middelbare school, de Schravenlant, een HAVO/VWO-school is.

Relatief veel kinderen komen terecht op het VMBO. Een minderheid, zo'n 10%, kiest voor een gemengde VMBO-HAVO- of een VMBO-HAVO-VWO-school. Bij de keuze voor HAVO en VWO-scholen ligt de verhouding anders. Gemengde HAVO-VWO-scholen zijn populairder dan middelbare scholen waar enkel VWO is. Daar gaan minder dan 3% van de leerlingen uit BoTu naartoe. Dit zou te maken hebben met het feit dat scholen met enkel VWO vaak gymnasium scholen zijn.

Uitstroom groep 8 in BoTu, Rotterdam en Nederland 2017

Uitstroom groep 8 naar havo en VWO in BoTu, Rotterdam en Nederland in 2017

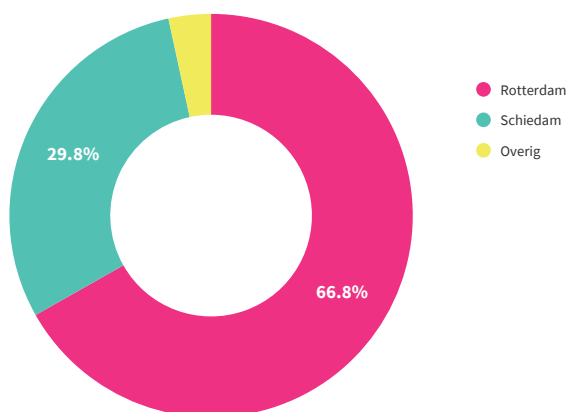

Bron beide tabellen: Allecijfers

3.8: Kaart met de aanduiding van de uitstroom van basisschoolleerlingen uit BoTu naar de middelbare school

Leerlingen per gemeente 2016

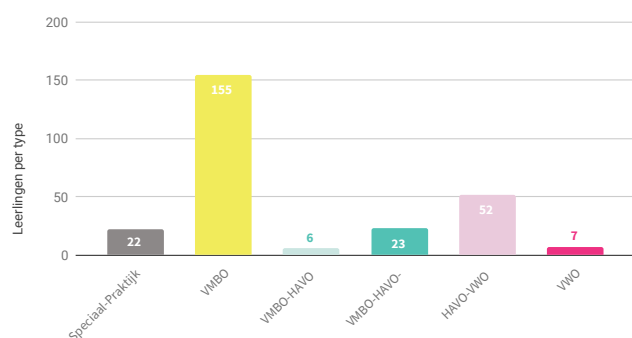
3.2.5 Extra studiegerelateerde voorzieningen

Geen van de scholen biedt huiswerkbegeleiding aan. Wel krijgen de kinderen in de helft van de scholen huiswerk vanaf groep 5 of 7. De Valentijn school heeft een plusklas, speciaal bedoeld voor hoogbegaafde kinderen. De mogelijkheid om extra CITO-toets te oefenen wordt maar door twee scholen in hun schoolgids genoemd, de Nicolaas school en de Shri Saraswatie school. Dit

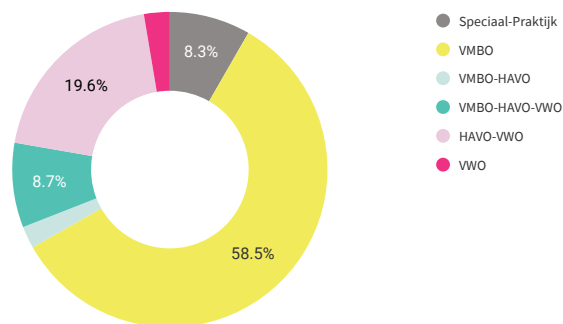
zou de relatief hoge gemiddelde CITO-score van de Shri Saraswatie school verklaren en de hoge uitstroom naar het VWO van de Nicolaas school. Alle scholen, met uitzondering van de speciale scholen, voorzien in basisonderwijs en zijn *Lekker Fit Scholen*. Dit betekent dat er extra aandacht is voor beweging en voeding. Opvallend is dat de Shri Saraswatie school yoga in het lespakket heeft zitten.

Muziek krijgt extra aandacht bij vijf basisscholen in BoTu. Bij de Valentijnschool, Nicolaas school en St Lucas kunnen kinderen zich aanmelden voor naschoolse muziekles. Bij de Valentijn en Nicolaasschool gebeurt dit via de Stichting Kunstzinnige Vormgeving Rotterdam (SKVR). Deze stichting heeft een maatschappelijke insteek en is gefocust op de culturele vorming van kinderen en jongeren die er normaal gesproken niet in aanraking mee komen. De activiteiten worden kosteloos of tegen zeer lage tarieven aangeboden doordat fondsen en overheden deze activiteiten co-financieren. Bij de St Lucas is de muziekles gratis voor kinderen van ouders met lage inkomens. Bij de Sri Saraswatie school en basisschool De Korf is standaard wekelijks muziekles. Bij De Korf wordt dit bekostigd via stichting “Meer muziek in de klas” en

Keuze type middelbare school groep 8 uit BoTu 2016

Keuze type middelbare school groep 8 uit BoTu in 2016 in procenten

Overzicht basisscholen BoTu met beschikbaar aanvullend programma

Naam school	Huiswerk	CITO toets oefenen	Muziekles	Lekker fit school	Koffieochtend	Opvallend
Valentijnschool	groep 7&8		keuzeprogramma SKVR	ja	ja	Ouder-kind academie
Nicolaasschool	groep 5,6,7&8	ja via keuzeprogramma	keuzeprogramma SKVR	ja	nee	
Woltjerschool				ja	ja	
Shri Saraswatie	groep 5,6,7&8	overleg leraar	wekelijks	ja	nee	Yoga les
De Korf	groep 7&8		wekelijks	ja	ja	programma met bouwkeet
De Boog Bospolder				ja	nee	
Logemanschool				nee	ja	
St Lucasschool			keuzeprogramma	nee	ja	

stichting “Uit jezelf”.

3.2.6 In gesprek

Uit de analyse van de basisscholen van BoTu blijkt dus niet dat die het ambitieniveau van kinderen belemmeren. Toch zijn er indicaties dat hoogopgeleide ouders in BoTu hun kinderen niet naar basisscholen in BoTu sturen. Die kiezen namelijk vaker een basisschool uit op basis van de hoogte van de gemiddelde CITO-score. “Ja, ik heb de CITO-scores van basisscholen bekeken om een keuze te maken voor een basisschool voor mijn kinderen. De keuze is gevallen op een christelijke basisschool in Zuid. Dat is best een stukje fietsen maar de kwaliteit van de basisscholen in deze wijk is toch onder de maat”¹. Volgende Pieter van Streetlink komen de lage CITO-scores niet door de kwaliteit van de scholen, maar komt het door de laaggeschooldheid van de wijk in zijn geheel. Dit heeft impact op de opvoeding die de kinderen van huis uit meekrijgen: “Hier leven veel jongeren met ouders die ze niet opvoeden. Dit kunnen ze namelijk ook niet. De jongens worden zoveel mogelijk aan hun lot overgelaten en de meiden moeten vanaf een bepaalde leeftijd meehelpen thuis. Ze stimuleren hun kinderen niet om te studeren”.² Het contrast groot tussen laagopgeleide en hoogopgeleide ouders is groot. Hoogopgeleide ouders ondersteunen hun kinderen actief met hun opleiding en studie: “Kijk, mijn kinderen hebben nog tot de derde van de middelbare school mij om hulp kunnen vragen bij hun huiswerk. Als mijn zoon moeite had met rekenen dan verzoon ik spelletjes om het voor hem leuker en eenvoudiger te maken. Daarvoor is ook een beetje creativiteit voor nodig. Dat mist hier in de wijk”³.

De goedbedoelde initiatieven om kinderen met laagopgeleide ouders toch te ondersteunen in hun studie worden soms actief tegengewerkt door de ouders. “Er was een meisje uit de zevende klas die een achterstand had met bepaalde vakken. Wij wilden haar niveau

omhoog helpen en hebben haar toen aangeraden dat ze zich inschreef voor huiswerkbegeleiding. Daardoor zou ze in groep acht hoger zou scoren met haar CITO-toets. Toen haar vader dat hoorde was hij hier niet blij mee. Hij zei dat zijn dochter geen huiswerkbegeleiding nodig had omdat ze niet achterlijk was”⁴. Voor andere ouders ligt de verwachting minder hoog blijkt uit een gesprek met een moeder uit de wijk: “Mijn kinderen doen praktijkonderwijs. Mijn zoon was slim genoeg voor het VMBO of HAVO, maar ik had hem aangeraden praktijk te doen. Hij is echt geen type om de hele dag te studeren. Praktijkonderwijs betekent niet dat je minder slim bent, maar wat praktischer bent ingesteld”.

De initiatiefnemers van Streetlink organiseerden een tijd huiswerkbegeleiding in hun eigen huis om de kinderen de ondersteuning te geven die ze niet van huis uit meekrijgen. Daar was veel animo voor, maar daar zijn ze toch mee gestopt, omdat ze merkten dat ze niet de resultaten boekten waar ze op hoopten. Daarom hebben ze besloten om individueel huiswerkbegeleiding te geven bij de jongeren thuis “We merken dat het beter helpt, want dan zie je wat er achter de voordeur speelt. Als je bij mensen in huis komt leer je de ouders ook beter kennen. Je hoort ook over andere problemen die er spelen en dan kan je ze doorverwijzen”.

3.2.6 Conclusie

Uit de schoolanalyse kan worden geconcludeerd dat ambitieniveau van jongeren niet wordt geremd door de basisscholen. De meeste basisscholen voldoen aan de eisen van de onderwijsinspectie, waarbij de grootste school uit de wijk, de Nicolaasschool zelfs met een goed is beoordelend. Daarbij bieden veel scholen extra studie-gerelateerde voorzieningen en wordt aandacht besteed aan de culturele vorming van de kinderen. Opvallend is dat de meeste scholen de ouders actief bij de studieloopbaan van de kinderen betrekken, om de prestaties en talentontwikkeling van kinderen te

Ik heb de CITO-scores van basisscholen bekeken om een keuze te maken voor een basisschool voor mijn kinderen. De keuze is gevallen op een christelijke basisschool op Zuid. Dat is best een stukje fietsen maar de kwaliteit van de basisscholen in deze wijk is toch onder de maat

.....
Hoogopgeleide bewoonster BoTu

1 Interview Bewoonster Proefpark de Punt

2 Interview Streetlink

3 Interview Streetlink

4 Interview Streetlink

bevorderen. Het feit dat de leerlingen uit BoTu onder het Rotterdams gemiddelde presteren als het om CITO-scores gaat, ligt dus voornamelijk aan andere factoren.

Uit de gesprekken in de wijk komt een beeld naar voren dat hoogopgeleide ouders de scholen in BoTu mijden, deels doordat de gemiddelde CITO-scores in de wijk laag liggen. De lage CITO-scores van de kinderen worden weer vooral toegewezen op de laaggeletterdheid, culturele achtergrond en lage verwachtingen van de ouders.

3.3 Studie-loopbaan

Dit onderdeel kan gezien worden als een extensie van 3.2 School, waarbij het zich meer richt op de overgang van educatieve tijdsbesteding naar beroepstijdsbesteding. Het studieloopbaantraject van jongeren is een belangrijk aspect in hun ontwikkeling. Het begeleid, stuurt en motiveert jongeren om na school zelfstandig door te stromen in de maatschappij. Werkgelegenheid en blootstelling tot beroepsmogelijkheden zijn ook aspecten die bepalend zijn voor het ambitieniveau en de keuze voor het studieniveau. Hoe bekend zijn de jongeren van BoTu met de professionele praktijk, en wat doen bedrijven om jongeren aan het werk te krijgen?

In dit hoofdstuk zullen verschillende deelvragen aan bod komen, welke uiteindelijk gezamenlijk een compleet beeld geven van de ontwikkelingsmogelijkheden op professioneel vlak. Deze vragen zijn verkregen uit twee verschillende bronnen, namelijk de kwantitatieve en kwalitatieve bronnen. Uit de desk research hebben we de volgende vragen kunnen beantwoorden:

- Welke partijen zijn betrokken bij de loopbaan voor jongeren?
- Hoeveel bewoners werken er bovenwijks en onderwijks?
- Komen de bedrijven ook op school langs?

In de interviews die wij hebben afgenomen tijdens het veldonderzoek, zijn de bekendheid van bepaalde initiatieven en bestaande bedrijven ook onderzocht. De relatie van bedrijven met scholen is beknopt nagevraagd. Dit is belangrijk om te verifiëren in hoeverre de jeugd op het moment up-to-date is van de ontwikkelingen, en het indiceert het succes van deze initiatieven.

3.3.1 (Bij)baantjes

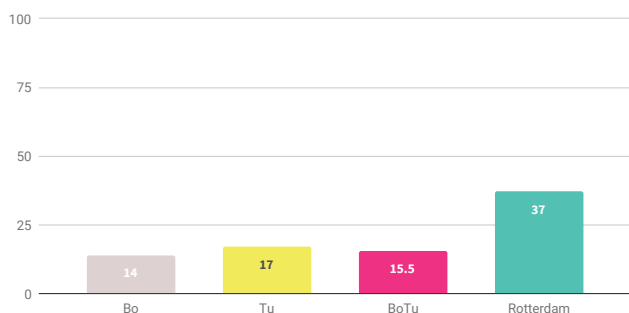
Statistisch gezien is er een kleine kans dat de jongeren later werkzaam zullen zijn in hun woonwijk Bospolder - Tussendijken. Zie onderstaande grafiek. Opmerkelijk genoeg is 14 tot 17 procent van de banen onderwijs. Dit is ruim tweemaal zo klein als het gemiddeld Rotterdamse getal. Omdat Bospolder -Tussendijken voornamelijk ontworpen is als woonwijk is zijn er niet zoveel banen beschikbaar binnen de wijk. De Schiedamseweg lijkt het meeste in deze baan behoefte te kunnen voorzien, het bevat veel winkeltjes en retail zaken. De Grote Visserijstraat is de tweede straat die op eenzelfde manier met functies gevuld is. Echter, de concentratie is daar veel minder. Zie onderstaande kaart met de aangegeven ankerpunten in de wijk.

Een startkwalificatie is het minimale onderwijsniveau dat nodig is om toe te kunnen treden tot de arbeidsmarkt. Daarnaast is het een vrij evidente kwalificatie om een

baan te behouden of door te stromen naar een betere positie. Het niveau is vastgesteld op een afgeronde HAVO- of VWO-opleiding of een opleiding niveau 2 van het MBO⁵. In Bospolder - Tussendijken ligt dit percentage gemiddeld op ongeveer 49%. Het Rotterdamse gemiddelde ligt ietwat hoger, maar niet veel; op 57%. De overige 18 t/m 22 jarigen zijn voortijdig schoolverlaters en personen zonder een MBO diploma of hoger.

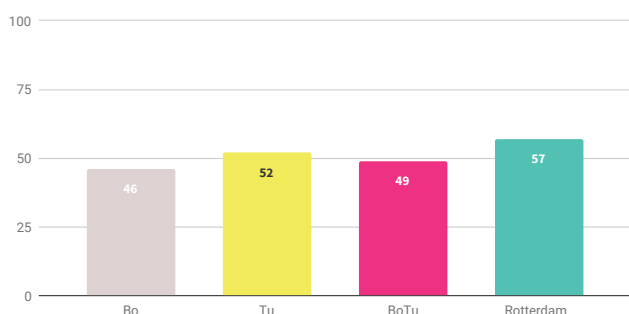
% Werkgelegenheid onderwijs

Bron: buurtmonitor.rotterdam.nl

Heeft een startkwalificatie, 18 t/m 22 jaar

Bron: buurtmonitor.rotterdam.nl

3.3.3 Werk- en leertrajecten

Het huidige aanbod aan werk- en leertrajecten bevindt zich voornamelijk in de praktijkgerichte werkomgevingen waarbij fysieke arbeid gemoeid is. De vraag hoe dit zich verhoudt tot de kansen en ambities van jongeren is dan ook zeer belangrijk. Gezien de geschiedenis van de wijk en omliggende wijken zijn is de werkloosheidsproblematiek sterk verminderd, maar zijn de bewoners (nog steeds) praktisch geschoold. De huidige bewoners met een migratieachtergrond zijn vaak al van de tweede of derde generatie. Ondanks dit is het opleidingsniveau en het gemiddelde inkomen behoorlijk laag. Waar ook geredeneerd zou kunnen worden dat het ambitieniveau van deze leerlingen wordt beïnvloed door de aanwezige infrastructuur aangaande werkgelegenheid en leertrajecten, lijkt het erop dat het

huidige aanbod van werk- en leertrajecten een reactie is op de maatschappelijke situatie in de wijk Bospolder - Tussendijken. Zo gezegd, lijkt deze ontwikkeling de praktisch opgeleide leerlingen in BoTu te voorzien van perspectief, bezigheid en toekomst.

Geen contact

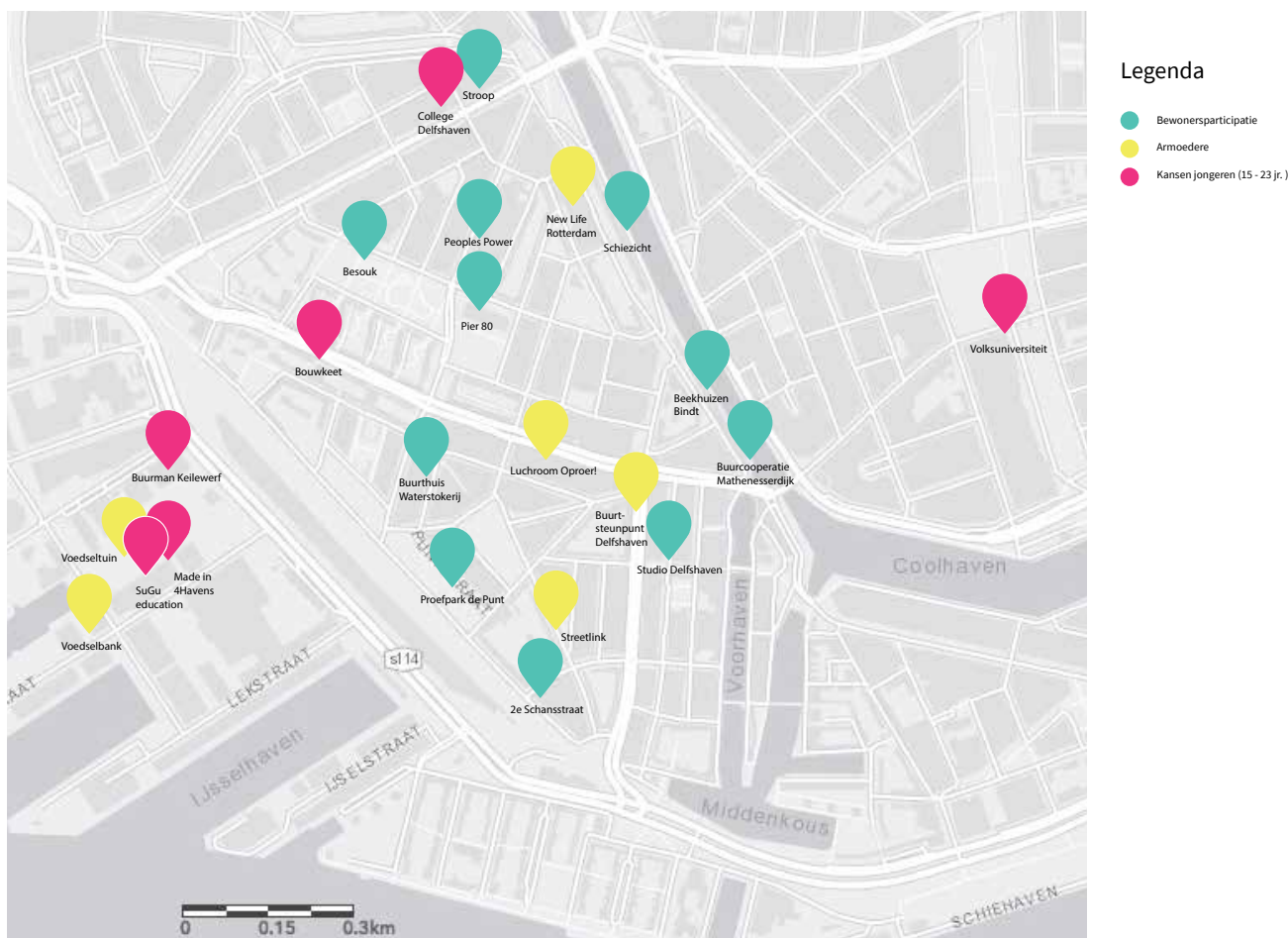
Uit ons veldonderzoek is gebleken dat er nauwelijks bedrijven contact maken met leerlingen van basisscholen en middelbare scholen. Er zijn geen integratieprogramma's waarbij de leerling kennis maakt met de professionele werkomgeving waar hij / zij later tot toe moet stromen.

Westpractice

Initiatief West Practice daarentegen, verzorgt een link tussen initiatieven en bedrijven voor een zeer gevarieerde doelgroep; degenen met afstand tot de arbeidsmarkt. Het verzorgt een netwerk tussen vele partijen waaronder onderwijsinstellingen, de maakindustrie, bedrijven, horeca, scholieren, kansarmen etc. De focus ligt in Rotterdam West, op de doelgroep tussen 16 en 20 jaar. Met een veelvoud aan banen, stages, proeftijden, cursussen en werkplekken is het een dynamisch en zeer gevarieerd systeem dat ook de jongeren zal verbinden met nieuwe werkgevers. Door het netwerk lijken zij zich in eerste instantie ook breed te kunnen oriënteren. Echter, bij navraag in de wijk hebben nog niet veel jongeren van West Practice gehoord.

College Delfshaven

College Delfshaven is eenzelfde initiatief als grondlegger College Hillesluis. Het is gebaseerd op de identiteitsvorming van het individu, waardoor (slecht) groepsgedrag en jeugdcriminaliteit geminderd zouden moeten worden. De jongeren gedragen zich voorbeeldig naar hun leeftijdsgenoten uit de wijk, wat tot inspiratie zou kunnen en moeten leiden. Zo klussen zij zelf aan het pand van College Delfshaven en staat goed gedrag zeer hoog in het vaandel. Alleen met goed gedrag, binnen en buiten het college, mogen zij blijven. De vergoeding die deze jongeren krijgen is een hoeveelheid zakgeld zodat niet alleen het gedrag maar ook de armoede direct bestreden wordt. Met het verzorgde programma van werk en trainingen ontdekken zij hun talent en bouwen zij een

3.9 : Kaart met de aanduiding van de participatieinitiatieven geordend naar doelgroep

CV. Uiteraard is het een begeleiden van deze doelgroep een zeer treffende manier van de fundamentele emancipatie van de huidige bewoners die zo hard nodig is. Kritisch gekeken naar de functie van dit initiatief, zou gezegd kunnen worden dat de begeleiding en opvoeding van de kinderen deels wordt overgenomen van de ouders. Zodoende zijn er eigenlijk twee aanbieders binnen en op grenzen van Bospolder - Tussendijken.

Op de kaart, getoond op de voorgaande pagina, zijn met drie kleuren verschillende doelgroepen aangeduid. Zo zijn de gele functies gericht op het verzilveren van de potentie van jongeren. Hier kunnen zij zelf tijd doorbrengen na school. Het heeft een culturele, educatieve of praktische focus. De blauwe kleur is een aanduiding voor de participatieprojecten van bewoners. Veel van deze richten zich trouwens ook op jongeren: hetzij huiswerk maken (Leger des Heils en Streetlink) of naschoolse opvang met activiteiten (Schiezicht en buurthuis Waterstokerij).

3.3.4 Algemene begeleidingstrajecten

Naast werk- en leertrajecten die beogen de jongere aan een positie op de arbeidsmarkt te helpen zijn er meerdere begeleidingstrajecten aanwezig in Delfshaven,

waaronder ook Bospolder - Tussendijken. Deze algemene begeleidingstrajecten zijn gericht op vermaak, opvoeding en begeleiding van jongeren. Er is bewust gekozen om de volgende initiatieven uit te lichten. Er bestaan zeker meer (participatie)projecten en initiatieven die zich (ook) richten op jongeren.

TOS

TOS, Thuis op Straat, is een bekend initiatief in Rotterdam. Het bestaat al ruim 20 jaar en omvat meer dan alleen vermaak van kinderen op straat. De TOS medewerkers zijn zelf jongeren met een voorbeeldfunctie. Deze begeleiden kinderen vanaf 4 jaar, tot en met jongeren van 23 jaar. Het zorgt voor spelactiviteiten 'met de daarbij horende pedagogische omgeving'⁶. De medewerkers-samenstelling van TOS bestaat uit: stagiairs, werknemers en studenten met een bijbaantje. De organisatie biedt ook cursussen, trainingen en workshops aan 'die altijd aansluit op de praktijk', zoals ze zelf omschrijven. Nieuw zijn de wijkambassadeurs in Bospolder-Tussendijken. Dit zijn twaalf jongens en

⁶ TOS Doelstelling, missie 2017

meiden van 15 tot en met 23 jaar met een voorbeeldrol, die assisteren bij activiteiten en betrokken worden bij beleid. Dit is een initiatief van TOS, JOZ en Zowel. Er zijn ook nieuwe netwerken ontstaan van ouders, jongeren en professionals, die samen activiteiten opzetten. Een voorbeeld zit in Schiedmond, waar ouders, wijkagenten, de speeltuin en TOS samen activiteiten en thema-avonden voor jongeren organiseren⁷.

3.3.5 In gesprek

Uit de interviews met de jongeren blijkt dat er met eenzelfde enthousiasme wordt gereageerd op de vraag wie bepaalt wat zij later mogen worden? als op de vraag of er thuis een eigen kamer, bureau en internet beschikbaar is. Wat de jongeren later mogen worden bepalen zij dan ook zelf. Daarnaast kent geen van allen West Practice en beamen zij nooit in contact komen met bedrijven via hun middelbare school. Naar aanleiding van deze antwoorden zou gesteld kunnen worden dat het bewustzijn van doorstroommogelijkheden (binnen de wijk) niet zozeer geprikkeld wordt door derden. Het zal vanuit de jongere zelf moeten komen om zich interesseren in de vervolgstap, welke natuurlijk spannend is. Voor de beschikbare hulp of begeleiding vertrouwt vaak op het eigen initiatief en enthousiasme van de jongere zelf. Zodoende blijft de jongere met minder discipline of motivatie achter.

In de wijk zijn er daarentegen wel zeker initiatieven aanwezig die jongeren nog begeleiden met hun schoolwerk. Bij het Leger des Heils en Streetlink bijvoorbeeld. Ellen van het Leger des Heils merkt op dat er minder interesse in deze hulp is, naar aanleiding van de fusie van activiteiten met Streetlink; 'Voor jongeren is hier geen huiswerkbegeleiding. Tot voor kort was hier een kinderclub met Streetlink, maar we kregen steeds minder aanmeldingen. Vrijdag is er wel nog een jongereninloop i.s.m. Streetlink'. Deze jongereninloop vertrouwt op rolmodellen (oudere jongeren) die kunnen helpen met schoolvragen of levensvragen.⁸

Bij Schiezicht worden enthousiaste jongeren ook beloond door middel van begeleiding of hulp bij het realiseren van hun plan. Maar het plan of idee dient vanuit hun zelf te komen. Christy de Witt van Schiezicht zegt het volgende: 'Wij willen ze verder helpen en dingen teruggeven in de wijk. Wij willen deze jongeren aan een juist netwerk koppelen zodat ze een keuze en perspectief krijgen⁹. Met dit initiatief hebben al enkele jongeren een eigen

bedrijfje of baan gekregen. Initiatief en bezig zijn is dus daadwerkelijk effectief om het 'hangen' tegen te gaan. Opvallend genoeg zijn er twee initiatieven die inspelen op de educatie of voorlichting van ouders. Om met name moeders te betrekken bij de opvoeding, is er meer kans

Hier leren moeders ook hoe ze het beste om moeten gaan met meiden tijdens hun pubertijd, bijvoorbeeld in de omgang met jongens

.....
Mariam el Haddouti van WMO Radar

voor op succesvolle emancipatie. De Valentijnschool kent het Onwijze Moeders project waarbij op koffieochtenden de moeders worden voorgelicht over pubertijd en de omgang met hun kinderen¹⁰. Dat de moeders de doelgroep is komt omdat vele van deze vrouwen geen baan hebben, en volgens de traditionele thuiscultuur thuis voor de het huis en kinderen zorgen. Ook in Pier 80 is een zo een initiatief gaande. Volgens Mariam El Haddouti van WMO Radar leren moeders daar 'hoe ze het beste om moeten gaan met meiden tijdens hun pubertijd, en bijvoorbeeld de omgang met jongens'.¹¹ Het feit dat de begeleiding en voorlichting niet alleen nog op jongeren toegespitst is, lijkt een erkenning van een invloedrijke groep op het probleem van laagopgeleide jongeren; het thuisfront.

3.3.6 Conclusie

Al met al is de werkgelegenheid binnen de wijk BoTu ver onder het Rotterdams gemiddelde. Aan de hand van de gevoerde dialoog, lijkt in de wijk langzaam een afname aan begeleidingsactiviteiten plaats te vinden. De nieuwe initiatieven zijn nog niet zo bekend als dat ze zijn moeten. Waar dit door komt is vooralsnog onduidelijk. Wel lijkt het erop dat bedrijven en initiatieven niet de schoolcultuur van de jongere gebruiken om contact te leggen. De bestaande initiatieven die de jongere aan een (bij)baan of stage zou kunnen helpen ogen lijken echter een goed concept. Tegenstrijdig hieraan is dat het succes deels voortvloeit uit het overnemen van de pedagogische rol van ouders. Daarnaast wordt vertrouwd op het eigen initiatief en motivatie van de jongere om hulp of begeleiding te vragen dan wel te zoeken. Dit paradoxale

⁷ Lokaal Memorandum 2018, Gebiedscommissie Delfshaven

⁸ Interview Ellen, Leger des Heils

⁹ Interview Schiezicht

¹⁰ Interview Streetlink

¹¹ Interview WMO Radar in Pier 80

verband tekent de complexiteit van de situatie voor jongeren in BoTu. Aansluitend is het daarom mooi en treffend te vernemen dat er enkele initiatieven gericht zijn op voorlichting voor ouders, waarvan meestal moeders.

Streetlink

Streetlink is opgericht met het doel om een relatie te bouwen met de jeugd van de straat. We hadden speciaal dit pand gekocht zodat we in de onderplint een plek konden creëren voor de jeugd. We hebben dit een aantal jaar gedaan maar we zijn er inmiddels mee gestopt. Het ging niet meer. Het werd te groot voor ons en daarbij hadden we een tekort aan goede vrijwilligers. Dit soort initiatieven zouden beter werken als mensen van de wijk zelf met het initiatief komen en er zorg voor dragen.

3.4 Vrijtijdsbesteding

De vrijetijdsbesteding van jongeren is een belangrijk aspect in het opgroeien. De vrijetijdsbesteding is gekoppeld aan de cultuur van het kind zelf. De omgeving die het kind kiest en daardoor beïnvloed wordt. Deze derde cultuur is de pedagogische peergroupcultuur volgens El Hadioui. 'De interactie tussen de codes van de drie culturen leidt tot problematisch gedrag, maar dan bezien vanuit de schoolcultuur en thuiscultuur want die streetcodes hoeven op straat helemaal niet beoordeeld te worden als problematisch'¹². Het schetst een beeld van hun dagelijkse bezigheden, zorgen, geneugten en de situatie waar ze in opgroeien. Wat doen kinderen in BoTu in hun vrije tijd en waarom doen zij dat? Hoe beïnvloed het hun ambitieniveau?

In dit hoofdstuk zullen verschillende deelvragen aan bod komen, welke uiteindelijk gezamenlijk een compleet beeld geven van de vrijetijdsbesteding voor jongeren tot en met 17 jaar. Deze vragen zijn verkregen uit twee verschillende bronnen, namelijk de kwantitatieve en kwalitatieve bronnen. Uit de bestaande statistieken hebben we de volgende vragen kunnen beantwoorden:

- Hoeveel werkt een jongere uit BoTu?
- Hoeveel van de jongeren hebben een abonnement bij een sportvereniging?
- Hoeveel sportvoorzieningen zijn er in de wijk aanwezig?

- Hoeveel cultureel geëngageerde faciliteiten hebben zich in de wijk gevestigd?

De vrijetijdsbesteding van de jeugd omvat ook de voorkeuren en interesses die een kind heeft. In het interview bevragen we de jeugd nog enkele andere vragen aangaande voorzieningen in de wijk, zoals het gebruik van de buitenruimte, tijdsbesteding buitenshuis, favoriete plek in de wijk etc.

3.4.1 Welke voorzieningen zijn er aanwezig?

Op gebied van voorzieningen is er een versnipperd aanbod in Bospolder - Tussendijken. Het baan aanbod is niet bijster ruim. Er zijn slechts 13 banen per 100 inwoners. Qua sportvoorzieningen die zich binnen afspelen, is er ook niet veel aanbod. Dit is ongeveer op één hand te tellen. Initiatieven zijn er daarentegen in veelvoud aanwezig. Met name initiatieven voor en door bewoners. Sommige hiervan richten zich specifiek op jongeren, andere juist op moeders of een andere doelgroep. De sportfaciliteiten in de buitenlucht zijn overigens ook in grote aantallen aanwezig in de wijk. We hebben enkele categorieën uitgezet: Sport, cultuur en werkgelegenheid.

3.4.2 Sport- en culturele voorzieningen

Er is een groot aantal speelpleintjes aanwezig in de wijk. Qua type speeltoestellen lijkt dit zich te richten op kinderen en pubers. Alleen voetbalveldjes zijn geschikt voor de ietwat oudere jongeren: de tieners vanaf 15. In de onderstaande kaart zijn al deze voorzieningen geïnterviewd. Wat duidelijk te zien is, is dat de meeste voorzieningen niet in (gesloten) bouwblokken gelegen zijn, maar op een pleintje met een stedenbouwkundige locatie, bijvoorbeeld aan het einde van een bouwblok of in plaats van een mogelijk bouwblok. Dit geldt voor Tussendijken wat meer dan voor Bospolder, naar aanleiding van de verschillend toegepaste stedenbouw in beide wijken naar aanleiding van de wederopbouw na het Vergissingsbombardement¹³. Zowel ten noorden als ten zuiden van de Schiedamseweg zijn zulke voorzieningen aanwezig. In dat opzicht hoeft de Schiedamseweg, zijnde een zekere barrière voor kinderen en jongeren, niet overgestoken te worden. Voor het Dakpark daarentegen wel, want deze ligt aan de zuidoostkant van de wijk. Gezien de culturele achtergrond van de inwoners van BoTu, faciliteert de grote hoeveelheid publieke speelvoorzieningen de dagbesteding. Echter, of dat specifiek de reden is voor die aanwezigheid hoeveelheid kan niet gezegd worden.

¹²El Hadioui, I., (2011) *Hoe de straat de school binnendringt: Denken vanuit de pedagogische driehoek van de thuiscultuur, de schoolcultuur en de straatcultuur*. Utrecht, APS.

¹³Lees hoofdstuk 2.1 Verleden

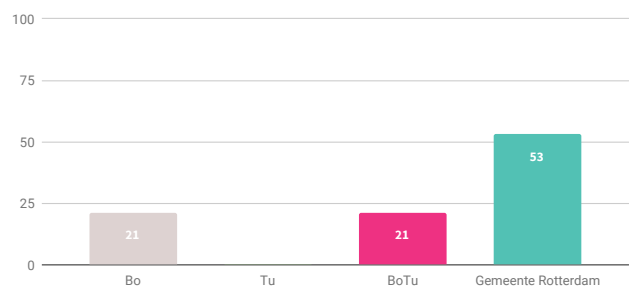

3.9: Kaart met de aanduiding van de openbare speelgelegenheden in BoTu

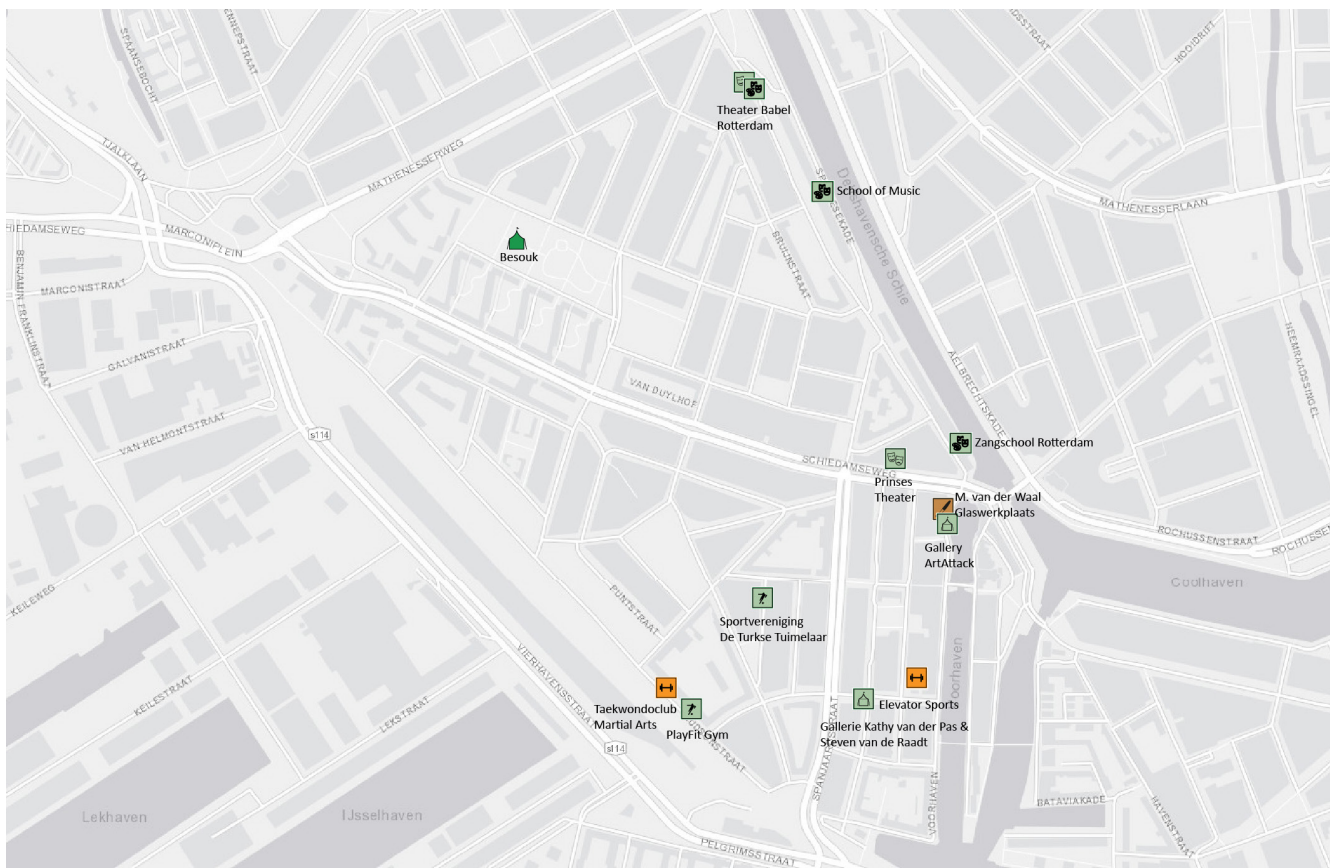
Er zijn ook sportvoorzieningen binnen aanwezig. Deze zijn er bij lange na niet in dezelfde hoeveelheid als de publieke sportvoorzieningen buiten. Het aantal jongeren dat zich heeft aangesloten bij een sportvereniging is in deze wijk aanzienlijk minder dan het Rotterdams gemiddelde. Voor de desbetreffende locatie zijn niet alle cijfers te achterhalen, daarom is er vanuit gegaan dat Bospolder enigszins gelijkaardige cijfers kent als Tussendijken, zoals bij menig ander tabel waar te nemen valt. Van de kinderen (4 t/m 11 jaar) sport slechts één vijfde deel, waar het in Rotterdam net iets meer dan de helft van de kinderen betreft die aan sport doet op een sportvereniging. Ondanks dat dit niet onze doelgroep betreft, geeft het wel aan dat er minder jongeren tussen 12 en 18 jaar op eenzelfde manier in aanraking zijn geweest met sportverenig

Lid van een sportvereniging en sport hier min. 1 keer per week
4 t/m 11 jaar

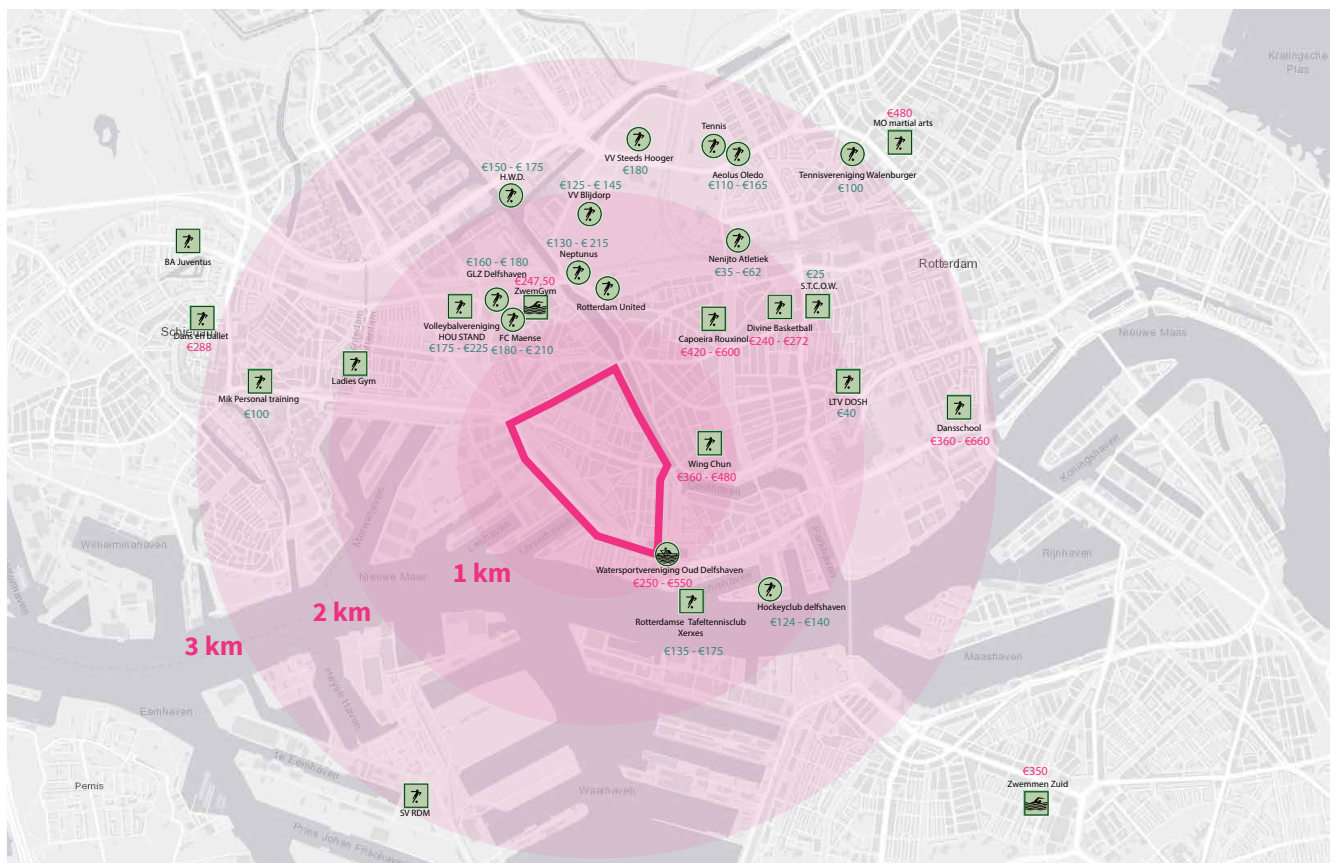
Bron: buurtmonitor.rotterdam.nl

Samen met de culturele voorzieningen zijn de sportvoorzieningen binnen afgebeeld in de onderstaande kaart. Al met al is te zien dat er niet bijster veel van deze functies bestaan. Wellicht is de interesse in muziek, of culturele activiteiten minder voor jongeren met een migratieachtergrond. Dit kan niet gezegd worden uiteraard, het zou betekenen dat er een verband zit in het gebruik van de functies van wijkbewoners en de aanwezige functies binnen de wijk. Echter, er zijn veel factoren die het vestigingsklimaat voor zulke functies definiëren. Daarbij komt dat net zoals bij

3.10 : Kaart met de aanduiding van de onderwijs sport- en cultuurclubs

3.11 : Kaart met de aanduiding van de bovenwijkse sportclubs met de jaarlijkse contributie, kleuraanduiding voor subsidiemogelijkheid

sportverenigingen, muziek en culturele functies vaak ook bovenwijkse voorzieningen zijn, welke vertrouwen op de mobiliteit van de doelgroep woonachtige in andere wijken.

De sportverenigingen zijn ook in kaart gebracht. Zoals hierboven vermeld zijn dit voornamelijk bovenwijkse voorzieningen, mede door het grote ruimte gebruik van dergelijke verenigingen. In de analyse is rekening gehouden met mogelijke drempels tot toetreding tot zo'n club, welke voornamelijk de afstand en de prijs zijn. De afstand is in cirkels aangegeven, variërend van 1 km tot 3 km. Voor de prijsindicatie is gebruik gemaakt van de grens van €225,- op jaarlijkse basis. Dit is exact het bedrag dat het jeugdsportfonds subsidieert aan gezinnen die tot 120% van het minimuminkomen verdienen. De prijs is zodoende in rood (> €225) en groen (< €225) genoteerd. Zo is te zien dat de meeste voetbalclubs en tennisverenigingen binnen deze regeling passen. Financiële daadkracht heeft een gezin met 120% van het minimuminkomen dus niet nodig om de kinderen te laten sporten op een sportvereniging. Echter, het zou ook kunnen dat de ouders hier niet van op de hoogte zijn, aangezien twee derde van de ouders laag tot zeer laag opgeleid is, waarmee ook de nodige taalproblemen komen. Dit geldt natuurlijk alleen in de gevallen waar een gezin het ook als belangrijk ziet dat hun kind actief sport.

3.4.3 Ankerpunten

Uit onze eigen observaties en de afgenomen interviews kunnen we opmaken dat de ankerpunten voor jongeren in de wijk rond de publieke speelvoorzieningen gelegen is. We hebben er twee kunnen aanwijzen, toevalligerwijs één ten noorden van de Schiedamseweg, in Tussendijken, en één in Bospolder, ten zuiden van de schiedamseweg. Deze pleintjes hebben meerdere speelvoorzieningen.

De noordelijke wordt ondersteund door Valentijnschool. Het gebouw van deze school biedt ook plaats aan een BSW: Duimdrop. Hier worden binnen openingstijden speelgoederen uitgeleend aan kinderen tot ongeveer 14-15 jaar. Het zorgt voor een (speel)drukte en populariteit. Het plein, is ook een schoolplein en herbergt dus meerdere functies op meerdere tijden van de dag. Daarnaast zijn er ook bijeenkomsten voor moeders en andere doelgroepen welke zich focust op begeleiding, emancipatie en ondersteuning in de opvoeding.

Het zuidelijke ankerpunt bevat het Dakpark en proefpark de Punt. Twee type groenvoorzieningen: het Dakpark kent een fontein en grasvlakte, het Proefpark heeft een wilder imago waar kinderen met 'natuurlijke materialen' kunnen spelen, zoals een ouder ons vertelde. In het weekend nemen de ouders ook graag kinderen mee naar

het dakpark om daar te barbecuen of om te spelen met het water.

Het Jeugdsportfonds Rotterdam

Het Jeugdsportfonds Rotterdam richt zich op Rotterdamse kinderen van 4 tot en met 17 jaar, waarvan het gezinsinkomen niet meer is dan 120% van het wettelijk geldende minimum.

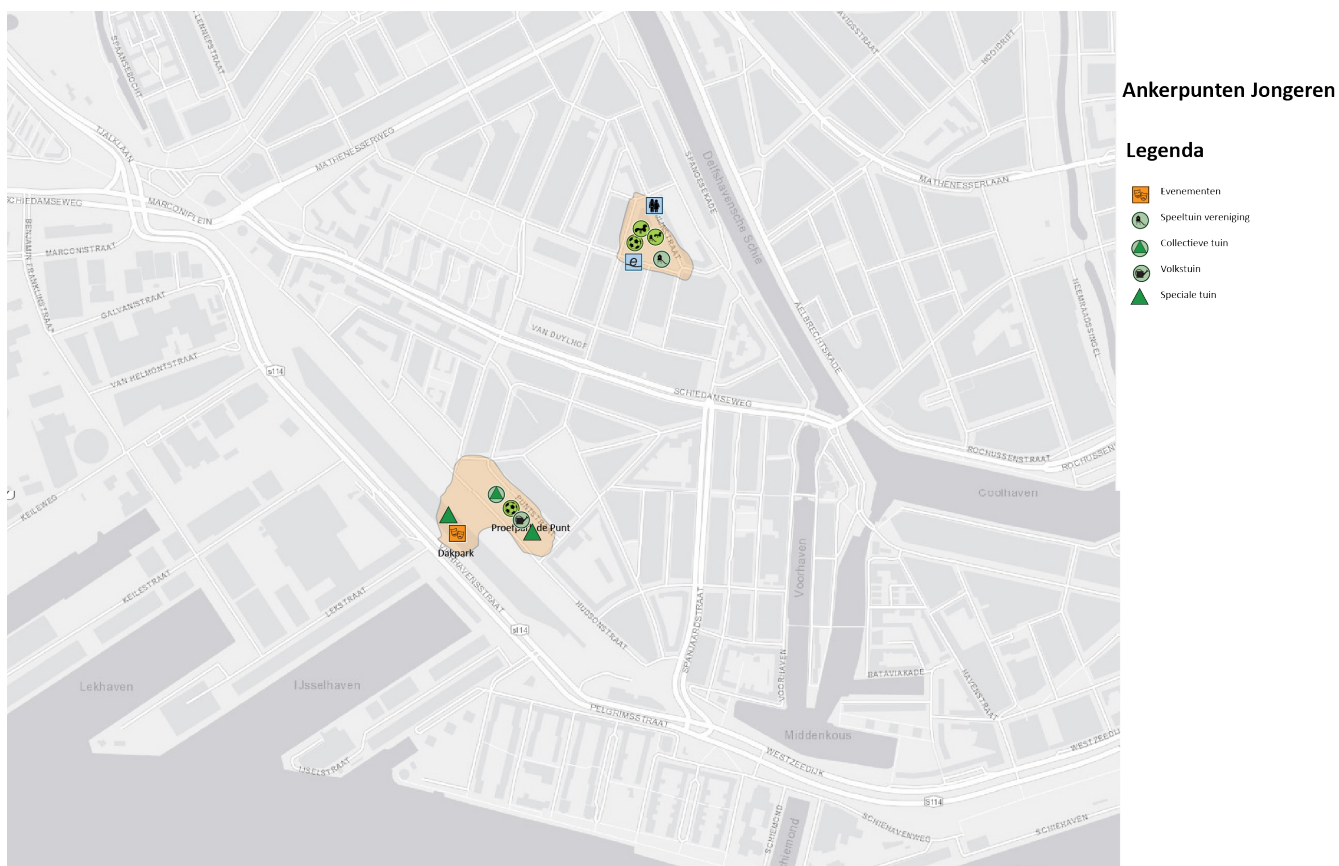
Het Jeugdsportfonds Rotterdam vergoedt de contributie van een sportvereniging. De maximale bijdrage per kind per jaar bedraagt 225 euro.

3.4.4 Conclusie sport- en culturele voorzieningen

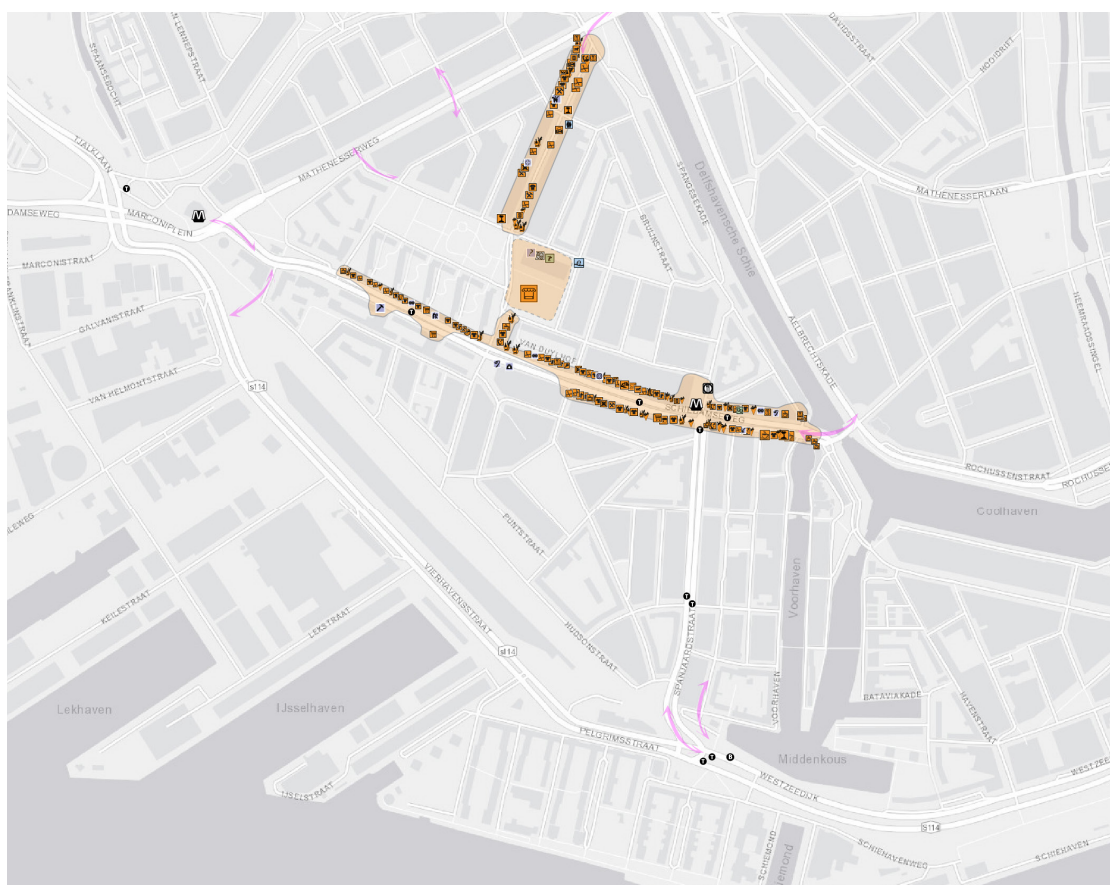
Zo kunnen we concluderen dat op gebied van sportvoorzieningen er genoeg faciliteiten aanwezig zijn. Binnen de wijk zijn dit voornamelijk publieke speeltoestellen en voetbalveldjes. Bovenwijks betreft dit sportverenigingen. Bij deze sportverenigingen zou theoretisch gezien alleen de afstand een beperkende factor kunnen zijn voor de relatief arme gezinnen in Bospolder - Tussendijken. Het lijkt dus kort gezegd dat buitenspelen als voldoende sportieve bezigheid wordt ervaren, of er geen tot weinig aandacht wordt besteed aan de fysieke gezondheid van de kinderen. Hetgeen aansluit op de buitencultuur van de multiculturele (voornamelijk niet-Westerse) inwoners van BoTu.

3.4.5 Werkgelegenheid

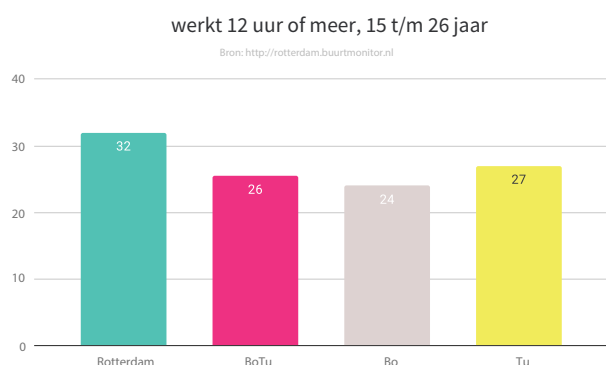
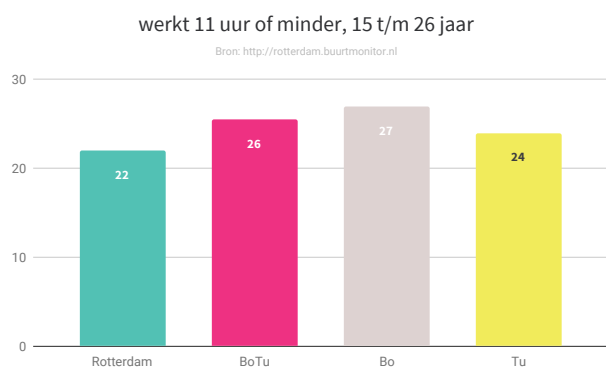
Veel opties om een bijbaantje te genieten binnen de wijk zijn er niet. Jongeren zouden wellicht alleen in de retail kunnen werken aan de Schiedamseweg en de Grote Visserijstraat. Naast de deze retail zijn er voor jongeren enkele plaatsen in de wijk waar zij terecht kunnen voor een bijbaantje. College Delfshaven en West Practice zijn hier voorbeelden van. Zij helpen jongeren aan een eerste stap richting werkgelegenheid. College Delfshaven richt zich specifiek op jongeren tussen de 15 en 23 jaar, die in Delfshaven woonachtig zijn. Als ze willen bijverdienen terwijl zij op school zitten, kunnen zij zich aanmelden voor een vacature. De werkzaamheden zijn ook binnen Delfshaven gesitueerd. Zodoende helpen zij direct hun leefomgeving verbeteren, en geld te verdienen. In hoofdstuk 3.3 Studieloopbaan zijn we hier uitgebreid op ingegaan.

3.12 : Kaart met de aanduiding van de ankerpunten in BoTu voor jongeren

3.13 : Kaart met de aanduiding van de ankerpunten voor alle bewoners van BoTu (en daarbuiten)

De statistieken maken ook inzichtelijk hoeveel tijd een jongere uit BoTu besteed aan werk. Uit de onderstaande statistieken is te zien dat de jeugd zich naar redelijk gemiddelde tijdsbesteding zich bezighoudt met een bijbaantje. Tot 11 uur bijverdienen per week gebeurt nagenoeg evenveel als het Rotterdams gemiddelde. Dit terwijl een kwart van de BoTu jongeren tussen de 15 en 26 jaar meer dan 12 uur per week bijverdient, tegenover een krappe één derde van de Rotterdamse jongeren die dit doen. Uit deze statistieken zouden we niet direct kunnen zeggen dat de jongeren meer werken om bijvoorbeeld de ouders financieel bij te staan.

Er zijn echter twee uitzendbureau's te vinden aan de rand van BoTu. Beiden richten zich op praktisch opgeleiden. OBA uitzendbureau bevindt zich in het Merwe-Vierhavegebied, net aan de andere kant van het Dakpark. Sync Human Resources bevindt zich op de grens van BoTu met Spange. Beide zijn niet zozeer ingericht op het verzorgen van studenten-werkgelegenheid, maar richten zich wel specifiek op de kortgeschoolden. Banen voor lassers, schilders, tuinbouwers, betontimmerlieden, betonijzervlechters, heftruckchauffeurs en CV monteurs zijn hier zoal beschikbaar. Tevens passen deze werkzaamheden zeer goed in het gebied rond de Merwe-Vierhavens, welke sinds januari 2018 is omgedoopt tot Makersdistrict.

3.4.6 Conclusie werkgelegenheid

Concluderend kan gezegd worden dat er niet zoveel werkgelegenheid is binnen de wijk, slechts 13 op de 100 banen. Als er een baantje gevonden moet worden zou dat op de Schiedamseweg waarschijnlijk het eerst

kunnen. Voor jongeren specifiek zijn er twee bedrijven die zich inzetten voor de werkgelegenheid van jongeren in Rotterdam West. Deze verzorgen een nieuwe oriëntatie mogelijkheid voor de jeugd en bieden samen vrij diverse opties aan. Al schijnt de naamsbekendheid van de twee organisaties nog niet heel groot te zijn. Ondanks de relatief arme gezinssituatie van de meeste jongeren in Bospolder - Tussendijken lijkt dat niet een reden om meer te gaan bijverdienen. De percentages liggen zelfs ietwat onder het Rotterdams gemiddelde.

3.4.7 In gesprek

Uit de interviews met de jongeren valt een indicatie te halen van wat zij in hun vrije tijd doen. Door de korte antwoorden van de enigszins terughoudende doelgroep, blijkt dat zij in hun vrije tijd voornamelijk 'buiten chillen'¹⁴. Voornamelijk jongens worden vrij gelaten in hun dagbesteding en geven dan ook aan dat zij bijvoorbeeld zelf mogen kiezen tot hoe laat zij buiten zijn. Voor de meeste meiden is dat een ander verhaal, volgens Streetlink: 'De jongens worden zoveel mogelijk aan hun lot overgelaten en de meiden moeten vanaf een bepaalde leeftijd meehelpen thuis'. Voor sommige jongeren vervullen de publieke voorzieningen niet eens in de gehele vrije dagbesteding, zoals Wallid (15) zegt: 'Als de school dicht gaat dan gaat dat kleine pleintje voor de kleine kinderen dicht en ook de BSW gaat dicht rond 7 uur en dan kan je geen speelgoed en speeltoestellen meer lenen. Wat moeten we dan doen?'. Dit toont aan dat er een groep jongeren is die toch zeker behoefte heeft aan meer vermaak, bezigheid en begeleiding dan dat er momenteel beschikbaar is. Dit tekent ook de (wellicht overmatige) hoeveelheid vrijheid die deze groep jongeren krijgt vanuit de thuissituatie.

Om dit compleet aan de ouders toe te wijzen is niet eenduidig, Betül (geboren en woonachtig in BoTu, moeder van twee kinderen) denkt dat de gemeente nog meer verantwoordelijkheid en opvang voor kinderen van ouders moet bieden: 'Veel jongeren hangen op straat. Je hebt een meldpunt bij de gemeente om te melden dat er grof vuil ligt op de stoep, maar niet om te melden dat er te weinig werkgelegenheid is voor de jeugd'¹⁵. Zij schetst echter wel dat werkgelegenheid een mogelijke uitkomst kan bieden voor het hanggedrag van jongeren op straat. Werkgelegenheid en meer speelvoorzieningen zijn middelen om het symptoom van het ware probleem weg te nemen.

¹⁴ Interview Hamza

¹⁵ Interview Betül

Je hebt een meldpunt bij de gemeente om te melden dat er grofvuil ligt op de stoep, maar niet om te melden dat er te weinig werkgelegenheid is voor de jeugd.

Betül, geboren alsmede woonachtig in BoTu en moeder van twee kinderen

Het grotere probleem lijkt dieper te liggen. De hangjongeren staan als een specifieke groep jongeren bekend in de wijk. Zij lijken verveeld en bevinden zich voornamelijk in groepen. Het individu wil graag ergens bij horen en een (eigen) identiteit ontwikkelen. Ze willen zelfs graag meedoen maar zijn niet zo zelfstandig, zoals Streetlink het beschrijft met een anekdote: 'Toen wilden de jongens een avondje shoarma komen eten, ik moest ze stap voor stap uitleggen wat ze moesten doen anders gebeurde er niks; van boodschappen doen tot paprika snijden. De jongeren willen wel meedoen, maar hebben wel constante begeleiding nodig'.

Een van de oorzaken van negatief groepsgedrag op straat (jongerenoverlast) is een gebrek aan eigen identiteit van de jongeren

'Superambtenaar' en voormalig stadsmarinier Hillesluis, Marcel van de Ven

Als toevluchtsoord voor de onzekerheid en onzelfstandige houding kan het zijn dat ze dus naar een hanggroep bewegen, waarbij de beweging van de groep als leidraad voor beslissing en gedrag genomen wordt. Stadsmarinier Hillesluis Marcel van de Ven zegt bij de oprichting van College Hillesluis eveneens dat het om een aansluiting bij een groep gaat, omwille van een identiteitsvorming: 'Een van de oorzaken van negatief groepsgedrag op straat (jongerenoverlast) is een gebrek aan eigen identiteit van de jongeren'. Een middel om geholpen te worden in de identiteitsvorming van een jongere is dan ook onderdeel zijn van een institutie (zoals sportvereniging, culturele

groep etc.)¹⁶. Echter, tegenwoordig is het minder vanzelfsprekend dat jongeren zich aan zulke instituties binden omdat zij in de stedelijke omgeving meer moeite hebben met de onderlinge binding met zulke leden te behouden. Daarnaast blijkt uit de eerder genoemde statistieken ook dat de jongeren in een eerdere fase van hun leven gemiddeld al veel minder in aanraking komen met zulke instituties, ten opzicht van het Rotterdams gemiddelde. De ouderlijke taak om identiteitsvorming en groepsprocessen als onderdeel van de ontwikkeling van een kind toe te kennen, ontbreekt vaak.

De stadsmarinier

Eén van de meest opvallende methodes waarmee Rotterdam de onveiligheid bestrijdt, is de inzet van 'superambtenaren'. De stadsmariniers zijn speciaal door het college van burgemeester en wethouders aangesteld om de hardnekkige veiligheidsproblemen in bepaalde gebieden op te lossen.

3.5.8 Conclusie

Al met al spenderen de jongeren veelal tijd buitenshuis, na schooltijd. Met name de jongens zijn op speelveldjes of op straat te bekennen. Dit is ook af te lezen aan het grote aantal publieke speeltoestellen in de wijk. Jongens worden door de ouders wat vrijer gelaten dan meisjes, waarvan een lager verwachtingspatroon is. In de vrijetijdsbesteding van de jongeren wordt hun identiteit grotendeels gevormd. Door gebrek aan eigen identiteit en groepsbanden buiten de gevormde hanggroepen op straat, ontstaat er een grotere kloof tussen de drie culturen waarbinnen een jongere worstelt zich te plaatsen. Deze wordt mede gefaciliteerd door de overmatige vrijheid en het gebrek aan begeleiding die zij krijgen van huis uit.

De sportfaciliteiten zijn minimaal in de wijk. Veel sporten worden dan ook bovenwijks beoefend naar alle waarschijnlijkheid. Jongeren komen vanaf hun vierde jaar al aanzienlijk minder in aanmerking met sportverenigingen of culturele verenigingen (welke belangrijk zijn voor identiteitsvorming) dan het Rotterdams gemiddelde. Daarbij is het percentage

¹⁶ El Hadioui, I., (2011) *Hoe de straat de school binnendringt: Denken vanuit de pedagogische driehoek van de thuiscultuur, de schoolcultuur en de straatcultuur*. Utrecht, APS.

jongeren met een lidmaatschap bij een sportvereniging minder dan het Rotterdams gemiddelde. Reden hiervoor kan zijn; de magere financiële daadkracht van de gezinnen, de onwetendheid van beschikbare financiële steun of sporten wordt niet gezien als een belangrijk element in de ontwikkeling van een kind. De tijdsbesteding van jongeren aan bijbaantjes lijkt normaal. Er blijkt geen noodzakelijkheid tot werken om het gezin met financiële middelen te helpen. In de wijk zijn twee aanbieders van werkgelegenheid voor jongeren. Deze specificeren zich op jongeren uit West of Delfshaven en hebben een belangrijke functie voor de jeugd en kansarmen

4

CONCLUSIE

Uit het onderzoek kunnen enkele conclusies per deelonderwerp samengevoegd worden zodat er een compleet beeld van de omgeving van de jongere ontstaat. De conclusies en knelpunten staan in dit hoofdstuk vermeld. Het leidt tot het antwoord op de onderzoeksvraag.

4.1 Kernpunten onderzoek

Thuisituatie

De thuisituatie wordt bepaald door de culturele achtergrond, het opleidingsniveau en het inkomen van de ouders. In BoTu heeft veel inwoners met een niet-westerse migratieachtergrond. Het gemiddelde opleidingsniveau en inkomen van de ouders ligt ver onder het Rotterdams en Nederlands gemiddelde. Deze factoren hebben een negatief invloed op de tijdsbesteding, prestaties en ambitie van de jongeren in BoTu. Zo remmen bepaalde niet-Westerse tradities de ambities van jonge meiden en is het normaal dat kinderen hun vrije tijd op straat doorbrengen. Waar de meiden hun toevlucht zoeken in de bibliotheek, spenderen jongens hun tijd vaak op straat. Bij ouders met een laag opleidingsniveau is doorstuderen voor hun kinderen geen prioriteit. Daarnaast is er van tijd en wijle sprake van directe hindernis voor de kinderen naar aanleiding van opvattingen en beslissingen van de ouders; trots overheerst over het verstand. Ouders met weinig inkomen kunnen geen fysieke en materiële thuisituatie bieden aan hun kinderen waarbij ze in alle rust kunnen studeren of zodoende automatisch gefaciliteerd en gemotiveerd worden.

Scholen

De basisscholen in BoTu bieden goed onderwijs aan, toch presteren de kinderen in BoTu ver onder het Rotterdams en Nederlands gemiddelde als we kijken naar de CITO-score van de leerlingen in groep 8. De basisscholen proberen de kinderen beter te laten presteren door te focussen op de ouders. Met koffieochtenden en Ouder-Kind academie worden ouders actief betrokken bij de studieloopbaan van hun kind. Hieruit kan worden

geconcludeerd dat veel ouders in BoTu te weinig betrokken zijn bij de opleiding van hun kind.

Er is een kans om de overwegend praktisch opgeleide jongeren in BoTu aan de slag te krijgen in de Merwe-Vierhavens.

Studieloopbaan

In BoTu is de werkgelegenheid onder het Rotterdams gemiddelde. Veel jongeren groeien dan ook op van ouders die in de bijstand zitten. In de wijk zijn een aantal initiatieven opgestart om jongeren betere baanperspectieven te bieden, door ze op te leiden of door ze werkervaring laten opdoen met een stage of bijbaan. Gebrek aan bekendheid van deze initiatieven bij jongeren maakt duidelijk dat deze initiatieven een klein bereik hebben. Meer bekendheid is er voor initiatieven die gericht zijn om de moeders te betrekken bij de studieloopbaan van hun kind.

Vrijtijdsbesteding

Veel kinderen en jongeren uit BoTu zijn buiten te vinden na schooltijd. Met name de jongens zijn op de speelveldjes of straat te bekennen. De vele voetbalveldjes in de wijk lijken daarop te zijn ingespeeld. De vrijheid die vooral de jongens krijgen terwijl ze opgroeien zorgt ervoor dat hun identiteit sterk beïnvloed wordt door de heersende straatcultuur van BoTu.

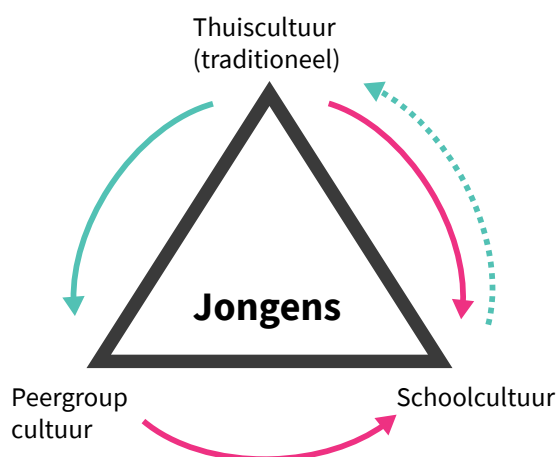
Jongeren uit BoTu komen minder in aanraking met sportvereniging of culturele verenigingen dan het Rotterdamse gemiddelde. Weinig jongeren hebben een lidmaatschap van een sportvereniging. Dit terwijl er om BoTu heen voldoende culturele verenigingen, sportfaciliteiten en sportverenigingen zijn. De jongeren lijken voor hun sociale ontwikkeling zodoende geen

interactie uit 'groepen binnen verenigingen te halen, maar uit groepen op straat. Welke hun gedrag en identiteit anders vorm geeft. De oorzaak voor de lage participatie ligt vooral bij de ouders, die onwetend zijn over de mogelijkheden of het niet noodzakelijk lijken te vinden om hun kind naar een sport- of culturele vereniging te sturen.

Jongeren lijken niet meer tijd aan bijbaantjes te besteden dan gemiddeld, ondanks dat de ouders een relatief laag inkomen hebben. Hieruit kan geconcludeerd worden dat jongeren uit BoTu minder baankansen hebben, of minder ambitieus zijn om te werken.

4.2 Kink in de kabel

Naar aanleiding van de conclusies kunnen er enkele verbanden in beeld gebracht worden tussen de drie hoofdculturen waar een jongere beïnvloed wordt. Er valt enig verschil te duiden tussen 'de jongen' en 'het meisje'. Hiermee doen we een vrij radicale en generieke uitspraak: elk individu is immers uniek. Mede daarom zijn genderneutrale personen buiten beschouwing gelaten. Zoals in onderstaand figuur is de thuiscultuur van grootse invloed, zowel positief als negatief op elke jongere; deze bepaalt tot op zekere hoogte (stimulerend of ontmoedigend) hoe de jongere zijn houding aanneemt in de peergroupcultuur en de schoolcultuur. En de thuiscultuur is de bron (direct of indirect) voor ontmoediging van de schoolcultuur.

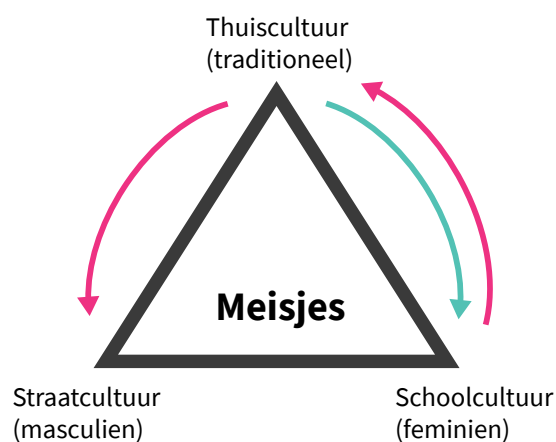

- Intentie stimulerend effect
- Stimulerend effect
- Ontmoedigend effect

4.3 Antwoord op hoofdvraag

Jongeren in BoTu kunnen gestimuleerd worden in hun fysieke en sociale omgeving op meerdere manier. Het belangrijkste uitgangspunt is hierbij dat ouders proactief met de ontwikkeling van hun kind bezig zijn. Omdat de thuiscultuur de meest invloedrijke cultuur binnen het leven van de jongere is. De schoolomgeving lijkt de juiste om het niveau en de ontwikkeling van de jongere te stimuleren, en draagt daarbij al vrij optimaal bij aan het stimuleren van de jongeren. Meiden zoeken regelmatig zelfstandig een stimulans buiten schooluren door bijvoorbeeld langer te studeren. Jongens lijken dit minder zelfstandig te doen. De stimulans van bedrijven zijn is er minimaal door de afwezigheid van promotie of initiatieven met jongeren. De motivatieprikkels van participatieprojecten stimuleer de jongere wel want het heeft positief effect.

In de omgeving van de jongere zal het ambitieniveau van eigen keuzes afhankelijk zijn. Daarom is positieve aandacht en permanente begeleiding gewenst. Het blijkt ook zeer lastig voor jongere om zelf een nieuwe of andere mentale of fysieke stap te maken. Het referentiekader van de jongere blijft beperkt tot de eigen intieme omgeving waarbij de thuiscultuur het meest aanwezig is. Elke positieve impuls, om de ambitie van de jongere te stimuleren een educatieve stap naar hoger niveau te maken, is er meestal een van buiten het eigen referentiekader.

5

AANBEVELINGEN

De genoemde aanbevelingen zijn vrij conceptueel. Ze zouden voor elke (realistische dan wel ideologische) manier van uitvoering van toepassing kunnen zijn. Aanbevelingen aan de hand van de onderzoeksuitkomsten kunnen zijn:

1

Thuiscultuur is de bron (direct of indirect) voor ontmoediging van de schoolcultuur. De thuiscultuur zal voorlichting, scholing of sturing kunnen gebruiken. Specifiek voorbeeld: ouders en kinderen gaan samen naar school, hele dagen of bijles. Dit zou bijvoorbeeld als tegenprestatie voor de werkloosheidsuitkering gezien worden. Wanneer geen hele dagen, dan kan bijles in uren na reguliere schooluren (of zoals de huidige educatieve koffieochtenden).

2

Verruiming van de openingstijden van de bibliotheek. Zo hebben jongeren na schooltijd een plek om te studeren.

3

Vang de segregatie in het onderwijs op door jongeren van ouders met arme inkomens gratis of tegen een lage prijs huiswerkbegeleiding aan te bieden.

4

Maak de bibliotheek aantrekkelijk voor jongeren, met een hippe uitstraling die aansluit bij de straatcultuur. Gezien de doelgroep ook een aparte jongens en meiden studiezaal, zodat de meiden toestemming krijgen om na school in de bieb te studeren.

5

Bevorder de connectie tussen scholing, carrière en de straatcultuur door bij elk plein (bouw) workshops te organiseren.

BIJLAGEN

Buurtsteunpunt Leger des Heils Interview met Ellen Zwanepol

Buurtsteunpunt Rotterdam is bedoeld als buurthuiskamer voor jong en oud. Het dient als vangnet voor individuen die door omstandigheden niet meer goed voor zichzelf kunnen zorgen. We hebben niet een specifieke doelgroep, maar zorgen voor de wijk in totale breedte. Hier komen daklozen, mensen met schulden, gezinnen maar ook mensen die een baan of uitkering hebben. We kijken niet alleen hoe we hulp kunnen bieden, maar vooral ook wat voor bijdrage deze mensen zelf kunnen leveren. Zo hebben we hier binnen daklozen die gastheer of gastvrouw zijn, of ze maken schoon, of ze helpen met koken.

We hebben hier een nachtopvang en overdag kunnen mensen hier terecht om gebruik te maken van de computer of printer. Daarnaast hebben we hier vier keer in de week nederlandse taalles waar veel gebruik van wordt gemaakt. We hebben hier ook elke dag een inloopspreekuur voor mensen die moeite hebben met de nederlandse taal. We bieden onze gasten gratis maaltijden aan. Hier wordt ook elke dag multicultureel gekookt en gelunched. De sfeer is hier heel goed. Dat is wel anders bij de dagopvang van de Leger des Heils De Sluis (Westzeedijk 493). Daar hangt toch een andere sfeer.

We hebben hier tachtig slaapplekken. Het is hier vaak helemaal vol. Sommige mensen vinden het fijn om hier te slapen, maar ik ken er ook een paar die het helemaal niks vinden. Ze klagen vooral over gebrek aan privacy. Dit levert veel spanning op. Zelf ben ik voorstander van hoe ze de nachtopvang in Amsterdam hebben geregeld. Daar heeft iedereen zijn eigen kamer. Hier zijn het er zestien per kamer. Bij de nachtopvang is in principe iedereen welkom, tenzij ze geschorst zijn bij een andere opvang omdat ze zich hebben misdragen. We hebben ook tien veldwerkers in dienst, die 's avonds de wijk in gaan en zoeken naar daklozen om ze zorg te kunnen bieden. Er blijven mensen die niet kunnen dealen met de nachtopvang en die blijven buiten slapen.

Hier kunnen daklozen ook een postadres aanvragen.

Dat is nadat ze zestien nachten in de opvang hebben geslapen. Met een postadres kunnen ze ook een uitkering aanvragen.

We krijgen financiering van de gemeente via het thuishaven concept. We kunnen ook fondsen aanvragen als er bijvoorbeeld extra begeleiding nodig is voor mensen die een tijd uit de maatschappij zijn beland. Die hebben dan iemand nodig die ze helpt om weer een gezonde dagstructuur te hebben en om te leren samen te werken. Soms gaat dat extra lastig als iemand ook nog autisme heeft of een ander psychische stoornis.

Voor jongeren is hier geen huiswerkbegeleiding. Tot voor kort was hier een kinderclub met Streetlink, maar we kregen steeds minder aanmeldingen. Vrijdag is er wel nog een jongereninloop bij Streetlink. Toen ik nog in IJsselmonde werkte bij het Leger des Heils merkte ik dat vooral bij de jongeren de problematiek groot was. Toen zijn we daar ingesprongen. Zo hebben we een dansgroep voor ze opgericht. De jongeren deden het meeste zelfstandig, wij zorgen ervoor dat ze de ruimte hadden. Ook hadden we een programma Matties & Girls 4 life. Speciaal bedoeld voor jongeren van de eerste tot de vierde klas van de middelbare school. We koppelde groepen aan een mattie (buddy). Het linken van matties aan de jongeren ging eerst via mensen die al vaker langs kwamen bij het huis. Later hadden we speeddates georganiseerd tussen jongeren en potentiële matties. Onder mattie verstaan we een ervaringsdeskundige, iemand die al succesvol een integratie programma heeft gevolgd. Die heeft namelijk de expertise om die door te geven.

Als ik Delfshaven vergelijk met IJsselmonde valt het me op dat er in Delfshaven nog een sociale kaart ontbreekt met alle sociale voorzieningen in de wijk. In IJsselmonde is dit netwerk wel heel goed in beeld gebracht.

Buurtsteunpunt Leger des Heils Interview met Ome Jan

Ik ben dakloos geworden na een burn-out. Voordat ik dakloos werd heb ik veertig jaar in de hulpverlening gewerkt. Het ging mis omdat ik door een zware periode ging. Mijn moeder werd ziek en ik moest jaren voor haar zorgen. Toen mijn verloofde ook nog ziek werd, werd het mij te veel.

In november 2015 ben ik officieel dakloos geworden. Dit was nogal een traumatische gebeurtenis. Ik zat in de schulden en had een aantal maanden mijn huur niet betaald. Toen ik op een dag thuis kwam had de deurwaarder al mijn spullen weggehaald. Ik had helemaal niks meer, behalve twee foto's en tweeëntwintig euro contant geld. Ze hadden zelfs mijn pinpas in beslag genomen.

Toen ik dakloos was geworden wisten de hulpinstanties niet zo goed wat ze met mij aan moesten. Hulpinstanties willen graag een etiquette op je plakken. Ik had een burn-out, daardoor konden ze me niet plaatsen in de groep van verslaafden of mensen met psychische stoornis. Daardoor heb ik een jaar en acht maanden in de opvang gezeten. Ik ben recordhouder, vraag het maar na.

Ik heb op de Westzeedijk in de opvang gezeten. Daar is iedereen verslaafd. Ook zit het er vol met Oost-Europeanen, in de winter zo'n 85 procent. Dat is geen fijne plek, ik ben al zeven keer met de dood bedreigd. Dat doen ze omdat ik mijn mond open doe, maar dat moet ook wel. De slaapzaal is net een gevangenis, als je je mond niet open doet dan wordt er misbruik van je gemaakt. Moet je je eens voorstellen, liggen in een slaapzaal met zestien man. Vaak hebben ze ook alcohol mee.

De klachten worden niet serieus genomen. Vaak wordt het weggelachen, van "hij zou het wel niet zo bedoelen". De controle bij de nachtopvang is ook een lachertje. Na het fouilleren mag je nog even naar buiten gaan voor een sigaretje. Dan pakken ze hun wapens en drank van buiten en stoppen ze die in hun kluisje. Een keer had een man een machete van dertig centimeter mee naar binnen gesmokkeld bij de nachtopvang. Toen ik hem vroeg waarom hij die mee had zei hij dat hij een kip ging

slachten.

Naar het toilet gaan is daar ook geen pretje. Er zijn maar twee toiletten voor zevenenveertig mensen. Dat is niet genoeg. Soms sluit zich iemand op in het toilet om te spuiten en die houdt dan het toilet uren bezet. De oplossing om één wc alleen voor het plassen te gebruiken was ook mislukt. Dit komt omdat de Oost-Europeanen dat niet snappen. In de winter laten ze dubbel zoveel mensen toe bij de nachtopvang. Als het vriest zijn het er soms meer dan honderd. Nu zijn de stapelbedden gedemonteerd en is er maar de helft aan opvangplekken over.

Hier bij het buurtsteunpunt heb je vijf slaapzalen voor mannen en twee voor vrouwen. Dat is ook de man/vrouw verhouding onder daklozen. Voor de mannen heb je vier douches en drie wc's. Het buurtsteunpunt is een fijne plek. Kijk maar hoe het ruimtelijk is ingericht. Er is zicht op de huiskamer van beneden maar ook vanaf de bovenste verdiepingen. Daardoor heb je sociale controle. Daarnaast wordt de lunch hier elke dag vers bereid. Wel weer halal vlees natuurlijk, maar dat moet van de gemeente. In de nachtopvang is dat wel anders. Daar komt het eten diepgevroren binnen en wordt het alleen even opgewarmd. Soms krijg je wel vier keer in de week soep te eten. 's Ochtends als ontbijt krijg je maar één plakje kaas of worst en maximaal tien boterhammen mee. Dit is dan ook meteen bedoel als lunch.

Je moet hier achttien nachten per maand slapen om je uitkering te behouden. Van je uitkering worden de kosten van de nachtopvang gehaald. Gemeente betaald en bepaald je uitkering.

Als dagbesteding heb je als dakloze weinig opties. Je kan naar de bieb, de ontmoeting, de dagopvang of naar het buurtsteunpunt.

Onze dagindeling ziet er zo uit:

- 7:00** De wekker gaat. Dan moeten we binnen een uur gedoucht en gegeten hebben.
- 8:00** Op weg naar de Westzeedijk voor dagopvang.
- 8:15** Aangekomen op de Westzeedijk.
- 8:30** Eerste koffie wordt geserveerd.
- 9:00** Tweede koffie
- 10:00** Derde koffie
- 12:00** Vierde koffie
- 16:00** Dagopvang sluit. Vertrek naar nachtopvang.
- 16:15** Nachtopvang Dunantstraat. Wachten in een kleine hal.
- 16:30** Aanmelden. Als het tegenzit wordt je gefouilleerd. Roken.
- 18:00** Avondeten
- 23:00** Televisie gaat uit. Sommige mensen naar bed, anderen gaan drugs doen.

Bewoonster Proefpark de Punt

Ik kan niet zeggen of het proefpark heeft geleid tot betere kansen voor mijn kinderen. Het klopt dat de kinderen uit deze straat het gemiddeld beter doen dan de kinderen in de rest van de wijk, maar dat is niet zo gek. Deze straat dat grenst aan het park heeft vooral dure koopwoningen. Daarbij zijn veel mensen die hier wonen hooggeleid. Zelf ben ik dat ook.

Ik vind het heel fijn dat het proefpark er is. Al dat groen is toch veel fijner dan de stenen pleintjes waar de wijk vol van staat. Vooral voor mijn kinderen was dit fijn, de hebben hier heel fijn op kunnen groeien. Die spelen graag buiten en dan gaan ze slootje springen of zijn ze te vinden in het Proefpark. Er worden niet veel activiteiten georganiseerd in het Proefpark, met kerst heb je wat en met Pasen. Maar dat maakt niet zo veel uit, want het is heel fijn dat het park er is. Het is daarom ook heel jammer dat het Proefpark plaats gaat maken voor woningen.

Op het dakpark is een moestuin aangelegd, maar dat is toch anders. Daar staat een hek omheen. Dit park is van ons en bij het dakpark voelt het meer aan alsof je daar op bezoek bent. Daar is alles georganiseerd en hier is een georganiseerde chaos. Mijn kinderen gaan ook niet in deze wijk naar de basisschool. Ik heb ervoor gekozen om mijn kinderen naar een christelijke basisschool in Rotterdam Zuid te sturen. Dat is best een stukje fietsen maar de kwaliteit van de basisscholen in deze wijk is toch onder de maat.

Buurthuis Waterstokerij

Interview met de organisator

De waterstokerij is een buurthuis van de wijk. We hebben hier een kinderclub en twee keer in de week taallessen voor laaggeletterden. Daarnaast doen we actief mee met burendag en de op-zomerweek. Vandaag gaan we met de kinderen knutselen van 13:30 tot 16:00.

Wij zitten hier al vier jaar. We waren eerst vrijwilliger en toen de oprichter ermee was gestopt hebben wij het overgenomen. Wij hebben toen actief geluisterd naar de wensen van de buurtbewoners. We willen echt een huiskamer zijn voor de wijk. We zijn vooral gefocust op kinderen maar doen ook bingo avonden voor de ouderen.

De Waterstokerij was oorspronkelijk opgericht door de vorige eigenaar om hangjongeren van zestien tot twintig jaar op te vangen. Maar die hebben het hier zelf flink verziekt. Er zaten een paar goede bij maar de meeste die hebben zich flink misdragen. Van stelen tot ons bedreigen. Op een gegeven moment was het uit de hand gelopen en zeiden ze dat wij hier weg moesten gaan, omdat het buurthuis van hun was.

We hebben een tijdje huiswerkbegeleiding gehad van een juffrouw. Maar dat verliep niet zoals het hoorde te gaan. De juffrouw liet de kinderen vrij rondlopen terwijl we hier regels hebben zodat de kinderen veilig blijven. Daarnaast is de subsidieaanvraag voor huiswerkbegeleiding moeilijker geworden. Scholen die krijgen het meeste subsidie, zo'n vijftien miljoen euro. Daardoor blijft er minder over voor organisaties zoals die van ons.

We krijgen achtduizend euro subsidie van de gemeente om dit buurthuis in stand te houden. Dit is echter niet voldoende. Alleen onze vaste lasten bedragen al negenduizend euro. We krijgen extra subsidie als we taallessen organiseren in dit pand. De dame die les geeft huurt dan deze ruimte van ons. Toch is dit niet genoeg, dus we leggen regelmatig zelf geld bij. We denken niet aan stoppen omdat we de kinderen niet in de steek willen laten.

Zelf heb ik twee kinderen. Die doen praktijkonderwijs. Het

Lunchroom Oproer!

Interview met de leiding gevende

niveau wordt bepaald door de school en door de ouders. Ik zei ook tegen mijn zoon dat hij ook VMBO of HAVO had kunnen doen, maar hij echt geen type is om de hele dag te studeren. Praktijkonderwijs betekent niet dat je minder slim bent, maar wat praktischer bent ingesteld. Hij heeft nu een begeleider en stage, en daarna meteen een baan. Alles is in de buurt, zodat ik hem een beetje in de gaten kan houden. Dit moet ook wel omdat het hier niet veilig is voor kinderen. Het Bospolderplein hierachter is dan ook geen fijne plek. Daar hangen veel Marokkaanse jongens rond. Die verzieken de boel. Mijn zoon van elf mag daar dan ook niet spelen, tenzij de vrouw van Duindrop er is. Alleen dan is het er veilig.

Lunchroom Oproer! is opgericht in 2008. Daarvoor was het Nora Soephuis, waar verslaafde mensen in dienst waren. Nu zijn we vooral bezig met dakloze en andere kwetsbare jongeren. We laten ze een leerwerktraject doorlopen zodat ze weer een goede structuur in hun leven krijgen. Bij ons is iedereen is gelijkwaardig, maar toch anders. We geven daarom onze jongeren persoonlijk aandacht.

We hebben hier nu bijvoorbeeld ook ook autistische jongeren in dienst. Die heeft weer ander soort begeleiding nodig.

De jongeren die hier komen worden doorverwezen via het jongerenloket. Die maken een selectie voor ons. Meestal gaat dat goed, we hebben nu een aantal zeer gemotiveerde jongeren in dienst. Soms merken we wel dat de jongeren die we toegewezen krijgen niet altijd even gemotiveerd zijn om hier te werken. Ik denk dat het beter zou zijn als ze een beter selectie zouden doen meer gericht op de interesses van de jongeren zelf. Natuurlijk wil niet iedereen de horeca in, maar dit zijn skills die goed zijn om te hebben voor elke soort baan. Het is toch fijn dat je in drie maanden tijd een nieuw vak kan leren. Hier krijgen de jongeren ook een cursus in Sociale hygiëne en Voedselveilig werken. Als ze de cursus succesvol doorlopen dan krijgen ze certificaten die ze betere baankansen geven.

Lunchroom Oproer!

Interview met Jelle (26)

Jelle heeft algemene sociale wetenschappen aan de universiteit in Utrecht gestudeerd. Studeren ging lastiger nadat hij een psychose kreeg. Na de psychose kreeg hij moeite met concentreren en slapen 's nachts. Daardoor lukte het studeren niet meer goed. Jelle heeft zo anderhalf jaar door gemodderd.

Nadat Jelle was gestopt met studeren heeft hij geprobeerd te werken, maar dat lukte niet. De druk was hem te groot. Vooral het op tijd wakker worden ging lastig bij hem omdat hij 's nachts slecht slaapt. Hij heeft daardoor een lange tijd thuis gezeten en vooral veel gegamed om de tijd door te komen. Dit was geen fijne tijd voor hem, hij miste de sociale contacten.

Om zijn uitkering te behouden moest hij van de gemeente weer aan de slag. Zo kwam Jelle bij Lunchroom Oproer terecht. Nu is werkt hij bij Lunchroom Oproer vier middagen in de week. Daarnaast werkt hij nog achter de balie bij stichting Humanitas. Jelle vindt het fijn dat hij weer onder de mensen is. Jelle zou het liefst nog een studie afmaken, maar snapt dat hij zijn verwachtingen moet bijstellen omdat hij al zesentwintig jaar is. Hij hoopt nu een betere slaapritme te krijgen zodat hij uiteindelijk door kan stromen naar een echte baan.

Schiezicht

Een interview met Christy de Witt

Schiezicht is een bewonersorganisatie, gerund door enkele bewoners en ondernemers van Delfshaven. Het is ontstaan uit eigen initiatief; een bewonersinitiatief toen het aan de Spangesekeade een onure plek was. Het was er donker, er werd geraced en er was overlast door verslaafden. Toendertijd zaten er voornamelijk vage garages en winkels. De bewoners zijn een tegenbeweging begonnen om ruimte terug te claimen. Zo zijn er 'guerrilla' acties geweest om aan te geven dat de openbare ruimte van meerdere mensen was dan de dominante figuren in het straatbeeld. Voorbeelden hiervan zijn: zebrapaden schilderen en vergroenen door middel van plantenbakken plaatsen. Dit gebeurde van 2009 tot 2019.

Toen kregen we met Schiezicht de aandacht van de gemeente. Het doel was om de kade opnieuw in te richten. Right to Challenge! De gemeente werd gechallenged door onze eigen inbreng voor de nieuwe publieke ruimte. De plannen waren er al, maar de bewoners gingen er bovenop zitten. Toch is de plan niet gelukt. Het zou een wandelpromenade moeten worden, maar kijk, de bloembakken zijn veels te breed geworden. Je kan er nauwelijks langs met de rolstoel. Uiteindelijk zie je dat de mensen toch over straat gaan lopen, omdat dat veiliger voelt.. En de auto's, die rijden hier nog steeds veels te hard. Dus dit was een gemiste kans.

De initiatiefnemers verloren hun enthousiasme. Toen we kwamen troffen we moegestreden mensen aan. Ze waren hier toe aan nieuwe energie, en wij zochten een atelierruimte. Waar we nu zitten is dus ons atelier, en als tegenprestatie doe ik de communicatie. Mijn partner en ik zijn kunstenaars en sociaal ondernemers. Wij huren dit pand tegen korting. Daarvoor in de plaats organiseren we ook activiteiten. Toen we dit pand kregen hadden we de lastige opgave. Wat moeten we met dit pand? Wat voor dingen moeten we organiseren? We gingen op zoek naar

mensen die activiteiten organiseren.

Nu zijn we in een fase beland; eentje waarin nieuwe mensen binnenkomen. Door de groei, aandacht en toenemende activiteiten hebben we een transitie gemaakt van zelfbeheer naar stichting. Een stichting houdt in dat Schiezicht een rechtspersoon is geworden. Daar komt heel wat bij kijken, we kunnen fondsen aanvragen, we moeten een jaarplanning en statuten hebben we moeten formuleren. Maar gelukkig is de actiebereidheid groot, en de bereidheid tot het nemen van initiatief ook! Het is wat bureaucratischer geworden, maar tegelijkertijd ook anarchistischer. Het aanvragen van fondsen is ingewikkeld, wij kunnen dat, want wij zijn hoog opgeleid. Andere organisaties hebben daar wellicht meer moeite mee.

Communicatie

We zijn actief in de media, we hebben een website, een nieuwsbrief, en we zijn te vinden op social media. Dit is niet alleen naar de buurtbewoners toe maar ook naar de stakeholders. Die moeten ook kunnen zien wie je bent en wat je doet. Een deel vindt ons via social media, anderen via via. Er komen vaak groepen langs om te kijken wie we zijn. Dit doet een aanslag op onze tijd, maar erger nog, we zien nooit iets ervoor terug.

De wijk

In deze wijk heb je drie type mensen. De eerste groep is; de bewoners die hier wonen, maar eigenlijk zo snel mogelijk weg willen gaan. Deze mensen gaan naar terrasjes in de binnenstad, en willen zo weinig mogelijk met Delfshaven te maken hebben en ze wonen hier waarschijnlijk tijdelijk. De tweede groep neemt nergens deel aan. Deze groep is vooral bezig met overleven. Daar zijn er best veel van. Ze zijn niet zo makkelijk om mee in contact te komen. De derde groep zijn de actief en betrokkenen. Die komen overal vandaan. Soms hier geboren en getogen, soms komen ze hier bewust vanwege de kwaliteit van de wijk. Hier vallen veel sociaal ondernemers bij, maar ook uitkeringstrekkers.

Zelfbeheer is heel groot in dit gebied. We hebben een festival gehouden Initiatiefrijk delfshaven. Het programma barstte uit haar voegen!

Activiteiten

Schiezicht biedt je de ruimte. Als je een goed plan hebt, dan helpen wij je het plan te realiseren. We geven workshops. We voeren zelf niet iemands idee uit, we helpen ze hun eigen idee uit te voeren. Er zijn een aantal activiteiten die we hosten, bijvoorbeeld de buurtmaaltijd en laatst kwam Mama Salon.

Twee keer per maand hebben we een buurtmaaltijd, 's avonds. We hebben wisselende koks. Op 8 november a.s. is de volgende buurtmaaltijd. Dan kan je hier voor €3,50 een drie gangen maaltijd komen eten. Je wil zoveel mogelijk doelgroepen bereiken, maar dat ook de verschillende doelgroepen elkaar ontmoeten. Onderling contact verzorgen tussen buurtbewoners. Wij willen niet alleen zelf de buurtbewoners leren kennen, zij moeten ook elkaar ontmoeten en leren kennen. We hebben gemerkt dat dit goed verloopt tijdens de maaltijden, je moet toch elke dag eten. We krijgen subsidie van de gemeente om dit te organiseren. Met koken en eten kunnen mensen van elkaar te weten komen wat ze doen, wie ze zijn. Het kan simpel zijn zoals het vinden van iemand die op je kat past. We bereiken vooral de derde groep bewoners. Maar die kennen weer mensen uit de eerste groep die ze dan weer meenemen. De tweede groep bereiken we nauwelijks. De drie euro vijftig kan een drempel zijn voor ze.

Mama Salon, zijn de Afghaanse vrouwen hier uit de buurt, die dinsdagochtend hier komen om sjaals te maken. Ze hebben ook de jassen gemaakt voor de bouwkeet. Zo zijn er veel andere informele vrouwen netwerken. Tijdens deze bijeenkomsten worden de moeders verwend. Henna, workshop budgetteren, Yoga. Het gaat dan helemaal los hier. Soms nemen ze hun hele hebben en houwen mee, en installeren ze het voor de activiteit! Na afloop nemen ze alles weer mee en is het weer helemaal leeg, haha! We trekken dan een breed publiek. Van bakfietsmoeders tot biculturele moeders. Zo hebben we ook veel vrouwen leren kennen die hebben aangegeven te komen koken.

Gebiedsvisie

Ondernemers Havensteder en Rabobank zijn actief in het gebied. Er zitten hier heel veel buurtinitiatieven. Mensen die hier komen wonen willen meedoen met lokale

initiatieven. Soms komen er nieuwe mensen, of nieuwe ideeën, maar dan is het beter om eerst te kijken of ze niet al bestaan. Als er al iets is, ga dan samenwerken. Pas op dat je niet op je eigen eiland gaat zitten. Deze oriëntatie kan bij Delfshaven Lokaal. Een soort sociaal netwerk voor bewonersinitiatieven in de buurt. Maar het dient ook ter ondersteuning van nieuwe initiatieven. Een deel van de aanbesteding wordt begeleidt of verduidelijkt via dat Lokaal. Het is nieuw dat welzijnsorganisaties moeten samenwerken met lokale initiatieven. Zodat er goed gebruik gemaakt kan worden van de kennis die hier al zit. Delfshaven lokaal helpt dus met de aanvraag. Niet iedereen is zo mondig als bij Schiezicht. Als er al iets is, ga dan samenwerken. Pas op dat je niet op je eigen eiland gaat zitten. Mensen die hier komen wonen willen meedoen met lokale initiatieven.

Over David Diaz de la Cruz van Schiezicht
David die geeft daklozentours. Hij zit bij de Ontmoeting Delfshaven. Hij was dakloos maar heeft inmiddels een baan gekregen. Hij is eigenlijk een soort rolmodel voor hoe je uit de daklozen-wereld kunt komen. Er zijn veel daklozen die nu succesvol ondernemers zijn geworden.

West Practice

Financiert de focus aanpak. Stadsmariniers, kunnen snel dingen voor mekaar krijgen. Het zijn topambtenaren die een directe link hebben met Aboutaleb. De focus van BoTu 2020 is bijna ten einde. Veel geldstromen, geen subsidie, maar investeringen. Zoek contact met Robbert de Vrieze. En natuurlijk is BoTu gebombardeerd tot Energiewijk! Dus dat wordt de nieuwe aanpak. Er is weinig geld voor de energietransitie hier. En aziatische mensen kunnen trouwens niet zonder hun wok! We hebben daarom tegenwoordig elektrisch kookplaten hier, haha. Zo geven we af en toe een lesje inductiekoken.

Buurt goud

Gedurende 10 weken worden jongeren van 16 tot 26 jaar klaargestoomd om een eigen evenement op te zetten. Ze hebben veel talent. Nu is er net een pilot geweest, 6 jongeren hebben het programma gevolgd. Ze sluiten de workshop af met een kadefestival. Dit was een succes: van de 6 hebben twee baan gevonden en zijn er twee een eigen bedrijfje begonnen! Nu doen we een nieuw traject, het grootste deel bestaat uit meiden. Ze willen zelf ook

met jongeren werken, ze willen organiseren. Wij willen ze verder helpen, dingen teruggeven in de wijk. Wij willen deze jongeren met juist netwerk te koppelen. We willen dat ze een keuze en perspectief krijgen.

We proberen ze ook in contact te brengen met voorbeeldfiguren. Zodat ze vanuit gelijkwaardige positie met deze voorbeeldfiguren in gesprek gaan. Jongeren trainen om gelijkwaardig te zijn. Radiorubriek PRIVELEGED van Radio Brava heeft een item gemaakt waarin Ahmed Aboutaleb werd geïnterviewd door een jongere uit BoTu. Hij heeft ook confronterende vragen gesteld. Zoiets werkt bemoedigend voor de buurt, om na zo lang oefenen dat interview goed in te gaan.

Groepen mensen in de wijk worden vooral van elkaar gescheiden via een sociaal-economische scheidingslijn. Groep die erbuiten valt gaat naar andere groepen wijzen. De wereld is eigenlijk een groot studentenhuus, de een heeft een kleiner kamer. Maar je moet zorg dragen voor het hele huus.

Streetlink

Een interview met Pieter en zijn vrouw

Streetlink is opgericht met het doel om een relatie te bouwen met de jeugd van de straat. We hadden speciaal dit pand gekocht zodat we in de onderplint een plek konden creëren voor de jeugd. We hebben dit een aantal jaar gedaan maar we zijn er inmiddels mee gestopt. Het ging niet meer. Het werd te groot voor ons en daarbij hadden we een tekort aan goede vrijwilligers. Dit soort initiatieven zouden beter werken als mensen van de wijk zelf met het initiatief komen en er zorg voor dragen.

Er zijn best veel mensen in deze wijk bereid om mee te helpen, maar je kan niet zomaar verantwoordelijkheden aan ze overlaten. Veel mensen in deze wijk hebben moeite met lezen en schrijven. Daarnaast is er een groot cultuurverschil. Van Nederlanders zijn we gewend dat een afspraak een afspraak is, en dat je dan op elkaar kan rekenen. In Noord-Afrikaanse culturen is dat toch anders, afspraken worden niet altijd nagekomen. Als je bijvoorbeeld een afspraak hebt gemaakt met een vrijwilliger uit de wijk dat hij of zij gaat koken, dat gaat dat niet door als er bij de vrijwilliger opeens familie voor de stoep staat. Familie gaat dan altijd voor. Een keer wilde een groep marokkaanse vrouwen koken bij Streetlink. Ik had gezegd regel dat maar. Dat werd toen echt een chaos.

Toch is het heel belangrijk dat er wijkinitiatieven zijn zoals samen koken eten. Dan komen bewoners samen en dan weet je ook beter wat er speelt in de wijk. Toch heb je bij dit soort groepsavonden minder echt contact met die mensen, één op één contact werkt toch het beste.

We geven ook huiswerkbegeleiding. We kunnen de huiswerkbegeleiding gratis aanbieden, want we krijgen betaald via stichting Agape. Eerst gaven we huiswerkbegeleiding bij het buurthuis aan groepjes kinderen, maar nu gaven we het bij de kinderen thuis. We merken dat dat beter helpt, want dan zie je wat er achter de voordeur speelt. Als je bij mensen thuis komt leer je de mensen ook beter kennen. Je hoort ook over andere problemen die er spelen en dan kan je ze doorverwijzen.

Je hebt hier ook veel alleenstaande moeders die de boel niet op orde hebben. Dit geven ze ook mee aan hun kinderen. Zo wordt de kinderen niet verteld dat ze hun eigen zorgverzekering moeten betalen als ze achttien worden. Die rekeningen worden vervolgens niet betaald. Zo bouwt zo'n kind enorme schulden op. Dan begin je toch met een achterstand.

De jongeren in deze wijk groeien hier toch anders op. Ze hebben bijvoorbeeld wel merkkleding en een mobieltje, maar geen eigen kamer of computer. Ik ken een gezin met zeven kinderen die wonen in een huis met maar drie kamers. Ik ken ook een jongen die niet eens een eigen bed heeft, maar thuis op de bank slaapt. Van de meiden wordt verwacht dat ze meehelpen met het huishouden als ze thuis komen. Huiswerk maken is geen prioriteit. Vaak is er thuis ook geen ruimte voor gereserveerd. Ken je de Maslov piramide? Een mens heeft in de eerste instantie eten nodig, dan onderdak en vervolgens veiligheid. Vooral veiligheid is belangrijk. Dit is een breed begrip. Veiligheid betekent ook dat ze zich thuis gehoord en ondersteund worden. Dat hebben veel kinderen in deze wijk niet. Het is niet een probleem dat je makkelijk kan oplossen. Wat het beste werkt is om niet pers wat te doen met de kinderen, maar om ze persoonlijk aandacht te geven. Voor een kind is het heel belangrijk dat ze weten dat er naar ze geluisterd wordt en dat ze iemand hebben waar ze vaker naartoe kunnen.

Je moet altijd geloof hebben in de jongeren, ook als ze zich misdragen. Aandacht aan ze geven. Hun liefhebben, dus niet de persoon afkeuren maar hun gedrag. Zorg dat je regelmatig een meeting met ze hebt. Geloof, Aandacht, Liefhebben en Meeten vormen de afkorting GALM, en een galm klinkt na.

G - Geloof
A - Aandacht
L - Liefhebben
M - Meeten

Veel meiden in deze wijk willen zo laat mogelijk naar

huis. Ze gaan dan liever in de bibliotheek studeren of rondhangen. Als ze thuis komen dan wordt van ze verwacht dat meehelpen. Van de meiden wordt niet verwacht dat ze studeren. Sommige meiden verdwijnen na hun studie achter de ramen en hebben dan geen leven meer.

In deze wijk doen de meiden het gemiddeld beter op school dan de jongens. Die maken dan wel hun mavo of HAVO af, en dan willen ze geen relatie met een jongen die zijn school niet heeft afgemaakt. Die jongens hebben ook weinig kansen in Nederland, niemand zit te wachten op een Marokkaanse jongen zonder diploma. Dit gaat voor veel frictie zorgen.

Bij de Valentijnschool proberen ze de moeders wat meer te betrekken bij de opvoeding. Dit doen ze met de Onwijze Moeders project. Op koffie ochtenden wordt met de moeders over zaken als pubertijd gesproken. Hoe ze het best met hun kinderen om moeten gaan. Dat zijn van die momenten dat je ook andere dingen hoort die spelen. Over families die toch voor criminaliteit kiezen omdat je dan wel een huis in Casablanca kan betalen.

De laaggeschooldheid ligt niet aan de basisscholen in de wijk, maar dat komt door de wijk in zijn geheel. Hier leven veel jongeren met ouders die ze opvoeden. Dit kunnen ze namelijk ook niet. De jongens worden zoveel mogelijk aan hun lot overgelaten en de meiden moeten vanaf een bepaalde leeftijd meehelpen thuis. Maar ze stimuleren hun kinderen niet in hun studie.

Kijk, mijn kinderen hebben nog tot de derde van de middelbare school mij om hulp kunnen vragen bij hun huiswerk. Als mijn zoon moeite had met rekenen dan verzoon ik spelletjes om het voor hem leuker en eenvoudiger te maken. Daarvoor is ook een beetje creativiteit voor nodig. Dat mist hier in de wijk. Veel families verwachten ook niet dat hun kinderen gaat studeren. De meiden die gaan toch trouwen en de jongens die helpen wel met de zaak van de familie.

Er was een meisje uit de zevende klas die een achterstand had met bepaalde vakken. Wij wilden haar niveau omhoog helpen en hebben haar toen aangeraden dat ze zich inschreef voor huiswerkbegeleiding. Daardoor zou ze in groep acht hoger zou scoren met haar CITO toets. Toen

haar vader dat hoorde was hij hier niet blij mee. Hij zei dat zijn dochter geen huiswerkbegeleiding nodig had omdat ze niet achterlijk was. Uiteindelijk hebben we haar via een omweg toch aan huiswerkbegeleiding kunnen helpen. Maar je ziet dat de verwachtingspatroon van de ouders in deze wijk niet heel hoog is. Het is in sommige families zelfs niet gewenst dat een kind gaan studeren.

We hebben elke vrijdagavond bij de buurtsteunpunt van de Leger des Heils een jongerenclub. Begeleiders zijn Omar en Nasser. Die komen ook uit deze wijk en kunnen jullie vast verder helpen.

De jongens hier zijn ook totaal niet zelfstandig. We hadden hier een paar jaar geleden een kinderclub. Toen wilden de jongens een avondje shoarma komen eten. Dat was prima, dus ik zei dat ze dat maar moesten regelen. Dat vonden ze toen heel lastig. Ik moest ze stap voor stap uitleggen wat ze moesten doen. Van boodschappen doen tot paprika snijden. Anders dan gebeurde er niks.

Hier achter bij buurthuis De Waterstokerij had de eigenaar bedacht om de jongens zelf verantwoordelijk te maken voor het buurthuis. In ruil daarvoor moesten ze wel het pand renoveren. Toen hadden de jongens een pot verf gehaald en begonnen ze te schilderen. Na een paar halen met de kwast hadden ze het al opgegeven. Toen hadden ze een bank neergezet in de kamer en waren en ze gaan xboxen. De jongeren willen wel meedoen, maar hebben wel constante begeleiding nodig.

WMO Radar in Pier 80:

Vrouwen Empowerment Centrum en Huis van de Wijk

Interview met coördinator Mariam el Haddouti

VEC/Pier 80 is twee jaar geleden geopend in dit pand. Het begon als bewonersinitiatief. Een groep vrouwen uit deze wijk had een wens om een eigen buurthuiskamer te hebben. Deze groep heeft zich verenigd en heeft bij Stichting Radar WMO diensten aangeklopt dat ze een eigen plek willen. Ze kregen dit pand ter beschikking gesteld.

Zelf ben ik de huis coördinator van VEC/Pier 80 en People Power hier verder op. Wij huren dit pand van de gemeente. De gebiedscommissie beheert het budget. De ruimtes worden ter beschikking gesteld voor workshops, trainingen en andere activiteiten. We hebben bijvoorbeeld een groep hindoestaanse vrouwen die aan yoga doen. In de ochtenden hebben we bejaardengym. Ook hebben we hier taalles. Als je een goed initiatief hebt, bijvoorbeeld koken voor eenzame bejaarden, dan kan je een initiatief formulier invullen. Als het initiatief wordt gekozen dan kan je de ruimte gratis gebruiken. We vragen wel voor een tegenprestatie, zoals een keer lunch komen maken voor de kinderen. Soort heitje voor karweitje. We hopen dat burens dit overnemen en dat ze zo elkaar ondersteunen.

Dit huis van de wijk is bedoeld voor alle doelgroepen. We leggen wel de nadruk op vrouwen activiteiten. We willen vooral de vele kwetsbare, geïsoleerde vrouwen van Delfshaven uit hun isolement halen. We hebben hier succes mee omdat de VEC/Pier 80 zo laagdrempelig is. We zijn elke dag open, van 9:00 tot 17:00. Er komen zelfs vrouwen uit Noord om hier mee te doen met de yoga, het is voor iedereen. We hebben hier ook een paar meiden die komen hier langs met hun laptopje om hun huiswerk te maken.

We hebben hier ook speciale workshops voor moeders die moeite hebben met hun kinderen opvoeden. Mijn eigen achtergrond is pedagogisch medewerkster en heb dit soort problemen van dichtbij meegemaakt. We leren de moeders hoe ze het beste om moet gaan met meiden tijdens hun pubertijd, en hun omgang met jongens.

Interview met Betül

Moeder van een zoon van 20 en een dochter van 14

Ik ben zelf geboren en getogen in BoTu. Dit is fijne wijk om in te wonen. Je hebt een markt twee dagen in de week, veel voorzieningen op loopafstand. Vond het hier zo fijn dat ik heb besloten in deze wijk een koopwoning te kopen. Ik woon nu vlakbij het Dakpark. Daar gaan we wel eens naar toe, maar vooral naar het Proefpark de Punt, waar ons huis aan grenst.

Er worden daar veel activiteiten georganiseerd voor de kinderen. Niet alleen door de beheerders van het Proefpark zelf, maar ook door de buurtbewoners. We vieren met de hele straat Ramadan en het Offerfeest, dat zijn zo'n 60 tot 100 mensen. Zo heb ik veel vrienden kunnen maken in de buurt. Voor de kinderen is dit ook heel fijn. Dankzij het Proefpark hebben de kinderen veel minder op straat gehangen. Mijn zoon is ook actief geweest bij de groep "betere kans jongeren" bij Pier 80. Hij vond het daar heel leuk en was politiek actief geweest. Zo was hij zelfs gekozen tot wijkambassadeur. Dit heeft mij natuurlijk heel trots gemaakt. Mijn dochter is actief bij de Bouwkeet. Daar heeft ze workshops in het maken van keramiek. Ik heb er zelf niet naar hoeven te zoeken, mijn kinderen horen via via over dit soort projecten en gaan daar zelf vervolgens naar toe.

BoTu is natuurlijk wel een achterstandswijk, dat merk je vooral aan de hoeveelheid sociale huurwoningen. Ook het niveau van de kinderen in de wijk is wat lager. Scholen met meer witte mensen scoren over het algemeen beter. Mijn kinderen hebben allebei MAVO gedaan. Natuurlijk had ik gehoopt op wat hoger niveau maar zo zijn alle moeders. Ik voel me veilig in deze wijk. Natuurlijk gebeurt er wel is wat, maar ik maak het niet persoonlijk mee. Dit heb je ook in andere wijken. Ik zou wel willen dat er wat meer voor de jeugd wordt gedaan in deze wijk. Veel jongeren hangen op straat. Je hebt een meldpunt bij de gemeente om te melden dat er grofvuil ligt op de stoep, maar niet om te melden dat er te weinig werkgelegenheid is voor de jeugd. Het zou fijn zijn een meldpunt te hebben bij de gemeente om wat meer sociaal-maatschappelijke problemen aan te kaarten.

Interview met Henk (70)

Ik woon in deze wijk, hierachter bij de thuiszorg De Schans. Het is gezellig om hier te wonen. Zo ben ik vaak buiten te vinden, dan ga ik naar de Park Kade bij de Euromast om de eendjes eten te geven. Dan in de middag lekker vissen met mijn vrienden bij Schiemond. Heerlijk aan de maas. De mensen in deze wijk zijn wel behulpzaam. Ik voel me hier veilig, ik heb met niemand ruzie. Hier is het beter dan in andere wijken waar ik heb gewoond. Ik heb namelijk 35 jaar aan de Middelandstraat gewoond en daar hoef ik nooit meer terug te komen. Daar heb je veel groepen Marokkanen die hangen in groepen.

een gegeven moment heb je zelf niks meer. Dan komt ze zo naar mij toe om geld te vragen maar dat heb ik niet. Je hebt hier een maatschappelijk werkster maar denk je dat zij hier wat aan doet? Natuurlijk niet. Het eten hier is ook niet te vreten. Als we spruiten krijgen dan lijkt het wel pap. Spruiten horen stevig te zijn. Als ik weg kon gaan dan zou ik terug naar Schiemond gaan. Heerlijk wonen was dat. Prachtig zicht op de haven. Je kon daar wel in je nakie rondlopen en zingen niemand die er erg in had. Echt een heerlijke wijk. Heb daar ook nog veel vrienden in de wijk van de tijd toen ik daar woonde.

Als ik hier iets zou willen veranderen is dat ze het drugspand weghalen hier tegenover de thuiszorginstelling. Ze lopen hier maar in en uit. Dan wordt er weer aangebeld en dan gaan de gordijnen op de eerste etage open. Dan kijken ze wie het is dan gaan de gordijnen weer dicht en de deur open. En dan staan ze paar minuten later weer buiten. Kijk daar gaat er weer één! Ik voel me niet onveilig door deze dealers. Ze vallen mij niet lastig, ze vallen niemand hier lastig. Maar als ik bier drink op straat dan heb ik meteen een boete van 110 euro, maar aan die tyfus drugs doen ze niks. Ik heb vaak genoeg aan de politie gezegd dat ze daar eens moeten kijken. Doen ze niks aan. Ze nemen het niet serieus. Toen ik nog in Schiemond woonde toen had ik mijn Marokkaanse buurvrouw gevraagd of om voor mijn vogels te zorgen want ik moest naar het ziekenhuis voor een paar maanden. Kwam ik terug alles was weg! Kan je je dat voorstellen, ze was 10 jaar lang mijn buurvrouw geweest. Daarom heb ik een hekel aan Marokkanen. En de politie deed er niks aan.

De oudere mensen worden ook vaak belazerd hier. Dan komt er weer eentje langs die wat geld wil lenen van een oudere vrouw die hier woont. Geld lenen en niet terugbetalen is hetzelfde als stelen. Straks heeft ze zelf niks meer. Ze zegt dat je mensen moet helpen maar op

Interview met Yassin (16)

Ik woon zelf vlakbij het Driehoekspein. Het is een gezellige buurt. Zelf voel ik me veilig hier. Ik ken de meeste mensen uit deze buurt. De voorzieningen hier zijn ook goed. Zo heb je Plein 1934 en het Dakpark, die liggen maar 5 minuten hier vandaan. Ik ga soms met vrienden naar het Dakpark, maar meestal met familie om te barbecueën. Het is in het weekend vol met gezinnen en spelende kinderen. Vooral de waterfontein is geliefd onder de kleine kinderen.

Ik ben 16 jaar en zit op nu op de Wolfert Tweeklasser in Blijdorp. Het lastige van deze school is dat alles in het Engels wordt gegeven en dat je gemiddeld en 7 moet staan. Dat was de reden dat ik van het VWO naar het HAVO moest overstappen. Dit hebben ze gedaan omdat de universiteiten tegenwoordig ook selecteren op je cijferlijst. Alleen de meest gemotiveerde leerlingen worden tot bepaalde studies toegelaten. Ik ken drie mensen uit deze wijk die ook op de Wolfert studeren.

Je hebt hier genoeg sportplekken. Zo heb je veel kleine voetbalveldjes. Alleen er mist een groot voetbalveld voor de jongens van 16, 17 18 jaar. Jongens van deze leeftijd hangen vaak de hele dag omdat ze niet veel te doen hebben. Het zou fijn zijn als er wat meer activiteiten en faciliteiten waren voor deze jongens. Er was een plan om hier achter het plein een groot voetbalveld te maken alleen dat is niet gebeurd. Waarschijnlijk gaan ze daar nu ook woningen bouwen. Ze zijn overal bezig met bouwen.

Interview met Wallid (15)

Ik woon in Delfshaven, hier in deze wijk. Ik voel me veilig hier, ik heb broers weet je, en ik ken iedereen in deze wijk. Ik zou graag een beter voetbalveld willen hebben van kunstgras.

Dit is geen geschikt voetbalveld voor kinderen. Kinderen voetballen hier op steen tussen de glasscherven. Ik ken vrienden die benen hebben gebroken en hechtingen hebben moeten krijgen nadat ze waren gevallen. Het pleintje is maar een rommeltje. Kijk daar heb je een Basketbalveldje, daar een klein voetbalveldje en daar weer eentje. Het lijkt alsof ze er niet over na hebben gedacht. Als de school dicht gaat dan gaat dat kleine pleintje voor de kleine kinderen dicht. Wat moeten die dan doen? Ook de BSW gaat dicht rond 7 uur en dan kan je geen speelgoed en speeltoestellen meer lenen. Dan gaan de meiden die je nu ziet spelen weer naar huis.

Bij park 1934 hadden ze vroeger een groot voetbalveld alleen die hebben ze verkleint. Hadden ze beter niet kunnen doen. Maar de fitnessstoestellen zijn wel goed. Ik had een keer geprobeerd om bij Pier 80 een sportzaaltje te regelen zodat ik binnen kon gaan voetballen maar ik mocht niet reserveren omdat ik nog geen 18 was.

Na school ben ik vaak op dit pleintje te vinden. Als ik moet kickboksen dan ga ik om half zes naar huis. Ik ben een tijdje actief geweest bij de Bouwkeet. We gingen erheen met school. Alleen ze zijn daar heel streng. Als je er een keer niet bent geweest dan mag je niet meer terugkomen. Mijn moeder is lid van de Pleinmoeders. Dat zijn vrouwen van deze buurt die activiteiten organiseren voor deze jongeren, zoals voetbaltoernooien. Als ze hier nou een leuk veldje hadden gehad dan zouden ze dat vaker organiseren. Als er hier in de buurt een groot voetbalveldje komt dat weer ik zeker dat iedereen de hele dag op straat zou zijn om te voetballen. Nu moeten de grotere jongens helemaal naar Spangen of Mullerpier. Ik zou hier wel willen blijven wonen, dit is de best wijk in Rotterdam. Maar ik weet zeker dat de jongens van Spangen hetzelfde zullen zeggen over hun wijk, weet je.

Interview met de eigenaresse van een Surinaamse broodjeszaak

Ik heb al 21 jaar een zaak aan de Schiedamse straat, maar woon niet in deze wijk. Het is misschien wel een achterstandswijk, maar ze hebben hier zoveel voorzieningen! Heb je dat Dakpark gezien? Je hebt echt alles hier. Grote speelplaats hierachter, en allemaal kleine voetbalveldjes. Veel professionele voetballers komen dan ook uit deze buurt.

Ik zelf maak ik geen gebruik van de voorzieningen hier. Na werk ga ik meteen naar huis. Ik ben blij als ik naar huis toe mag, wat ik heb lange werkdagen. Ik begin om half 10 en ga pas om 9 uur weer naar huis. In deze straat is er veel veranderd. Er zijn zoveel nieuwe etentjes bijgekomen. Wel allemaal hetzelfde, Kapsalon, shoarma. Gaat er eentje weg komt er weer een nieuwe shoarmazaak terug. Ze concurreren elkaar kapot met deze lage prijzen. Hiernaast zat vroeger een Hollandse bakker, maar die redde dat niet meer, want ze vonden zijn broodjes te duur.

Gemeente Rotterdam in Pier 80 Interview met een medewerkster

Ik woon niet in deze wijk, maar werk bij de gemeente. In mijn functie heb ik vooral te maken met probleemgevallen. Mensen met schulden en andere problemen komen dan bij ons terecht voor hulp.

Ik heb gemerkt dat de mensen die uit huis worden gezet, later weer terug willen keren naar deze wijk. Dat betekent wel dat ze dan lang wachten om hier weer te kunnen wonen. Dat lijkt overal zo in Rotterdam zo te zijn, mensen zijn erg gehecht aan hun eigen wijk. Elke wijk is anders, heeft zijn eigen identiteit. Men kent elkaar, zijn met elkaar opgegroeid. Onderlinge problemen houden ze onder elkaar. Alleen als ze hulp nodig hebben komen ze aankloppen. Want wij hebben ze veel te bieden. Wij of de huisarts zijn de toegang in deze wijk naar de andere instellingen.

Problemen houden ze ook binnen elkaar. Bij ons zijn ze heel open, want dan komen ze met hun problemen. Wij kunnen hun wat bieden. Wij zijn de toegang voor de wijk om doorverwezen te worden naar andere instellingen.

Wij gaan binnenkort verhuizen naar het Loyddock. Daar zat vroeger de sociale dienst. Het is afwachten of de wijk ons zal volgen. Nu sluiten we goed aan bij de wijk, ook door de laagdrempelige uitstraling van dit buurthuis. Ik heb het idee, niet opschrijven, dat volgens gemeente, ambtenaren in schone witte hokken dienen te werken. Pier 80 is duidelijk een uitzondering.

Het is een aparte wijk. Hierachter heb je hangouderen. En soms wordt er geschoten in verband met afrekeningen in het criminele circuit. Als er schoten worden gelost dan wordt iedereen naar binnen gehaald, en dan is het heel stil op straat. Er zijn buurten hier achter waar de vrouwen niet na 9 uur 's avonds de straat op gaan. Om 9 uur gaat de deur op slot.

Interview Sloveense gastarbeider

I am from Ljubljana, I came here for work. I work now in Dordrecht, but I earn very little. Only 10 euros per hour. I am now just walking around enjoying the weather. I don't like this neighborhood, but it is a good neighborhood, I feel safe. Rotterdam is nice because of the big river.

Most of my friends that live here are also from Ljubljana. We are a small community. In my free time I mostly sleep or hang out with friends. Would be nice if there would be a party center in this area. Right now, there is nowhere to party.

COLOFON

Onderzoek

Bospolder - Tussendijken, Rotterdam

Een onderzoek dat de leefsituatie van de jongere generatie relateert aan hun huidige ontwikkeling en potenties.

In opdracht van

De Veldacademie

Partners

TU Delft, De Veldacademie,

Onderzoeksstudio MATTMAX

Matthijs van Mulligen, Max Kowalski

Team Veldacademie

Otto Trienekens, Maarten van der Maas

Grafische vormgeving

Marine Poyard

Uitvoering

Veldacademie

Waalhaven Oostzijde 1, 3087 BM Rotterdam

info@veldacademie.nl | www.veldacademie.nl

Deze rapportage is digitaal te raadplegen op www.veldacademie.nl

©2019, Veldacademie

AMBITIENIVEAU: JONGEREN IN BOTU

Want iedereen wil toch naar het vwo?!

De gemeente Rotterdam wil de wijk naar het Rotterdamse gemiddelde te trekken door extra te investeren in de wijk. Daarbij lijkt de focus enerzijds op gentrificatie en anderzijds op emancipatie. De aanname is dat als de jongeren een beter perspectief hebben, dat dit weerslag krijgt in de wijk. Daardoor zal de wijk in zijn geheel emanciperen en verkleint de noodzaak voor gentrificatie. Met het vizier op de toekomst, zijn jongeren diegenen die de veranderingen van de wijk kunnen én moeten bepalen.

Maar te weinig jongeren in BoTu zijn hoog opgeleid (HAVO/VWO niveau), waardoor problemen als criminaliteit, schulden, werkloosheid en slechte gezondheid zich voordoen. Er kan gesteld worden dat kinderen van laagopgeleide ouders opgroeien vanuit een achterstandspositie waar ze maar moeilijk uit ontsnappen.

Maar wat drijft de jongere uit BoTu om ambitieus te zijn?